

Riksdagens protokoll

2008/09:97

Fredagen den 3 april

Kl. 09.00 – 15.06

Protokoll
2008/09:97

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Helén Pettersson* i Umeå (s) av-sagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdags-grupp på grund av uppkommen vakans anmält *Helén Pettersson* i Umeå som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet

Helén Pettersson i Umeå (s)

3 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Tredje vice talmannen meddelade att debatten med anledning av vår-propositionens avlämnande skulle äga rum *onsdagen den 15 april kl. 10.00*.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:423

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:423 Vattenfall

av Carina Adolfsson Elgestam (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella inbokade resor.

Stockholm den 2 april 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:424

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:424 Arbetstillfällen och skattesänkningar

av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 maj 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 mars 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:437

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:437 Klimat och sårbarhet

av Karin Svensson Smith (mp)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 maj 2009.

Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen tidigare på grund av utrikes resor.

Stockholm den 31 mars 2009

Miljödepartementet

Andreas Carlgren (c)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Sven Bergström har frågat mig om jag är beredd att driva FN:s begäran om en grundlig och oberoende utredning av Kinas bruk av våld vid nedslagningen av de tibetanska protesterna förra året, om jag är beredd att stödja den tibetanska exilregeringens vädjan om att de kinesiska myndigheterna ska avblåsa sin Slå hårt-kampanj och upphöra med sin hårda politik i Tibet, om jag är beredd att driva på för att föra samman de kinesiska ledarna med Dalai lama eller hans representanter i en allvarligt menad dialog med utgångspunkt i det memorandum om genuin autonomi för det tibetanska folket som presenterades under den senaste dialogrundan samt på vilket sätt jag avser att använda Sveriges position i EU-trojkan och det kommande EU-ordförandeskapet för att bidra till att åstadkomma en lösning på Tibetfrågan.

Sven Bergström tar i sina frågor upp många av de problemfrågor som finns rörande Tibet.

Låt mig först säga att situationen i Tibet förblir mycket allvarlig. Såväl Sverige som EU fortsätter att följa den nära. Den 19 mars förra året, i samband med att protesterna eskalerade, gjorde Europeiska unionen ett uttalande i vilket både de kinesiska myndigheterna och de tibetanska demonstrationerna uppmanades att avhålla sig från våldshandlingar. De kinesiska myndigheterna uppmanades att hantera demonstrationerna i enlighet med internationellt accepterade principer. Unionen underströk vikten av att de mänskliga rättigheterna, inklusive yttrandefriheten och rätten att fredligt uttrycka sin åsikt, respekterades. De kinesiska myndigheterna uppmanades att hitta sätt för att hantera de bakomliggande orsakerna till demonstrationerna och göra det på ett sätt som respekterar de mänskliga rättigheterna. Slutligen upprepade Europeiska unionen sitt mycket tydliga stöd för en verklig och substantiell dialog mellan den kinesiska staten och representanter för Dalai lama.

Dessa punkter förblir relevanta för Sveriges och Europeiska unionens syn på utvecklingen i Tibet. Sverige ifrågasätter inte Kinas överhöghet över Tibet eller den så kallade ett-Kina-politiken. I flera olika sammanhang har emellertid såväl unionen som Sverige vädjat till de kinesiska myndigheterna om att inte använda övervåld i Tibet. Vi har också, som jag tidigare nämnt, upprepade gånger framfört att de motsättningar som finns måste lösas genom fredliga medel och att en substantiell dialog mellan centralregeringen och företrädare för Dalai lama och den tibetanska exilregeringen måste komma till stånd. Självfallet måste dialogen vara allvarligt menad och accepterad av båda parter.

Jag sade vid mitt samtal med utrikesminister Yang i Peking den 2 mars i år att en dialog är viktig för att skapa ett Kina som kan inrymma ett mångkulturellt samhälle. Jag uttryckte oro för situationen för MR och kulturell mångfald i Tibet. Såväl Sverige som Europeiska unionen framför regelmässigt att respekten för de mänskliga rättigheterna måste förbättras i Tibet, inte minst vad gäller kulturella rättigheter och mötes-, religions- och yttrandefrihet. Vid överläggningar mellan företrädare för den svenska och den kinesiska regeringen diskuteras regelmässigt frågor med kopplingar till de mänskliga rättigheterna. När så bedöms som konstruktivt för vi även fram frågor om individuella fall.

Svar på
interpellationer

Den dialog om mänskliga rättigheter som Europeiska unionen har två gånger per år med Kina utgör ytterligare en kanal för att regelbundet resa dessa frågor. Vid dessa tillfällen diskuteras dels övergripande frågor, dels har en lista överlämnats omfattande ett drygt hundratal politiska fångar som EU uppmärksammar och vill få mer information om. Vi har även nationellt en kanal genom de MR-konsultationer som hålls mellan delegationer ledda av Sveriges respektive Kinas MR-ambassadörer. Dessa konsultationer har hållits två gånger och man söker nu en lämplig tidpunkt för ett tredje möte. Även vid dessa konsultationer behandlas dels övergripande MR-frågor, dels enskilda personers situation när så bedöms konstruktivt.

I båda dessa typer av kanaler, reguljära MR-konsultationer och överläggningar mellan regeringarna, har Tibetfrågan diskuterats.

Vi träffar också och lyssnar på företrädare för tibetanerna. För vår del är det viktigt att få information från båda sidor och därigenom bilda oss en egen uppfattning.

Förenta nationerna som organisation har, mig veterligen, inte gjort någon formell begäran om en utredning av Kinas bruk av våld förra våren vid nedslagningen av protesterna i Tibet. Generalsekretare Ban Ki Moon har dock i ett uttalande sagt att han är oroad över utvecklingen i Tibet. Han uppmanar parterna att lösa motsättningarna på fredlig väg och genom dialog. Den dåvarande högkommissarien för mänskliga rättigheter, Louise Arbour, har i uttalanden vädjat till kinesiska regeringen att inte använda övervåld med anledning av oroligheterna. I samband med dessa uttalade även FN:s specialrapportörer att de önskade se ett fritt flöde av information om vad som hänt och öppet tillträde till området för oberoende bedömare.

Vi har genom Europeiska unionen och vid våra överläggningar med kinesiska ledare vädjat till dem att öppna gränserna till Tibet och tillåta diplomater, journalister och andra oberoende personer att besöka Tibet och andra tibetanska områden för att skapa sig en egen bild av situationen.

Anf. 2 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag förstår av svaret att utrikesministern delar den stora oro som jag och den tvärpolitiska Tibetgruppen i riksdagen känner för situationen i Tibet. Att situationen i Tibet förblir mycket allvarlig framhålls i svaret. Utrikesministern understryker också att de mänskliga rättigheterna, inklusive yttrandefriheten och rätten att fredligt uttrycka sin åsikt, måste respekteras.

Detta har sagts tidigare av företrädare för såväl Sverige som många andra länder liksom företrädare för EU och FN utan att någon förbättring kunnat skönjas i fråga om Kinas övervåld i Tibet och det förtryck och den förföljelse som det tibetanska folket utsätts för.

Låt mig i detta sammanhang påpeka att jag med den FN-begäran som utrikesministern inte känner till avser den begäran som Committee against Tortures avslutande iakttagelse gjorde 2008 i Genève. Det var väl tungt så det räckte.

Inför förra årets olympiska spel i Peking gavs stor uppmärksamhet åt förtrycket och de brott mot de mänskliga rättigheterna som Kina utövar i

Tibet. I år när OS är över är det dessvärre inte alls samma uppmärksamhet på förtrycket i Tibet. En del uppmärksamhet blev det förvisso inför de högtider och minnesdagar som startade den 25 februari vid firandet av det tibetanska nyåret Losar – likaså runt den 10 mars då det var 50 år sedan Kina slog ned det folkliga upproret i Tibet och Dalai lama såg sig nödsakad att gå i landsflykt.

Nu förefaller tystnaden åter lägra sig i Tibetfrågan, inte minst i skuggan av den ekonomiska kris som världen går igenom. Sannolikt hoppas Kina att denna kris ska göra att omvärldens uppmärksammande av Tibet ska försvinna helt, åtminstone för en tid.

Man försöker att med olika former av murar hålla omvärlden utanför. Utrikesministern råkade ju själv ut för en sådan mur, en digital sådan, i samband med sitt besök i Kina i början av mars då han inte kunde kommunicera med omvärlden via Internet.

Det finns alldeles uppenbart många olika slags murar både runt Tibet och runt Kina i ett slags omöjlig ambition att försöka hejda omvärlden från att få veta den sanning som ändå på olika sätt tränger sig ut till omvärlden.

Jag tror och hoppas att utrikesministern delar min frustration över att de traditionella diplomatiska framstötarna om vikten av respekt för de mänskliga rättigheterna och vikten av en substantiell dialog mellan centralregeringen i Kina och Tibets företrädare inte tycks leda till någon framgång.

Jag skulle vilja följa upp mina inledande frågor med en uppmaning till utrikesministern att något utveckla på vilket sätt mer konkret, inte bara i generella ordalag, han som utrikesminister för Sverige och med den ytterligare tyngd som ordförandeskapet i EU ger under andra halvåret 2009, avser att skärpa tonen mot Kina i fråga om Tibet.

Ställer utrikesministern, Sverige och EU upp på att det memorandum om genuin autonomi för det tibetanska folket som presenterats är en rimlig utgångspunkt för den nödvändiga dialogen mellan Kinas och Tibets representanter?

På vilket sätt avser utrikesministern att gå vidare om Kina fortsätter att nonchalera denna dialog och nonchalera kraven på mänskliga rättigheter i Tibet?

Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Tack, Sven Bergström, för de synpunkterna.

Låt mig, lite parentetiskt, börja med att säga att jag förvisso vid mitt besök i Peking för några månader sedan konstaterade att min blogg tillhörde de delar av Internet som var blockerade från kinesisk utgångspunkt. Jag har sedermera fått information från individer i Kina om att så icke längre är fallet. Framsteg kan noteras åtminstone på detta lilla område när det gäller utvecklingen i Kina, även om jag inte ska överdriva betydelsen av detta.

Tibet är dock, lindrigt uttryckt, en något viktigare fråga.

Kina är ett stort, mäktigt och viktigt land som själv berömmar sig, delvis på goda grunder, av den kulturella och nationella mångfald som finns i detta stora rike. Den bekännelsen till det mångkulturella testas ju ständigt, inte minst när det gäller utvecklingen i Tibet som har varit syn-

nerligen besvärlig under en lång följd av år, inte minst sedan 1959 som Sven Bergström refererade till.

Utvecklingen förra året innebar utan tvekan först ett steg tillbaka. Det våldsbrott som vi såg i Tibet, från bägge sidor ska sägas, ledde enligt min mening till att situationen försämrades för bägge sidor i försöken att åstadkomma en dialog eller utveckling.

Det som skedde under förra året var att det påbörjades en försiktig dialog mellan företrädare för Peking och företrädare för Dalai lama. Det har varit ett antal samtalsomgångar. Det är svårt att säga att de har lett till några avgörande resultat, men så är det ofta i situationer som denna. Sven Bergström ställer konkret frågan om vi ser det memorandum som har överlämnats från den tibetanska sidan som grunden för den dialogen.

Låt mig på den punkten säga att det är klart att det är grunden för den tibetanska ståndpunkten i den dialogen. Man kan inte gärna begära att den kinesiska sidan ska acceptera just den grunden för dialogen i synnerhet som den kinesiska uppfattningen inte överensstämmer med de förslag som lades fram, framför allt på den territoriella sidan. På tibetansk sida har man en annan definition – en mycket vidare definition – av vad Tibet innebär än vad man accepterar på kinesisk sida. Därför är det kanske inte rimligt att bägge ska utgå från det. Memorandumet ligger där som den tibetanska utgångspunkten. Det är bra att man på detta sätt har formulerat sig. Att man i inledningsskedet av en dialog eller en förhandling tar till relativt maximalistiska ståndpunkter är väl kanske inte ägnat att förvåna.

Det kan noteras att man från kinesisk sida har ansett att ståndpunkterna var så pass maximalistiska att man har reagerat med viss skärpa mot dem. Inte heller det är kanske ägnat att förvåna mot bakgrund av de motsättningar som finns.

Vi kan bara uttrycka en förhoppning om att den dialogen kommer att fortsätta, trots de svårigheter som finns. Jag tror inte att man ska göra några föreställningar om att det blir ett snabbt resultat av det hela, men i dialogens förlängning kan ligga en successiv förbättring av situationen och en successivt ökad förståelse för respektive ståndpunkt.

Det är självfallet viktigt att de kinesiska myndigheterna i den löpande politiken, i den dagliga verksamheten i Tibet respekterar de medborgerliga fri- och rättigheterna, respekterar rätten till insyn och informationsfrihet samt respekterar den bekännelse som man i alla fall i ord har till kulturell mångfald.

Tibet representerar en på många sätt annorlunda kultur. Det kan finnas värderingar och praktik i den kulturen som är främmande för oss, men respekten för den kulturella och religiösa egenart som Tibet representerar är viktig också för det kinesiska samhällets förmåga till fortsatt utveckling och framtid.

Anf. 4 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tackar för den utveckling av svaret som utrikesministern ger, även om jag kanske inte tycker att vi uttrycker nyanserna på samma sätt.

Utrikesministern säger att memorandumet är en maximalistisk ståndpunkt. Det är väl att ta i. Tibet har ju övergett kravet på självständighet sedan många många år. Vad man nu talar om är genuin autonomi. Det är det man framhåller i memorandumet. Det är, enligt mitt sätt att se, en

mycket rimlig ståndpunkt att denna del av Kina ska få den autonomi som man så länge har arbetat för.

Utrikesministern säger också att det förekommer våld från båda sidor. Ja, naturligtvis. I den desperation som det tibetanska folket känner efter 50 år av förtryck, övervåld och bristande respekt för mänskliga rättigheter kan jag förstå att det någon gång brister också för de människor som kämpar förtvivlat för att få de mänskliga rättigheterna respekterade.

För en knapp månad sedan hade vi i riksdagens Tibetgrupp möjlighet att träffa en av de tibetanska företrädarna i Europa. Det var Kelsang Gyaltzen, Dalai lamas speciella sändebud i Europa, som gästade Sverige under några dagar. Han är också medlem av Tibets exilregering. En grupp riksdagsledamöter hade möjlighet att sammanträffa med honom här i riksdagen i samband med besöket. Vi fick då återigen mycket starka och mycket trovärdiga vittnesmål om den väldigt ansträngda situation som råder i Tibet just nu.

Han sade så här: Kinas regering har helt och hållet stängt Tibet från resten av världen. Hela regionen har blivit ett jättelikt fängelse. Ingen vet vad som pågår inne i detta fängelse. Kinas säkerhetsstyrkor har fria händer. De finns överallt i Kina.

Kelsang Gyaltzen vädjade också till omvärlden att sätta ytterligare press på Kina så att regeringen river de murar som byggts upp kring Tibet och att Kina förmås öppna för observatörer från omvärlden. Det handlar om diplomater, journalister och andra oberoende personer, som också utrikesministern i sitt svar framhåller att han vill se i Tibet.

Dalai lama är ju den högste ledaren för det tibetanska folket. Han är Nobelpristagare och mycket respekterad. Han har konsekvent förespråkat fredliga lösningar i Tibet. Nu är Dalai lama 74 år, om jag minns rätt. Oroligheterna är ett tecken på att trycket från det kinesiska styret har gjort att många tibetaner upplever att de befinner sig på bristningsgränsen.

Fönstret för en fredlig lösning kommer inte att stå öppet i evighet. Därför tycker jag att det är angeläget att den svenska regeringen, EU och FN med kraft verkar för en lösning medan vi har ett visst tryck som uppstod efter OS.

Den svenska regeringen och våra partner i EU måste vara utomordentligt vaksamma på det ytterligare förtryck som vi ser i Tibet och försöka förmå de kinesiska myndigheterna att snabbt frige de tibetaner som har hållits fängslade i flera månader och se till att de delges en formell anklagelse om förbrytelse, om det nu finns någon sådan.

Jag skulle gärna se att utrikesministern i sitt ytterligare svar utvecklar vad vi kan göra mer än generella uttalanden och generella diplomatiska framstötter. Det var mycket av det i svaret.

Finns det någonting mer som utrikesministern funderar över för att försöka bidra till att komma någonstans i denna så långa och tragiska konflikt mellan ett folk som kämpar för sin rätt och en centralregering som trycker ned det?

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tror att det som Sven Bergström säger om att vi kan vara i en situation där fönstret för en fredlig utveckling håller på att långsamt stängas illustrerar allvaret i den situation som är i Tibet.

Under hela denna långa period under de senaste decennierna har Dalai lama varit det tibetanska folkets talesman, språkrör och symbol. Men han har också varit närmast inkarnationen av tron på en fredlig lösning.

Det är klart att det som inträffade förra året också innebar att de som kanske förordade en något annorlunda väg bröt fram. Vi vet från de olika möten som har varit att den annorlunda vägen icke på något sätt har majoritet när det gäller stöd också av tibetanska exilföreträdare. Det är fortfarande den icke-våldsväg som Dalai lama med sådan envishet och sådan övertygelse predikar som dominerar. Men man kan naturligtvis inte utsluta att det kommer en annan tid längre fram och att den då öppnar för en annan utveckling. Det vore tragiskt. Det vore tragiskt för det tibetanska folket, och det vore tragiskt för Kina.

Vi vet genom mycket dyrköpt erfarenhet i världen i dess helhet att våld föder våld. Det riskerar att föra Tibet in i en cirkel som inget gott kan komma ur ifall våld föder våld alldeles oavsett om det startas från den ena eller den andra sidan. Det är därför som den möjlighet som faktiskt finns – liten som den kan vara – ligger i den dialog som faktiskt kom i gång förra året. Jag låter mig gärna korrigeras av Sven Bergström på den punkten när jag sade att detta memorandum var maximalistiska ståndpunkter. Det är alldeles korrekt att det finns den ännu mer maximalistiska ståndpunkten som är att man skulle förorda en statlig självständighet för Tibet. Det är viktigt att notera att Dalai lama är tydlig på den punkten. Han förordar inte den statliga självständigheten för Tibet.

Däremot är kinesiska företrädare av den uppfattningen att innehållet i memorandumet går så långt att det ligger väldigt nära den gränsen och gör det i ett mycket vitt territoriellt utrymme.

Nåväl: Det var därför som jag sade att det inte är alldeles onaturligt att man i inledningen av en förhandling eller en dialog, med den reservation som vi är överens om, har relativt maximalistiska ståndpunkter. Det finns de på den kinesiska sidan som har mycket maximalistiska ståndpunkter vad gäller vad de vill göra med Tibet i framtiden. Men det måste ligga i bägge parterns intresse att försöka åstadkomma en dialog som långsamt leder framåt.

Vad kan vi göra? Vi får nog dessvärre inse att Sverige är både avlägset och litet. Men vi har i alla fall den fördelen att vi har relativt goda relationer med Kina, vilket vi ska utnyttja också i detta sammanhang.

När jag var i Peking för någon månad sedan noterade jag att vi förmodligen har de bästa relationer med Kina som vi har haft på utomordentligt lång tid – de bästa någonsin, sade den kinesiska utrikesministern. Men detta lämnade också ett betydande utrymme för en dialog också om känsliga frågor – mänskliga rättigheter och möjligheterna till demokratisk utveckling. Vi hade också ett meningsutbyte om Tibet, även om det där finns mycket tydliga kinesiska gränser för vad man är beredd att tolerera. Man är mycket tydlig när det gäller Kinas suveränitet och territoriella integritet och ett-Kina-politiken, vilket är föga förvånande.

Men det är klart att vi ska utnyttja de små möjligheter som vi kan ha att uppmuntra till den dialog som är den enda möjliga vägen framåt. Vi ska också uppmuntra till en öppenhet i Tibet. Jag noterade, liksom Sven Bergström, att Tibet var hermetiskt avstängt från omvärlden under ett skede. Det har nu öppnats upp igen därför att man har kommit över vad man betraktar som den kritiska perioden. Men i detta ligger också att vi

självfallet ska vara mycket uppmärksamma och vara beredda att påtala de restriktioner som vi finner oacceptabla.

Prot. 2008/09:97
3 april

Anf. 6 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Utrikesministern brukar inte vara känd för att sätta sitt ljus under skäppan. Men nu tycker jag att han tonar ned Sveriges roll och möjligheter väldigt mycket. Han säger att Sverige är ett avlägset litet land med små möjligheter.

Vi har ändå en stolt tradition i Sverige av att vara tydliga och kraftfulla i vårt utrikespolitiska agerande. Nu har vi dessutom ett läge då vi är med i ledartrojan i EU, och vi står inför en situation då Sverige ska ta över ordförandeskapet under andra halvåret.

Jag hoppas att utrikesministern håller med mig om att det ändå ger Sverige alldeles särskilda möjligheter att ytterligare sätta kraft bakom orden i denna fråga.

Utrikesministern säger att det är en känslig fråga men att han ändå har tagit upp den vid sina kontakter med den kinesiska utrikesministern. Det uppskattar jag och alla andra som är engagerade i Tibetfrågan.

Jag är övertygad om att också utrikesministern försöker vara så tydlig som han någonsin kan, och vi vill naturligtvis ge ett starkt stöd för detta. Vi ser gärna att ytterligare tyngd kan läggas på denna fråga. Vi vet att det för alla länder som bedriver ett förtryck av mänskliga rättigheter och överväld är känsliga frågor när de tas upp. Det är inte okänt. Vi får alldeles strax en debatt om Burma och situationen där. Vi känner till hur känsligt det är när sådana här saker påtalas.

Men det är ingen tvekan om att det är viktigt för Sverige, med de traditioner som vi har, att påtala detta. Dalai lama uttryckte sig kraftfullt när han sade att Tibet har blivit ett helvete på jorden.

Kelsang Gyaltzen, som vi träffade i början av mars, sade att det är ett fängelse. Det är självklart att alla med känsla för mänskliga rättigheter och en fredlig utveckling i världen måste ta upp och reagera på allt detta.

Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag uppmuntrar till fortsatt aktivitet och fortsatt hög svansföring i denna fråga. Vi har en viktig mission när det gäller Tibet och Kina.

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag tackar Sven Bergström för denna möjlighet att utbyta lite åsikter i denna förvisso synnerligen viktiga fråga. Den är viktig för Kinas utveckling, den är viktig för tibetanerna, för den tibetanska nationen och den tibetanska kulturen, och den är också viktig för våra övergripande relationer.

Vi kommer under detta år möjligtvis att ha till och med två toppmöten mellan Europeiska unionen och Kina. Även om Sverige när vi sitter i ordförandestolen i Europeiska unionen i genuin mening inte företräder Sverige utan den samordnade ståndpunkten för de 27 länderna är jag alldeles övertygad om att strålkastarljuset också kommer att vara på situationen i Tibet som en del av det engagemang som vi har för medborgerliga rättigheter och respekten för kulturell autonomi också i Kina.

Jag kan därför försäkra Sven Bergström om att vi med utgångspunkt från vad jag har sagt här under denna interpellationsdebatt kommer att fortsätta att ha situationen nära oss och på de sätt som kan vara lämpliga

Svar på
interpellationer

att försöka uppmärksamma den, allt i syfte att försöka medverka till en bättre situation i Tibet och en bättre situation för Kina i dess helhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:379 om EU:s ståndpunkt gentemot Burma

Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Ulf Holm har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att EU:s ståndpunkt gentemot Burma skärps och för att den burmesiska regimen ska släppa alla politiska fångar. Vidare ställs även frågan vilka åtgärder som jag kommer att vidta för att ett globalt vapenembargo mot Burma ska bli verklighet. Slutligen frågar Ulf Holm vilka initiativ jag ska ta för att stärka den burmesiska demokratirörelsen.

Ulf Holm uppmärksammar den mycket svåra situation som råder i Burma och tar upp frågor som jag själv också ser mycket allvarligt på. Hösten 2007 tog jag därför initiativ till att EU tillsatte ett särskilt sändebud för Burma i syfte att på ett mer kraftfullt och samordnat sätt föra en aktiv EU-politik.

Som Ulf Holm konstaterar är Burma i dag ett av de fattigaste och mest korrupta länderna i världen. I landet råder såväl en allvarlig humanitär kris som en oacceptabel politisk situation. Det politiska förtrycket är omfattande. Yttrandefrihet, tryckfrihet och föreningsfrihet saknas och godtyckliga arresteringar förekommer. Antalet politiska fångar uppgår nu till över 2 100. Den inhemska opposition som har funnits och tidvis växt sig relativt stark har kvästs. Under året 2008 dömdes bland annat 23 medlemmar ur den så kallade generation 88-studentrörelsen till 65-åriga fängelsestraff. Burma har endast ratificerat två av de nio centrala konventionerna om mänskliga rättigheter. Orsaken till landets djupt tragiska utveckling ligger entydigt i den politik som de olika militärregimerna har fört.

Förutsättningarna för en demokratisk utveckling är tyvärr ytterst begränsade, vilket också folkomröstningen 2008 om en ny konstitution tydligt illustrerade. Konstitutionens utformning säkerställer fortsatt militär närvaro och kontroll. Det är i hög grad osäkert i vilken grad valet, som ska hållas i enlighet med den nya konstitutionen, kommer att innebära en reell öppning av det politiska landskapet. Vi måste noga analysera vad som sker före, under och efter valet för att kunna avgöra om det trots allt finns möjligheter för att öka det demokratiska utrymmet i Burma och hur vi i sådana fall bäst kan stödja en sådan utveckling.

Ulf Holm frågar mig om EU:s gemensamma ståndpunkt mot Burma och den årliga översyn som inom kort kommer att göras av ministerrådet. Ståndpunkten som den är utformad reglerar redan i dag en av EU:s mest långtgående sanktionsregimer. Efter den så kallade saffransrevolutionen 2007 skärptes sanktionerna ytterligare för att förstärka den kraftiga kritik som det internationella samfundet riktade mot regimens oacceptabla behandling av fredliga demonstranter. Inom EU bevakas utvecklingen i Burma noga, och det finns beredskap att ytterligare skärpa den gemensamma ståndpunkten om situationen förvärras. Det är dock viktigt att

sanktionerna är så utformade att de drabbar regimen och dess intressen och inte den redan mycket utsatta befolkningen.

Jag vill också nämna att möjligheterna till sanktionslätnader eller incitament har diskuterats. Jag anser att denna möjlighet fortsatt bör finnas för att EU så effektivt som möjligt ska kunna få genomslag för sin politik.

Utöver att EU kan ha ytterligare sanktioner i beredskap handlar det också om att upprätthålla momentum i det internationella engagemanget. Det är viktigt att FN-processen fortgår, och EU ger denna sitt fulla stöd. Jag välkomnar att olika FN-sändebud redan i år har gjort tre besök till landet och att FN:s generalsekreterare har en hög beredskap för ett återbesök om rätt förutsättningar föreligger.

De som framför allt har möjlighet att påverka Burma och bidra till en positiv utveckling är de inflytelserika aktörerna i regionen: Kina, Indien och Asean. Förhållandena i Burma är därför en fråga som regelbundet förs upp i samtal med dessa. EU:s särskilda sändebud Fassino har som viktigaste uppgift att agera stöd för FN-processen, inte minst genom att försöka förmå övriga länder i regionen att verka mot samma mål.

Även inom ramen för Asia–Europe meeting, ASEM, finns goda möjligheter att föra dialog med de regionala aktörerna om Burma. Vid nästa utrikesministermöte i Hanoi i maj kommer jag tillsammans med det tjeckiska EU-ordförandeskapet att även ha ett särskilt möte med företrädare för Burmas regering. I detta sammanhang kommer EU:s krav på demokratisk utveckling och frisläppande av alla politiska fångar självklart att föras fram.

Frisläppande av politiska fångar i Burma är ett fundamentalt krav från vår sida och en förutsättning för en trovärdig och genuin försoningsprocess. Det är också ett krav som FN:s olika sändebud kontinuerligt tar upp vid sina besök. Jag kan försäkra att vi kommer att fortsätta med ett starkt tryck mot regimen i Burma på denna punkt.

Ulf Holm tar upp frågan om ett globalt vapenembargo mot Burma. Att ett land i ständig humanitär kris enligt vissa siffror lägger så mycket som 40 procent av sin bnp på den militära apparaten är oacceptabelt. Inom EU är det en självklarhet att ett vapenembargo föreligger mot Burma. Många andra länder har också vapenembargo, bland annat USA och Kanada. I dagsläget är det dock tyvärr inte troligt att ett internationellt vapenembargo skulle få tillräckligt stöd inom FN. EU har dock uppmanat internationella samfundet att införa ett embargo av det slag som EU har.

Jag håller med Ulf Holm om vikten av att stödja den burmesiska demokratiörelsen. Sverige försöker redan på olika sätt stödja det civila samhället, bland annat genom enskilda organisationer i Sverige som verkar för demokratifrågor och till exilbaserade oppositionella organisationer. Mycket av det aktuella stödet tar sikte på att förmedla relevanta kunskaper och erfarenheter till främst demokratiförespråkare och exilorganisationer som arbetar för en demokratisering av Burma.

Det är också angeläget att fortsatt stödja det burmesiska folket genom humanitärt bistånd samt skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Under 2008 uppgick det totala svenska stödet till Burmas folk till drygt 140 miljoner kronor.

Slutligen vill jag tacka Ulf Holm. Eftersom jag nu bara har fem sekunder kvar tackar jag honom en gång till.

Anf. 9 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket, utrikesminister Carl Bildt, för svaret! Jag tycker att det var långt och välgrundat och höll en balanserad ton.

Jag ställde fyra frågor, bland annat om EU kommer att skärpa sin ståndpunkt mot Burma när man nu ska anta en ny gemensam hållning. Bakgrunden är, precis som Carl Bildt nämner i sitt svar, den situation som råder i Burma och som tyvärr inte kan anses gå i rätt riktning. Tvärtom är Burma fortfarande ett av de fattigaste och mest korrupta länderna i världen.

Med tanke på det hopp som tändes för två år sedan vid de kraftiga demonstrationerna hade vi kanske hoppats att utvecklingen skulle ta en något annan riktning, men tvärtom har de styrande fortsatt med sin regim. Den folkomröstning om en ny konstitution som hölls 2008 var också märklig med tanke på den situation som landet då befann sig i efter cyklonen Nagris. Denna folkomröstning var en parodi på demokrati där det till exempel var olagligt att kritisera förslaget och människor tvingades att rösta ja. Nästa steg är vad regimen kallar allmänna val, som ska hållas 2010.

Den utveckling vi ser i dag inger oro, och den oron tycks ju Carl Bildt dela.

Utrikesministern tar upp en rad synpunkter i sitt svar. Jag skulle vilja fråga om det särskilda EU-sändebudet Fassino. Hur går det engagemanget? Vilka framsteg har han gjort i sitt uppdrag? Som utrikesministern säger var detta ett svenskt initiativ i EU, men vi har hört väldigt lite om framstegen. Det tycks tyvärr, eller tack och lov, handla om tyst diplomati. Den får gärna spridas lite mer utanför de stängda rummen.

Utrikesministern säger att det finns en beredskap för att ytterligare skärpa den gemensamma ståndpunkten. Men kommer utrikesministern att agera för att det blir en sådan skärpning när EU ska fatta sitt beslut i april? Det var det som var frågan, inte om möjligheten finns utan om utrikesministern faktiskt kommer att agera för detta.

Om regimen ändrar sig, kan utrikesministern då också ange någon tidtabell för att införa det som han kallar sanktionslättnader men som jag skulle vilja kalla morötter för förändring, så att regimen inte bara känner press utan också ser möjligheter till utveckling? Det tror jag är väldigt viktigt.

Jag är glad att Carl Bildt kommer att vara med på det gemensamma möte som ska hållas i Hanoi i maj. Jag hoppas att utrikesministern då också kommer att vara klar och tydlig när det gäller frigivning av politiska fångar.

När det gäller vapenembargo har tyvärr Carl Bildt rätt i att förutsättningarna för ett internationellt sådant ser mörka ut. Men kommer då till exempel Sverige i stället att agera för att tvinga de enskilda länder som i dag säljer vapen till Burma att upphöra med detta? Kommer vi att sätta tryck på de enskilda länder som har en sådan export i dag?

Slutligen, fru talman, är givetvis frågan om demokratistöd väldigt viktig. Det är bra att Sverige ger så pass mycket resurser till civilbefolk-

ningen. Dock sägs det inte klart och tydligt hur mycket mer stöd man ska ge till själva demokratiörelsen. Det tror jag är väldigt viktigt.

Prot. 2008/09:97
3 april

Anf. 10 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag noterar vad Ulf Holm säger om att det saknas konkreta besked i mitt svar vad gäller stöd direkt till demokratiörelsen. Jag ska be att få återkomma på den punkten vid någon tidpunkt.

Vad gäller den generella situationen är det alltid besvärligt att göra avvägningar av den politik vi ska föra i fall som dessa. Är en sanktionspolitik möjlig? Är den lämplig? Är den effektiv? I hur stor utsträckning ska man kombinera den med en engagemangspolitik? Hur ska man utforma det som Ulf Holm kallar morötter eller incitament till förändringar som kan vara möjliga?

Från svensk sida var vi förra året pådrivande för sanktionsåtgärder. Vi hade diskussioner, både i detta forum och i EU-nämnden i olika sammanhang, där jag förklarade att jag normalt inte tror på sanktioner men att jag tyckte att detta var ett relativt unikt fall där det kunde vara en viktig markering. Jag är dock inte alldeles övertygad om att det finns så mycket utrymme att gå vidare den vägen, mycket därför att det inte finns så mycket att ha sanktioner mot. Detta är ju ett synnerligen isolerat samhälle, och relationerna mellan Europeiska unionen och Burma är synnerligen rudimentära, knappt befintliga över huvud taget. Det innebär att svårigheterna att nå fram den vägen är relativt betydande.

Däremot har vi haft, och har fortfarande, en mycket betydande dialog med olika regionala aktörer. Jag kommer också att ha en sådan dialog senare under denna dag. Det råkar vara så att jag i dag på min besökslista har såväl Aseans generalsekreterare dr Surin som Indonesiens utrikesminister Wirajuda, en av dem som har engagerat sig allra tydligast i den burmesiska problematiken. Även om det är väldiga skillnader i storlek mellan Indonesien och Burma har det funnits vissa förenande drag. Indonesien hade förr en militärdiktatur, och man var väldigt rädd att landet skulle komma att brytas upp. Man har gjort en framgångsrik övergång till demokrati som också har respekterat militärens fortsatta roll.

I Burma motiverar militären mycket av sin existens och sin dominerande roll i samhället med de separatisttendenser som finns i olika delar av landet och som historiskt har varit ett betydande problem. Där har man haft bräckliga vapenvilor med ett antal av de mer eller mindre självständiga regioner som finns. Men det indonesiska exemplet borde visa att det är möjligt att med en demokratisk samhällsutveckling bibehålla landets territoriella integritet och öka respekten för landet och därmed också bereda vägen för en bättre ekonomisk och social utveckling.

Utvecklingen i Burma internt just nu är inte alldeles lätt för en utomstående att i sina detaljer bedöma. Man går mot det val som vi har diskuterat. Vi måste noga se om detta innebär några möjligheter över huvud taget till en försiktig öppning. Vi vill inte utesluta de möjligheterna, även om jag tror att man ska betrakta möjligheten med en betydande skepsis.

Vi har anledning att anta att Burma inte kommer att vara isolerat av effekterna av den kraftiga internationella nedgången, även om Asean-regionen är en av de regioner i världen som är något mindre drabbad av denna än andra. Men även en regim som den burmesiska är i någon utsträckning beroende av tillgång till internationellt kapital.

Svar på
interpellationer

Det särskilda sändebudet Fassino, som jag inte haft möjlighet att träffa på ett antal månader, fortsätter att bedriva en aktiv verksamhet. Men det är en verksamhet som till stor del är, som jag sade, ett stöd till FN:s verksamhet, till FN:s sändebud och till det man där försöker göra. Det som närmast är på dagordningen, och som jag försiktigt antyder, är att generalsekreterare Ban Ki Moon är synnerligen redo att på kort varsel resa till Burma för att fortsätta den dialog som han inledde med den allra högsta ledningen. Men en resa kan inte bara vara en resa, utan en resa måste vara en resa med politiskt innehåll. Det är därför man väntar och ser om förutsättningarna föreligger för det viktiga steg som en ytterligare resa av Ban Ki Moon skulle innebära.

Anf. 11 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket, utrikesministern, för vidareutveckling av svaret!

Jag ska börja med ståndpunkten om Sverige kommer att agera för en skärpning av hållningen mot Burma. Det vore bra om utrikesministern kunde slå fast att det åtminstone inte handlar om en försvagning. Det kan man läsa in i det resonemang som utrikesministern för, det vill säga att det inte har skett några förbättringar. Utrikesministern ser i dag inga möjligheter till skärpningar därför att det enligt utrikesministern inte finns så mycket mer att skärpa. Detta får inte betyda att det blir en försvagning av EU:s ståndpunkt som ska beslutas i april. Det är en väldigt tydlig markering att så inte får ske. Det handlar om att sätta upp mål framöver kring vad som kan göras och ha incitament för förändringar för regimen. Det tror jag är väldigt viktigt om vi ska kunna ta steg i rätt riktning.

Jag tycker att det är bra att utrikesministern lyfter fram, som han gjorde i den förra interpellationsdebatten, Sveriges goda relationer med Kina. Jag hoppas att de kan utnyttjas också i detta fall när det gäller kontakterna med Burma. Kina har väldigt viktiga kontakter där, vilket också Indien har. Jag hoppas att det blir ett möte Indien–EU under hösten, och det förmodar jag. Det kan utrikesministern bekräfta, men jag har för mig att det brukar ske en gång per år. Jag hoppas att Sverige som ordförandeland i EU sätter Burmafrågan högt på dagordningen så att man kan ta steg framåt. Jag tror att det är väldigt viktigt att man utnyttjar de möjligheter som ges och att Sverige utnyttjar ordförandeskapet i EU under nästa halvår till att lyfta fram frågor som Burma men också den fråga som togs upp i förra interpellationsdebatten, Tibet, när man har så goda möjligheter att göra det.

Det är glädjande att höra att utrikesministern flaggar för FN-chefens engagemang och att det kan bli en resa om möjligheten ges. Det är lite svårt att avgöra i dag, men bara det att beredskap finns tycker jag sänder en positiv signal.

I frågan om demokratistöd svävar utrikesministern fortfarande lite. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi naturligtvis håller fast vid det civila stödet till människor som bor där. Det är otroligt viktigt. De behöver mycket mer stöd än vad som kan ges. Men jag noterar också att detta är enda avsnittet i utrikesministerns svar där han inte omnämner EU. Det har han gjort i alla andra avsnitt. Frågan är på vilket sätt man kan an-

vända EU:s biståndsbudget till att också stödja demokratirörelsen. Det står inte uttryckligen hur mycket Sverige ger till demokratirörelsen, men jag tror att det är viktigt att vi försöker öka det successivt så att vi ger de goda krafterna i landet en möjlighet att växa och få förändringar framöver.

Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag måste ärligt medge att jag för ögonblicket inte riktigt har klart för mig exakt hur mycket vi ger i demokratistöd, men vad jag minns från tidigare diskussioner med inte minst Ulf Holm är det rätt betydande stöd. Låt det vara osagt om det finns anledning att öka det eller inte, men det är betydande stöd. Jag är helt övertygad om att sådant stöd också ges från Europeiska unionens sida. Det handlar om olika medier som vi stöder och inte minst stöd till de kontor som demokratirörelsen i Burma har upprättat i Bryssel, som ju är en viktig kanal för olika typer av informationer och bedömningar.

Låt mig säga att Ulf Holms tolkning av vad jag sade i allt väsentligt är korrekt i den meningen att jag inte ser något skäl eller någon möjlighet till skärpning. Men i detta ligger inte heller motsatsen. Jag ser i dag inte något skäl till att lätta upp på något sätt. Vi kommer säkert att få anledning att återkomma till detta i EU-nämnden inför det konkreta beslutet, men jag ser inga skäl till att gå den vägen i dag. Däremot har vi, som både Ulf Holm och jag säger, anledning att signalera att för den händelse det sker förbättringar i Burma är vi beredda att gå den vägen och vidta andra åtgärder för att hjälpa och stödja en positiv utveckling. Men det förutsätter mycket tydliga signaler när det gäller öppenhet inför det val som vi diskuterar, frisläppande av politiska fångar och de övriga åtgärder som kan komma i fråga.

Jag kommer att diskutera de här frågorna vidare med utrikesminister Wirajuda framför allt under dagen. Som jag säger i svaret kommer frågorna att vara kanske inte dominerande men viktiga både vid ASEM-mötet i Hanoi i maj där vi har det separata mötet mellan Europeiska unionen och företrädarna för den burmesiska regimen. Därefter åker vi direkt från Hanoi till Aseanmötet i Phnom Penh i Kambodja där vi också rimligtvis kommer att ha dessa frågor på dagordningen.

Det kommer att finnas ytterligare anledningar under våren att återkomma till denna politik. När vi har anledning att återkomma till detta ska jag också kunna vara lite mer konkret när det gäller besked om stödet till demokratirörelsen.

Anf. 13 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Den springande punkten i den här interpellationsdebatten är trots allt vilka signaler man kan se av regimen i Burma. Har utvecklingen sedan tidigare beslut i EU om den gemensamma ståndpunkten gått i rätt riktning eller inte? Där måste vi kunna vara överens om att vi inte ser några sådana tydliga signaler i rätt riktning. Tvärtom framhåller också utrikesministern de olyckliga domarna i 65 mål mot demokratikämparna i Burma som fullständigt absurda. Om EU inte gör något utan låter det vara status quo kan detta uppfattas av regimen i Burma som att det är okej, och den signalen får vi inte sända.

Det är därför viktigt, även om utrikesministern inte i dag kan se några sätt att skärpa ståndpunkten, att sända signalen att vi inte tycker att det är okej såsom regimen hanterar situationen i Burma. Då måste någon sorts skärpning ske, vilken sort kan vara svårt att tala om i dag. Men det är viktigt att utrikesministern har detta i bakhuvudet när han ska försöka påverka resten av EU. Jag tror samtidigt att det är viktigt att föra fram deadlines för vad som kan bli bättre när det gäller att ge incitament för förändringar.

I frågan om vapenembargo duckar utrikesministern lite, men jag tror fortfarande att det är viktigt att Sverige kanske bilateralt ska försöka påverka de länder som fortsätter att exportera vapen till Burma och få dem att upphöra med detta, trots att vi inte kan få något internationellt vapenembargo.

Med det vill jag tacka, fru talman, utrikesministern för denna debatt.

Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (m):

Fru talman! Låt mig bara säga att jag inte tror att vi har någon avgörande oenighet vad gäller sanktionspolitiken. Den är vad den är. Samtidigt tror jag att vi har en gemensam realism vad gäller möjligheten att uppnå avgörande resultat den vägen.

Ska vi göra någon kalibrering av politiken tror jag att vi möjligtvis ska titta på möjligheten att parallellt, utan att lätta på sanktionsdelen, öka engagemangsdelen. Man ska kunna arbeta med bägge dessa instrument.

Jag noterar att den nya amerikanska administrationen har sänt ett sändebud till Burma för att där inleda en försiktig dialog. Jag saknar närmare information om karaktären och innehållet i den dialogen. Men jag tror att den reflekterar en insikt om att sanktionspolitiken är värdefull för att ge den tydliga signalen om vad vi tycker, men den är kanske inte tillräcklig för att åstadkomma de förändringar som vi hoppas kunna ge ett bidrag till.

Det är också viktigt när vi talar om stödet till demokratiörelsen att vi försöker att utveckla en dialog med inte minst den interna oppositionen, besvärligt som detta kan visa sig vara, och att lyssna till de röster som kan komma därifrån, de som inifrån landet kan göra bedömningar av utvecklingen.

Slutligen, som vi också är överens om, är det viktigt att vi för dialogen med de länder i regionen som av både geografiska och historiska skäl har bättre möjligheter att bedöma och utöva inflytande på utvecklingen än vad vi kanske har. På det sättet kan också vi ha ett större inflytande än vad som annars skulle bli fallet.

Mycket av detta kommer jag faktiskt genom tillfälligheternas spel att ägna mig åt under denna dag och sedermera med de olika kontakter som jag indikerade under denna nu äntligen begynnande vår.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig på vilka grunder jag har beslutat att ändra anställningsförmånerna för nystartsjobb. Han har också frågat om jag avser att gå vidare med liknande ändringar för andra former av subventionerade jobb.

Låt mig börja med att förtydliga för Luciano Astudillo vad nystartsjobb är för någonting. Nystartsjobb är ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer som har varit utan arbete en längre tid. Ett nystartsjobb innebär att en arbetssökande blir anställd och en arbetsgivare får ett ekonomiskt stöd.

Regeringen vill hjälpa personer som har svårt att få en anställning, personer som under en längre tid till exempel varit arbetslösa eller sjukskrivna. Nystartsjobb syftar till att stimulera tillkomsten av nya jobb, och regelverket ska möjliggöra detta. Tyvärr har regelverket hindrat många småföretag från att anställa. Därför har vi nu vidtagit åtgärder.

Enligt de tidigare bestämmelserna om nystartsjobb lämnades endast stöd om arbetsgivaren kunde intyga att lön och andra anställningsförmåner utgick enligt kollektivavtal eller att de var likvärdiga med kollektivavtal i branschen. Många småföretagare som inte hade kollektivavtal avstod därför från att anställa. Enligt min mening var den tidigare regeln otydlig och kunde uppfattas som att regeringen reglerar anställningsförmåner, något som går emot grunderna i den svenska modellen. När vi nu har ändrat regelverket från och med den 1 februari 2009 utökar vi möjligheterna för fler arbetssökande att få ett nystartsjobb.

På samma sätt som med alla andra arbeten på den reguljära arbetsmarknaden förutsätter vi att arbetsmarknadens parter själva kommer överens om anställningsförmånerna. Regeringen reglerar inte sjukförsäkringar, arbetsskadeförsäkringar, livförsäkringar och trygghetsförsäkringar för alla anställda i Sverige. Eftersom nystartsjobb är vanliga anställningar och inte ett arbetsmarknadspolitiskt program som Arbetsförmedlingen anvisar sökande till, finns heller ingen anledning att arbetsförmedlare ska behöva bedöma om företag har förmåner som är likvärdiga med kollektivavtal i branschen.

För subventionerade arbeten som Arbetsförmedlingen anvisar till finns i dagsläget ingen anledning att göra några förändringar.

Då Luciano Astudillo, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmanen att Lars Lilja i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 16 LARS LILJA (s):

Fru talman! Till att börja med tror jag att både jag och Luciano Astudillo är hyfsat medvetna om vad ett nystartsjobb är. Det framgick ganska tydligt under valrörelsen 2006 som den åtgärd som skulle råda bot på det så kallade utanförskapet, ett utanförskap som då låg någonstans på mellan en och en och en halv miljon människor. Sett till resultatet av nystartsjobben de senaste två åren har måhända antalet i utanförskap

Svar på
interpellationer

minskat med 30 000–40 000 personer. Av dem är det endast 6 000 som har gått till ett osubventionerat jobb.

Vi socialdemokrater anklagades för att vilja tricksa med arbetslöshetssiffrorna. Och nu hävdar arbetsmarknadsministern att nystartsjobben inte är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det kan man väl måhända göra om man själv bestämmer definitionen. Men det är trots allt indirekt uteblivna skatteintäkter som gör att de här personerna kan få ett jobb. Det är väl närmast en semantisk fråga huruvida det är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd eller inte.

Motivet för att göra den här ändringen, att det ska finnas kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande löner, som den här debatten egentligen handlar om och inte om löner, var att småföretag inte hade kollektivavtal och därför inte vågade anställa. Men nu är det faktiskt så att småföretagen inte behöver ha kollektivavtal.

Det krav som fanns tidigare var att det skulle vara likvärdiga villkor och framför allt att det skulle finnas försäkringar. Men i Arbetsförmedlingens anvisningar om nystartsjobben finns det inget explicit krav på att försäkringar ska finnas. Det handlar om sjukförsäkring, arbetsskadeförsäkring, livförsäkring och andra trygghetsförsäkringar som de personer som har ett nystartsjobb kan tvingas att vara utan. Det här känns lite märkligt. Arbetsmarknadsministern omhuldar ju kollektivavtalen i alla andra sammanhang, men när det kommer till praktisk handling är det inte riktigt lika säkert och tydligt.

Redan när det gamla regelverket fanns tittade Rut på det här och konstaterade efter kontakter med Fora och Collectum att ungefär var femte arbetsgivare som anställt nystartsjobbare redan då saknade försäkringar. Bara det tycker jag kan vara lite problematiskt. Att lösa problemet genom att säga att nej, ni behöver inte ha försäkringarna, tycker jag inte känns riktigt tryggt. Det vore bättre att skärpa kontrollen av dem.

Mina frågor till ministern i det här läget blir då: Är det för det första rimligt att lasta över på nystartsjobbarna att själv ta ansvar för att kontrollera att försäkringarna finns? Är det för det andra rimligt att de här personerna, som sannolikt är ganska desperata efter att ha varit arbetslösa ganska länge, mer eller mindre ska tvingas att ta ett jobb där det inte finns fullgoda försäkringar för vad som kan hända under anställningstiden?

Anf. 17 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller minskningen av utanförskapet med 30 000–40 000 personer, som Lars Lilja nämnde, ska man komma ihåg att över hälften av dem har varit borta från arbetsmarknaden i mer än två år, och mer än var tionde har varit borta i mer än fem år. Det är grupper som normalt sett har haft en väldigt svag förankring på arbetsmarknaden och nog inte trott att de skulle ha möjlighet att komma tillbaka.

Vi ska också komma ihåg att nystartsjobben är en rättighet, inte en åtgärd. Och det finns någonstans uppemot 200 000 personer som skulle vara berättigade till anställning genom ett nystartsjobb. Men ingen tvingar någon att ta ett nystartsjobb, utan det är som sagt en rättighet. Och uppfyller arbetsgivarna kriterierna har de rätt att få den nedsättning av arbetsgivaravgifter som det handlar om. I det fallet är ett nystartsjobb

som vilket annat jobb som helst på svensk arbetsmarknad. Det är bara det att om kriterierna uppfylls avstår staten från att ta in arbetsgivaravgiften.

Eftersom det är som vilket annat jobb som helst på svensk arbetsmarknad, bör regelverket också vara det som gäller för alla andra jobb på svensk arbetsmarknad, nämligen att det är parterna som tar ansvar för lönebildning och anställningsvillkor. Det är så det fungerar när det gäller alla andra jobb, och det är så det också bör fungera när det gäller nystartsjobben.

Anf. 18 LARS LILJA (s):

Fru talman! Det här är en definitionsfråga som vi måhända kan träta om lite grann. Är det verkligen att betrakta som ett vanligt jobb när man lastar in relativt mycket skattepengar i en åtgärd för att folk ska få jobb? Som jag sade tidigare tycker jag att det är en intressant diskussionsfråga.

Naturligtvis kan inte någon tvingas att ta ett jobb, det är sant, men man måste inse vilken situation de här personerna sannolikt befinner sig i. A-kassan håller på att ta slut. Man är alltså tvungen att på något sätt ordna sin försörjning.

Jag tycker att det är allvarligt att man då kan hamna i ett läge där man tar ett jobb där det inte finns fullgoda försäkringar. Jag tycker att det borde finnas rimliga krav på den här typen av åtgärder där staten med skattepengar går in och stöder en arbetsgivare eller en person för att han eller hon ska kunna få ett jobb. Man ska kunna vara säker på att man har samma försäkringar som finns på den övriga arbetsmarknaden. Sedan kan vi naturligtvis diskutera vem som ska se till att det fungerar, och uppenbarligen fungerar det inte överallt.

Jag kan berätta en liten historia för arbetsmarknadsministern om en bekant till mig som tyvärr är död nu. Han var anställd på ett företag som inte hade en kollektivavtalad försäkring. Däremot hade de en försäkring via ett privat försäkringsbolag som motsvarade de rättigheter och villkor som man har via den kollektivavtalade försäkringen. Det här företaget gick i konkurs. En konkursförvaltare tog över företaget, men man kunde inte driva det vidare utan var tvungen att lägga ned företaget. Under den här perioden missade man att betala in försäkringspremierna. Tack vare en uppmärksam handläggare lyckades man betala in premien i sista stund.

Under den här perioden blev min bekant allvarlig sjuk och avled tyvärr så småningom. Efteråt kunde vi konstatera att tack vare att man lyckades betala in försäkringspremien i sista minuten fick hans efterlevande ett, i mitt tycke, fullgott skydd. Hade man missat den här inbetalningen med någon dag hade den efterlevande fått ett skydd på 15 000–20 000 kronor.

Om det hade varit en kollektivavtalad försäkring hade den här personen, och framför allt hans efterlevande, suttit trygg. Där fungerar det så att om arbetsgivaren slarvar med att betala in avgifterna finns det en fond som skyddar den som annars skulle råka illa ut.

Det tycker jag är en väsentlig skillnad mellan dessa försäkringar. Kollektivavtalet är betydligt tryggare och i många stycken ett bättre val för den anställde. Det tycker jag är någonting som man ska ha med sig i den här diskussionen. Kollektivavtalet är bättre än den privata lösningen.

Samtidigt kan jag konstatera att arbetsmarknadsministern i många stycken hyllar trygghetsavtalen. Det är de som ska lösa omställningen på arbetsmarknaden. De är uppenbarligen inte heller viktiga för dem som har nystartsjobb, eftersom man inte har kravet att de här försäkringarna ska finnas.

Frågan är fortfarande om arbetsmarknadsministern på allvar tycker att det här är ett rimligt förhållande.

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag kan bara återupprepa att nystartsjobben är vanliga jobb. Löner och lönebildning ser ut precis som för vilket annat jobb på arbetsmarknaden som helst. Man omfattas om lagen om anställningskydd. Man kvalificerar sig för a-kassa och allt det där andra som vi andra gör som arbetar på svensk arbetsmarknad. Nystartsjobben är en rättighet, ingen skyldighet. Det är ingen anvisning. Det är en möjlighet, inte ett tvång. Löner, förmåner och annat förhandlas om och sköts av parterna enligt det som brukar vara god sed på arbetsmarknaden.

Jag vill förstås att alla ska ha ett gott försäkringsskydd. Det får man genom att till exempel ha ett kollektivavtal. Men inte ens Lars Lilja vill väl att vi ska ha en annan ordning än den ordning vi har på svensk arbetsmarknad i dag, nämligen att kollektivavtal är någonting man förhandlar om, och det är frivilligt. Alternativet är att vi har allmängiltigförklaring, som man har i en del andra länder, men där har vi också sett hur anslutningsgraden till facken har sjunkit väldigt kraftigt därför att det inte finns någon större mening att vara med.

Frivillighet är bra. Det är det den svenska modellen bygger på. Det finns goda skäl att ha det på det sättet och att bevara den svenska modellen. Eftersom nystartsjobben är att betrakta som vilka andra jobb som helst bör detta också gälla nystartsjobben.

Anf. 20 LARS LILJA (s):

Fru talman! Min grundläggande inställning i den här frågan är trots allt att när staten går in med betydande subventioner i någon form av anställningsförhållande borde det rimligtvis vara en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det kanske är där skiljelinjen går.

Samtidigt säger man nu att det handlar om lön. Det är lönen som fortfarande ska vara likvärdig med kollektivavtalen. Då blir en intressant fråga: Vad är lön? Enligt Arbetsdomstolen och EU-rätten borde faktiskt pensionsavtal och övriga avtalsförsäkringar anses som lön. Enligt den definition som Arbetsdomstolen och EU-rätten gör ska lön, vid tolkning av likabehandlingsprincipen, även innefatta pensionsförmåner, och pensioner är uppskjuten lön. Det är juridiskt klarlagt. I så fall blir det märkligt om Arbetsförmedlingen kan säga att det inte finns några krav på försäkringar när man anställer en nystartsjobbare. Enligt de här rättsliga definitionerna är de här avtalade försäkringarna att betrakta som lön. Min fråga är: Hur ställer sig arbetsmarknadsministern till det?

Arbetsmarknadsministern har många gånger hävdat att kollektivavtalen är bra och inte ett problem. De är snarare ett stöd för svensk arbetsmarknad. Då borde det inte vara så svårt att ha krav på att det ska finnas kollektivavtal när staten går in och stöder arbetsgivare och arbetstagare.

Är det så att ministern anser att kollektivavtalen är ett problem kan jag inte tycka annat än att arbetsmarknadsministern ibland pratar med kluven tunga. I ena stunden är de bra, och andra stunden är de ett problem.

Prot. 2008/09:97
3 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag är övertygad om att Lars Lilja och jag egentligen vill uppnå samma sak. Vi vill bevara den svenska modellen och vi vill ha frivillighet framför tvång när det gäller kollektivavtalen. Vi tycker att de är bra därför att de ger förutsägbarhet och ett skydd för den enskilde. Vi vill säkert också att fler av dem som har stått långt utanför länge ska ha en möjlighet att komma in. Då är det klart att man kan diskutera formerna för det.

Nystartsjobben har de senaste åren gett 30 000–40 000 personer som har varit borta länge från arbetsmarknaden möjlighet att komma in. Jag tycker att det är en bra åtgärd. Jag skulle naturligtvis vilja se att många fler kom in den vägen. Jag skulle också gärna se att många fler omfattades av kollektivavtal.

Men vi skiljer oss åt lite grann när det gäller hur vi ska betrakta nystartsjobben och hur vi ska se till att så många som möjligt får ta del av dem.

Min utgångspunkt är att nystartsjobben är en rättighet och ingen skyldighet. Det är ett jobb som vilket som helst på svensk arbetsmarknad. Det är bara så att staten avstår från arbetsgivaravgifter under en lika lång period som den som personen har varit borta. På det sättet bör också lönebildningen och allt som sker runt omkring den skötas av parterna och inte av oss politiker.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:302 om privata tilläggsförsäkringar vid arbetslöshet

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att den generella välfärden ska behållas och vad jag avser att göra för att färre ska behöva ta tilläggsförsäkringar.

Monica Green anser att det är inkonsekvent att vidta åtgärder som ökar inkomstskillnaderna mellan dem som har ett arbete och de som inte har det och samtidigt vara positivt inställd till tilläggsförsäkringar.

Regeringen bedriver en politik som syftar till att det ska bli mer lönsamt att arbeta. Den viktigaste delen i denna politik är införandet av jobbskatteavdraget. Vi har också infört en nedtrappning av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringar. Genom att sänka ersättningsnivån successivt, efter viss tid i arbetslöshet, betonas arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Forskningen visar att detta faktiskt leder till minskad jämviktsarbetslöshet.

Jag håller inte med om att det finns en inkonsekvens mellan nivå-sänkningar och tilläggsförsäkringar. Man måste skilja på ersättningsnivån och ersättningens tak. En nivå-sänkning får genomslag även för per-

soner som har en tilläggsförsäkring eftersom försäkringar som ger högre ersättningsnivå räknas av mot arbetslöshetsersättningen. Tilläggsförsäkringar kan enbart kompensera för inkomster över taket i arbetslöshetsförsäkringen.

Olika typer av kompletterande försäkringar vid arbetslöshet har blivit mer vanliga på senare år men förekom i stor utsträckning på den svenska arbetsmarknaden långt innan denna regering kom till makten. Jag ser inget problem med dessa försäkringar, och jag håller inte med om att förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen urholkar den generella välfärden.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmannen att Patrik Björck i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 23 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Regeringens arbetsmarknadspolitik misslyckas på alla punkter. Oavsett vart man sig i världen vänder konstaterar man att den här politiken inte lyckas.

Företrädare för ekonomkåren konstaterar att regeringen inte gör de satsningar som den borde göra för att få hjulen att rulla. Pratar man med företrädare för Arbetsförmedlingen, den myndighet som är satt utföra den här politiken, får man veta att de ger regeringens jobbpolitik underkänt. Det finns egentligen ingen, mer än möjligen arbetsmarknadsministern, som tycker att den här regeringens arbete har varit lyckat och gett resultat. Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten ökat, liksom varslen, och krisen ute i landet är total. Regeringen har egentligen inte gjort någonting, och de få åtgärder som man har vidtagit har varit dåliga, felaktiga och väldigt ofta inkonsekventa.

En av de åtgärder som vi diskuterar i den här interpellationen kännetecknas just av att den är inkonsekvent. Regeringen har argumenterat, precis som framgår här i svaret, för att de två viktigaste punkterna i arbetsmarknadspolitik har varit jobbskatteavdraget och försämringen av a-kassan. Man har hävdat att en viss nivå på a-kassan enligt någon sorts forskningsstöd som har varit väldigt dubiöst – och som jag har efterfrågat i flera år och aldrig fått besked om – skulle leda till att arbetslösheten sjönk.

Om man nu tror det – vilket man naturligtvis har rätt att göra, vi lever ju i ett land med trosfrihet – må det vara hänt. Men om man ska vinna någon sorts förtroende i debatten måste man vara konsekvent i sin tro. Vi har ju stridit om alla de här sakerna flera gånger, och arbetsmarknadsministern har då hållit fast vid sin linje, vilket jag har respekt för. Jag tror inte på att den här linjen leder dit arbetsmarknadsministern pekar, men jag har respekt för att arbetsmarknadsministern har den tron. Men man kan inte samtidigt kritisera dem som inte inför tilläggsförsäkringar medan man applåderar och uppmuntrar dem som inför tilläggsförsäkringar eftersom det sätter hela den här politiken – som visserligen är felaktig – på spel.

Här är arbetsmarknadsministern svaret skyldig. Vilken av de här politiska signalerna är det som leder till en lägre arbetslöshet? Vilka av de här politiska signalerna är det som leder framåt och är ett stöd i den här

krisen? Är det de tak och ersättningsnivåer som arbetsmarknadsministern har presenterat i sina olika propositioner som har röstats igenom här i riksdagen mot vår vilja eftersom vi inte tror på det, eller är det de nivåer som uppstår när man tilläggsförsäkrar arbetslöshetsersättningen? Vilken av de här nivåerna är det som gäller?

Där är arbetsmarknadsministern svaret skyldig. Det finns en jättestor inkonsekvens inbyggd i hela det här svaret. Även om man skiljer på ersättningsnivåer och ersättningens tak, som det står, är tilläggsförsäkring- en till för att kompensera inkomster över taket. Då blir frågan omedel- bart: Vad anser arbetsmarknadsministern om taket? Är det fel, eftersom det är bra när man försäkrar bort det?

I så fall, om den politik som arbetsmarknadsministern står för är fel- aktig, skulle arbetsmarknadsministern kunna ändra på det taket. Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Patrik Björck går som vanligt långt ifrån själva interpel- lationen och gör ett generalangrepp på regeringen och arbetsmarknadspo- litiken, men det är Patrik Björck naturligtvis berättigad att göra. Vi har ju flera gånger diskuterat våra meningsskiljaktigheter, och jag vet att Soci- aldemokraterna återigen – alltid, alltid, alltid – ägnar sig åt ersättningar, a-kassa och andra saker och är totalt blinda när det gäller att prata om jobben, var de nya jobben ska komma och de ersättningsjobb som ska komma efter den internationella finanskrisens härjningar på svensk ar- betsmarknad. Det är lite sorgligt, tycker jag.

Jag noterar att jobbrådslaget föreslår sänkta avgifter och höjt tak i a- kassan till en kostnad av närmare 20 miljarder kronor. Det motsvarar ganska exakt det man får in på att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. Det här tycker jag är illustrativt för skillnaderna oss emellan. Socialde- mokraterna vill höja ersättningar, höja taket i a-kassan och göra det dub- belt så dyrt att ha ungdomar anställda. Det är väl ungefär svaret på Patrik Björcks fråga. Varför vill jag inte höja taket i a-kassan? Därför att vi hellre vill göra det billigare att anställa ungdomar än att höja taket i a- kassan som går att försäkra bort, vilket i princip samtliga Sacoförbund, samtliga TCO-förbund och hälften av LO-förbunden visar.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Nu fick jag tyvärr inte svar på min fråga, så jag ska för- söka igen. Jag är enveten på den punkten.

Återigen, vi socialdemokrater är för höjda ersättningar, höjda tak som arbetsmarknadsministern säger. Det är helt rätt; det är en korrekt be- skrivning. Vi är för det. Men arbetsmarknadsministern säger att man inte vill höja taken för att det inte är bra. Då var min väldigt enkla fråga: Om man hävdar att det finns forskningsstöd för att en viss ersättningsnivå, ett visst tak, ger positiva effekter på arbetslösheten och det är den nivån som arbetsmarknadsministern har infört – hur kan man då applådera och uppmuntra tilläggsförsäkringar som ändrar de nivåerna? Är det precis bara just hur den finansieras som är skillnaden – alltså att om man finan- sierar ett högre tak via privata tilläggsförsäkringar får det ingen negativ påverkan på arbetsmarknaden? Om det är så ministern argumenterar är

jag väldigt intresserad av att få se forskningen som stöder ett sådant påstående.

Tidigare när arbetsmarknadsministern har argumenterat i den här frågan har han stött sig på forskning som har pekat mot och gissningsvis har lett till detta och så vidare, och han har haft IFAU-rapporter, men de har inte tagit upp vem det är som finansierar eller hur en sådan försäkring finansieras. I stället är det själva nivån som sådan och taket som sådant som man hävdar har haft de här positiva arbetsmarknadspolitiska effekterna. Det är ett påstående som jag i och för sig gärna skulle debattera med arbetsmarknadsministern eftersom jag inte tror på det, men det är en annan sak som vi kan ta i en annan debatt.

Nu vill jag ha svar på vad det är för forskning där arbetsmarknadsministern finner stöd för sitt påstående att det är själva finansieringsformen för försäkringen som avgör om man kan ha taket eller ersättningsnivån på ett eller annat sätt.

Det är arbetsmarknadsministerns uppgift att svara på den mycket enkla frågan och inte vika undan. Svara på frågan!

Ett svar på frågan kan naturligtvis vara: Nej, det finns ingen sådan forskning. Vår politik bygger på lösan sand, och vi har ingen grund för de här påståendena och den är inkonsekvent.

Det går självklart. Det är *ett* sätt att svara på den. Det andra sättet att svara på frågan är att lägga fram de forskningsrapporter som stöder tesen att själva finansieringsformen är det avgörande i hur försäkringen fungerar.

Finns den forskningen, så varsågod! Då har arbetsmarknadsministern möjlighet att visa det här. Hur arbetsmarknadsministern nu svarar på det här avgör om mitt påstående att arbetsmarknadsministerns politik är inkonsekvent eller inte stämmer. Det är helt avgörande. Nu har arbetsmarknadsministern möjlighet att se hur jag i mitt sista inlägg kommer att recensera arbetsmarknadspolitiken. Jag är ganska övertygad om hur det kommer att gå. Men varsågod, upp till bevis!

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Med all respekt, Patrik Björck, var det någon som begrep vad du sade? Jag bara konstaterar återigen att här står de två bilderna av politiken mot varandra. Det är en socialdemokrati som förlorade valet 2006 på jobbfrågan därför att man bara pratade ersättningar, ersättningar, ersättningar och aldrig någonsin pratade om *hur* de nya jobben ska komma till.

Det vi nu debatterar är typexemplet på att Socialdemokraternas omprövning av jobbpolitiken är helt obefintlig. Jag vill inte höja taket i a-kassan därför att det kostar alldeles för mycket. Jag vill hellre använda skattemedel till insatser som ger bättre förutsättningar för nya jobb. Ingen vill väl att folk ska gå på a-kassa? Låt oss då diskutera hur de nya jobben ska komma till efter den internationella finanskrisens härjningar på svensk arbetsmarknad.

Socialdemokraternas a-kasselöseri kostar 20 miljarder kronor och finansieras med fördubblade arbetsgivaravgifter för unga. Ni ska göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar för att folk med lite högre löner ska få mer ersättning när de inte jobbar. Man kanske inte får säga så i talar-

stolen, men jag tycker att ”hål i huvudet” är ett rätt bra och betecknande begrepp.

Jag går tillbaka till det som interpellationen handlar om. Det finns två frågor där. Den första är: Vad avser arbetsmarknadsministern att göra för att den generella välfärden ska behållas? Svaret är enkelt: Fler i arbete! Det är det enda sättet att se till att vi kan garantera någon som helst välfärd. Det handlar inte om ersättningar i a-kassan, utan det handlar naturligtvis om att fler jobbar och betalar skatt. Då ska man se till att göra det billigare och enklare att anställa och inte göra det mer lönsamt att inte arbeta.

Den andra frågan är: Vad avser arbetsmarknadsministern att göra för att färre ska behöva teckna tilläggsförsäkringar? Då hänvisar jag till mitt ursprungssvar. Jag tycker inte att det är ett mål att färre ska ta tilläggsförsäkringar. Den som vill och har möjlighet till det genom kloka fackförbund som agerar i sina medlemmars intressen kan naturligtvis ha möjlighet att göra på det sättet.

Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Då kan vi snabbt konstatera att på den första frågan hävdar arbetsmarknadsministern att det ska vara fler i arbete, och där har man misslyckats. I dag blir det bara färre och färre i arbete, och arbetslösheten ökar. Man lyckades inte under högkonjunkturen. Över 90 000 jobb missade man på grund av sin felaktiga politik, säger Svenskt Näringsliv, och man misslyckas i lågkonjunkturen. Det säger alla inklusive de som är satta att sköta arbetsmarknadspolitiken vid Arbetsförmedlingen. De säger att arbetsmarknadsministrarnas politik är misslyckad och inte leder till att fler får jobb. Där har man alltså misslyckats.

När vi kommer till den andra frågan är det så att arbetsmarknadsministern vill ha tilläggsförsäkringar, men han kan inte förklara vad man bygger den politiken på. Arbetsmarknadsministern misslyckades med att förklara, trots att jag ställde en enkel fråga två gånger, konsekvensen i en politik där man ena dagen säger att de här nivåerna och de här taken är det som leder till lägre arbetslöshet och hävdar att man har forskningsstöd för det, och nästa dag säger att det är bra om man försäkrar bort de taken och de nivåerna och hävdar att man har – vadå? Ja, ingenting!

Det är alltså en politik som fullständigt bygger på lösan sand, som är inkonsekvent och som inte har något stöd. Arbetsmarknadsministern har tre möjligheter på sig att i sina repliker förklara vari det stödet i så fall skulle ligga, men lyckas inte.

Arbetsmarknadsministern hävdar alltså här, utan någon som helst grund, att det är själva finansieringsformen i försäkringen som är den avgörande för vilka arbetsmarknadspolitiska effekter försäkringen får. Det är ett fullständigt bisarrt påstående – om man nu får lov att använda lite starkare ord; det verkar som om ribban har höjts här i dag.

I vilket fall som helst: Arbetsmarknadspolitiken är inkonsekvent. Det finns inget forskningsstöd för den. Och oavsett hur slutrepliken nu kommer att låta kan vi konstatera att det är tomt prat.

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ja, jag ber om ursäkt om jag var lite för engagerad i mitt förra inlägg! Men det är alltid lika roligt att debattera med Patrik Björck, för vi är båda två rätt engagerade personer.

Jag skulle säga så här: Återigen ser vi, tycker jag, skillnaden oss emellan, nämligen i det faktum att Patrik Björck och jag har haft jag vet inte hur många interpellationsdebatter. Är det 30? Det är något i den stilen. Och det är alltid lika trevligt och roligt.

Men det handlar bara om en sak. Det handlar nämligen bara om ersättningar. Och det handlar aldrig om hur de nya jobben ska komma fram. Jag kan tycka att det någon gång, Patrik Björck, skulle vara trevligt om du och jag kunde debattera vad det är för ersättningsjobb som ska komma när de gamla försvinner.

Nu vet vi att vi har recession, alltså ekonomisk tillbakagång, i 90 procent av världens länder. Vi vet att svensk ekonomi är väldigt liten och öppen. Hälften av vår ekonomi är exportbaserad, och i verkstadsindustrin är siffran uppåt 80–90 procent. Det är klart att vi inte kan vara immuna mot den enorma nedgången och finanskrisens härjningar på svensk arbetsmarknad. Det hade inte ni gjort heller, om ni hade suttit här.

Då måste vi hantera detta, och vi måste se till att vi har möjligheter att ge förutsättningar för jobben framöver att komma tillbaka och växa när konjunkturen vänder. Då är det klart att några saker kan vi säkert vara överens om – utbildningar och vad det nu kan vara – som är bra insatser i de här tiderna.

Men det som skiljer oss åt är vad vi vill använda skattebetalarnas pengar till. Jag menar att det är en väldigt bra idé att sänka kostnader för företag att anställa, att se till att folk har mer pengar kvar i plånboken med jobbskatteavdrag och annat, medan Patrik Björck konsekvent bara pratar om a-kassa och ersättningsnivåer. Och på det sättet är intet nytt under solen.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:320 om rekryteringen av jobb-coacher

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig varför jag väntade så länge med att vidta åtgärder för att låta Arbetsförmedlingen använda pengarna som så väl behövdes till personalförstärkningar. Han har också frågat mig om de nya jobbcoachernas arbetsuppgifter skiljer sig från de vanliga coachernas eller förmedlarnas samt vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av Trygghetsfondens skarpa kritik.

Jag vill börja med att säga att jag anser att regeringen har agerat snabbt och vidtagit omfattande åtgärder som följd av krisen för att stimulera ekonomin men också för att ge ett förstärkt stöd till dem som blir arbetslösa.

Regeringen gav redan i december Arbetsförmedlingen i uppdrag att upphandla coacher som kan ge ett individanpassat och effektivt stöd för

att snabbt kunna hjälpa arbetssökande tillbaka i arbete. Stödet ska kunna ges till alla som blir arbetslösa och som Arbetsförmedlingen bedömer har behov av ett sådant stöd. Samtidigt som Arbetsförmedlingen ska upphandla coacher får myndigheten också använda upp till 300 miljoner kronor för jobbcoaching i egen regi, detta för att komma i gång med verksamheten så snart som möjligt.

Luciano Astudillo undrar hur de nya jobbcoacherna skiljer sig från Arbetsförmedlingens egna coacher. Jobbcoachernas utformning och inriktning kommer att variera. Syftet med de upphandlade kompletterande aktörerna är att göra utbudet av förmedlingstjänster större och mer diversifierat, vilket kan bidra till att förbättra matchningen och ge förbättrad service till arbetslösa. De arbetssökande ska få ett individuellt stöd som är anpassat till den enskildes behov.

Slutligen vill jag vara tydlig med att jag anser att det är viktigt att Arbetsförmedlingen har ett väl fungerande samarbete med trygghetsorganisationerna. Satsningen på personliga coacher syftar till att underlätta samverkan med trygghetsorganisationerna och det stöd dessa lämnar till personer inom ramen för omställningsavtalen. Jag kommer därför att noga följa hur satsningen på coacher går och vilka resultat den ger. Jag har dock förtroende för Arbetsförmedlingen och förutsätter att den samverkan som finns mellan trygghetsorganisationerna och Arbetsförmedlingen kan vidareutvecklas och stärkas.

Då Luciano Astudillo, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmanen att Berit Högman i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 30 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Tack för svaret, säger både jag och Luciano Astudillo. Det är rätt länge sedan som Luciano Astudillo ställde den här interpellationen, och frågan om Arbetsförmedlingens resurser har blivit än aktuella med tanke på den rasande takt som arbetslösheten, inte minst bland unga, har ökat med.

En halv miljon utan jobb – finansminister Anders Borg talar nu öppet om den värsta nedgången sedan 30-talet. Det kan vi läsa i gårdagens tidning.

Bakgrunden är följande. Under de två första åren vid regeringsmakten har den moderatledda regeringen dragit ned anslaget till Arbetsförmedlingen med 500 miljoner. Enligt ST har 2 000 arbetsförmedlare försvunnit mellan 2006 och 2008.

Under hela hösten hävdade regeringen och Littorin att budgeten för Arbetsförmedlingen var tillräcklig, och vi fick till och med höra i december att regeringen hade ett superpaket mot jobbkrisen.

Men till sist, pressade av i stort sett hela svenska folket, kröp borgerligheten till korset och presenterade nya åtgärder. Arbetsförmedlingen fick en tillfällig resursförstärkning. Men fortfarande ligger Arbetsförmedlingens resurser under 2006 års nivå – detta i ett läge när vi har sett fem månader med rekordstora varsel runt om i vårt land och ett läge när arbetsmarknadsministern själv proklamerar 2009 som ett riktigt skitår.

Det blev ju väldigt oroligt ute på arbetsförmedlingarna, inte minst med tanke på det uppdrag som man såg framför sig. Förutom de arbetslösa gäller det också dem som kommer ut från försäkringskassesystemet.

En arbetsförmedlare skrev i Aftonbladet under den tid då kritiken var som starkast mot Försäkringskassan: Med nuvarande utveckling är det inte fråga om *om* utan *när* rubrikerna också når till Arbetsförmedlingen.

I dag på Svenska Dagbladets Brännpunkt presenterar ST en bild inifrån genom en enkätundersökning bland sina medarbetare om hur de själva uppfattar situationen. Kritiken som landets arbetsförmedlare framför är omfattande. Kritiken gäller att regeringen har ett väldigt starkt fokus på kontroll och jobbsökande men ett väldigt svagt fokus på kvalitet och de aktiviteter som kan vara broar och vägar till ett nytt jobb. Detta blir underordnat.

När drygt sju av tio arbetsförmedlare inte tror att de kan klara sitt uppdrag med de resurser som finns skapar det inte bara oro utan också djup otillfredsställelse i arbetsorganisationen. Det drabbar ingen annan än de tusentals arbetssökande som dagligen och stundligen strömmar till Arbetsförmedlingen.

Anser statsrådet fortfarande, med tanke på den situation som råder och den brist på insatser som Arbetsförmedlingen beskriver, att jobb-coacher är den allena saliggörande åtgärden för arbetsmarknadspolitiken?

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig börja med det som gällde dagens debattartikel i Svenska Dagbladet. Att ett fackförbund anser att en stor myndighet där många av deras medlemmar arbetar behöver mer resurser är väl ingen nyhet.

Jag åker land och rike runt just nu och besöker samtliga län i Sverige fram till midsommar för att säkerställa att våra resurser kommer fram dit de ska. Jag har hittills besökt 14 län och har alltså ett antal län kvar.

Det är viktigt att komma ihåg att i det så kallade decemberpaketet, som vi presenterade den 5 december, lade vi närmare 4 miljarder extra på arbetsmarknadspolitiska insatser. Drygt 1 miljard – 1,1 miljarder 2009 – lades på tidiga coachningsinsatser. Det är dem vi nu diskuterar. Av dessa 1,1 miljarder ska Arbetsförmedlingen använda 300 miljoner kronor för coachning i egen regi 2009. Man har anställt knappt 750 egna coacher. Därtill har man handlat upp platser i två steg – först 5 000 platser för sökande utanför garantierna, och nu pågår en upphandling, som avslutas vilken dag som helst, där man handlar upp ytterligare 27 000 platser för nya arbetslösa och korttidsarbetslösa. Dessutom planeras ytterligare upphandlingar av Arbetsförmedlingen. Syftet är naturligtvis att försöka möta dem som kommer ut i arbetslöshet under detta år.

Jag tror att det är viktigt att göra flera saker samtidigt. Det första är att se till att varje enskild person som kommer till Arbetsförmedlingen möts av en människa av kött och blod, inte bara av en telefonsvarare eller hemsida. Det är viktigt att man får hjälp med att gå igenom vad man kan och vad man saknar, att peka på utbildningsinsatser. Jag vill påminna om att vi i budgeten lade nästan 2 miljarder extra på komvux, yrkesvux och yrkeshögskola. Det är också viktigt att försöka se till att man som ny arbetslös inte tappar kontakten med resten av världen utan har en löpande kontakt.

Man kan naturligtvis fundera på saker och ting ur olika perspektiv. Jag vet – för det första – att vi ofta använder oss av de arbetsmarknads-politiska insatserna i ett slags konjunkturpassat läge, det vill säga att man i väldigt goda tider drar ned på volymerna och i sämre tider drar upp dem. Därför har vi dragit upp volymerna så att decemberpaketet omfattar ungefär 60 000 personer. Det är väldigt, väldigt många.

För det andra kan man diskutera och fundera över hur dessa medel används. Av de närmare 4 miljarderna är ungefär en fjärdedel coachning-sinsatser. Vi diskuterade också hur vi på bästa sätt skulle hantera dessa medel. Ingen av oss räknar med att krisen är evig, och därför räknade vi ungefär på följande sätt: Om vi hade använt alla medlen för anställningar i Arbetsförmedlingen skulle risken ha varit uppenbar att vi om bara något år hade varit tvungna att säga upp nyanställda från Arbetsförmedlingen. Det är inte någon bra arbetsgivarpolitik. En del går till Arbetsförmedlingen och en del till upphandling av tjänster under en kortare period, alltså medan vi befinner oss i den allvarigare delen av krisförloppet.

Slutsatsen är att vi tillskjutit väldigt mycket nya resurser till arbetsmarknadspolitiska insatser. Det man pekar på i den undersökning som Berit Högman tar upp är just det som jag nu gör, nämligen besöker Arbetsförmedlingen i länen för att säkerställa att dessa medel når fram till dem som så väl behöver dem.

Anf. 32 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag tvivlar inte på att insatserna når fram där de behövs. Det jag tvivlar på är om insatserna är rätta och tillräckliga med tanke på den explosionsartade takt som ökningen av arbetslösheten nu har.

Arbetsmarknadsministern poängterar vikten av kontakt med omvärlden. Det är naturligtvis riktigt, men då är det insatserna som är det viktiga. Av undersökningen som presenteras i Svenska Dagbladet i dag – och som vi också hör – framgår att det från regeringens sida finns ett starkt fokus på kontroll och på mängden jobbansökningar, att det viktigaste är att söka jobb. När jobben nu blir allt färre drar sig naturligtvis arbetsgivarna för att utannonsera sina jobb; det kan handla om uppåt 300 ansökningar varav kanske 20 är användbara. Dessutom är det kontraproduktivt när det gäller den arbetssökandes självbild att behöva söka jobb som man egentligen vet att man inte kommer i fråga för.

På rekordtid har Arbetsförmedlingen rekryterat de 700 jobbcoacherna som får sju dagars utbildning för att sedan ge professionellt stöd. I regeringens direktiv sägs att coacherna ska underlätta samverkan med exempelvis trygghetsorganisationerna. Den beskrivning som trygghetsorganisationerna själva ger i dag är att Arbetsförmedlingen inte ändrade en enda stavelse utifrån den dialog man hade med Trygghetsstiftelsen och Trygghetsrådet gällande den konflikt som man uppfattade fanns mellan trygghetsorganisationerna och Arbetsförmedlingen samt att det inte heller i dag finns ett systematiskt samarbete och en dialog mellan trygghetsorganisationerna och Arbetsförmedlingens interna coacher.

Om detta har jag svårt att säga någonting annat än att det är slarvigt. Det är ett hafsvverk där regeringen söker genvägar som egentligen inte finns. Jobbcoacherna får dessutom inte ägna sig åt myndighetsutövning varför de tunga arbetsuppgifterna ligger kvar på de arbetsförmedlare som finns. Det åligger också arbetsförmedlarna att hålla kontakt med arbets-

givarna inom arbetsmarknadsområdet. Varje dag ramlar hundratals nya personer in till Arbetsförmedlingen. Det blir en tung börda för arbetsförmedlarna.

Lever arbetsmarknadsministern fortfarande i tron att jobben finns om bara folk förmås att söka dem? Är det bara bristen på kunskap om hur man skriver ett cv och genomför jobbintervjuer samt personers självförtroende och självbild som är bekymret på arbetsmarknaden? Jag tror inte det. Jag tror, och vet, att det behövs många fler aktiva insatser för att skapa vägar och broar till jobb.

Om regeringen skulle inse att förmedlingen under ett antal år framöver behöver fler fasta resurser är min fråga: Kommer de coacher som Arbetsförmedlingen nu har anställt att erbjudas en mer gedigen utbildning för att kunna ta dels de lediga arbetsförmedlartjänster som finns, dels ett större ansvar för en mycket svår arbetsmarknadssituation?

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det var flera saker som togs upp samtidigt. Jag ska försöka täcka in dem.

Att stå till arbetsmarknaden förfogande är en grundregel i arbetslöshetsförsäkringen. Att visa det genom att söka arbete är det sätt på vilket man upprätthåller kontakten med arbetsmarknaden. Det finns nog ingen anledning att ändra på det.

Man kan naturligtvis säga: Ja, det finns massor med coacher, men finns det något att coacha till? Det är en relevant fråga, och svaret är nog flerfaldigt. Arbetsförmedlingen prognostiserar själv att man kommer att vara med och förmedla en miljon jobb i år. I det ingår naturligtvis sommarjobb, vikariat, korta anställningar och allt möjligt, men det visar ändå att även i svåra tider finns det jobb – och det finns rörlighet på arbetsmarknaden.

Därför är det viktigt att de som nu blir arbetslösa, inte minst de unga, snabbt får besked om vad de kan göra för att bli bättre rustade för att kunna ta de jobb som faktiskt omsätts. Då är coacherna ett viktigt instrument. Jag säger inte att coacherna är det allena saliggörande, och därför satsar vi en fjärdedel av de totala extramedlen på dessa. Det är emellertid viktigt för ungdomar att få hjälp med, att någon pekar på, vilka jobb man kan söka, hur man kan komma vidare, vilken typ av utbildning man kan gå för att kunna kvalificera sig för de jobb som trots allt omsätts även i dåliga tider. På det sättet är coacherna viktiga.

Jag förutsätter att den sjudagarsutbildning som vi hört talas om inte är det enda Arbetsförmedlingen gör för sina medarbetare. Det finns alltid skäl för en myndighet, en organisation, ett företag eller vilken arbetsgivare som helst att se till att ha god kvalitet på sina medarbetares kunskaper.

En fjärdedel av extramedlen går alltså till coachningsinsatser, det vill säga drygt 1 miljard. Resten går till den typ av arbetsmarknadspolitiska insatser som handlar om praktisk kompetensutveckling, olika typer av praktikplatser och annat som gör det möjligt att komplettera med det man saknar för att kunna ta de jobb som finns.

Som sagt: Allting sker heller inte inom arbetsmarknadspolitikens budgetpost. Vi lägger också närmare 2 miljarder på utbildningssystemet. Där handlar det väldigt mycket om komvux, yrkesvux och yrkeshögs-

kola. När jag är runt och besöker arbetsförmedlingarna i landet handlar det väldigt mycket om att ställa kontrollfrågor: Hur går det? Hur fungerar det? En sak man noterar är att samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och trygghetsorganisationerna på lokal nivå förefaller funka väldigt bra. Vad det handlar om är att man från Arbetsförmedlingens sida framför allt kan fokusera på dem som inte har trygghetsavtal och därmed inte har coachningshjälp i avtalen i första steget och därefter hantera samtliga som kommer ut i arbetslöshet. Det blir ett sätt att utnyttja resurserna tillsammans.

Sedan har det varit lite gnissligt på central nivå. Jag har varit i kontakt med Arbetsförmedlingen och med trygghetsorganisationerna för att se hur samarbetet kan förbättras. Man har inlett ett ordentligt arbete med en ny överenskommelse om samarbete mellan Arbetsförmedlingen och trygghetsorganisationerna. Det finns ingen som helst anledning till att det samarbetet inte skulle fungera på bästa sätt. Det handlar naturligtvis om att man bestämmer sig för vem som gör vad och ser till att optimera resurserna, när de nu faktiskt finns.

Anf. 34 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! De externa kompletterande aktörerna och de externa coacherna återkommer vi till i nästa interpellation.

En miljon jobb finns att förmedla, sägs det. Det var egentligen höstens siffra som Arbetsförmedlingens prognoschef delgav oss. Den bygger på normalläge. Normalläge är att förmedla en miljon jobb. Åren innan förmedlade Arbetsförmedlingen 1,2–1,3 miljoner jobb. I det allra senaste numret av Arbetsförmedlingens egen tidning kan vi läsa att de lediga jobben blir allt färre. Det var det ena.

Det andra är att de som ska rigga organisationer för att skapa praktikplatser, för att skapa det varom vi än inte riktigt vet vad det är, för praktisk kompetensutveckling, de som ska skapa arbetsplatserna för fas tre i jobb- och utvecklingsgarantin, de är arbetsförmedlare. Jag har en stark känsla av att det just nu pågår en kantring till att upprätthålla ett slags gott humör hos tiotusentals arbetssökande mer än att skapa vägarna, för även om statsrådet säger att vi har satsat mer på utbildning är det fortfarande mindre än mängden utbildning vi hade 2006.

Det finns också en otydlighet i gränsdragningen mellan vad en coach gör och vad som åligger en arbetsförmedlare. Det finns en risk att det äventyrar både myndighetsutövningen som Arbetsförmedlingen har och rättssäkerheten för den enskilde.

Jag ska inte på något sätt prata ned de interna coacherna; jag är alldeles säker på att de gör ett så gott jobb de kan. Men vad som är nödvändigt är att regeringen och statsrådet sätter ett starkare fokus på att utvärdera, se vad som är kvalitet och följa upp systemen. Vad är det som leder från arbetslöshet till arbete? Det handlar mer om det än om att fokusera på insatser.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Prognosen om en miljon förmedlade jobb i år kom i Arbetsförmedlingens decemberprognos, samtidigt som de talade om 145 000 nya arbetslösa. Erfarenheten är att det även i väldigt svaga tider omsätts rätt många jobb på svensk arbetsmarknad.

Jag håller naturligtvis med Berit Högman: När det är sämre tider är det väsentligt svårare att hitta jobb. Kvalifikationerna ökar. Det blir svårare, och det blir färre som omsätts. Naturligtvis är det så.

Men även av det skälet tror jag att det är viktigt med coacher, som snabbt kan fånga upp och coacha inte bara till de jobb som omsätts utan också till utbildning och också vara en kontaktpunkt som gör att man om man är ung och har blivit arbetslös inte tappar kontakten med arbetsmarknaden, utan försöker ha den. Men till syvende och sist handlar allting om var de nya jobb ska komma någonstans som ska växa fram som ersättning för de jobb som går förlorade i den internationella finanskrisisens härjningar på arbetsmarknaden. Det kan vi ta i en annan diskussion!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:323 om Arbetsförmedlingens upphandling av kompletterande aktörer

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Berit Högman har frågat mig vilken utvärdering gällande Arbetsförmedlingens upphandling av kompletterande aktörer jag har tagit initiativ till och vilka resultat den har gett samt vilka slutsatser jag och regeringen har dragit av detta inför nästa upphandling.

Jag vill börja med att konstatera att det länge har funnits alternativa aktörer till Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens monopol avskaffades redan 1993. Då upphörde kravet på tillstånd från dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen för att bedriva privat arbetsförmedling. Med detta vill jag säga att kompletterande aktörer inte är något främmande i svensk arbetsmarknadspolitik. Regeringen har däremot tagit fasta på den potential som finns av företag runt om i landet för att bidra till att stödja personer att komma i arbete. Jag menar att kompletterande aktörer har en viktig uppgift för att minska utanförskapet och att det är nödvändigt att använda även andra kontaktnät och arbetsformer än de den offentliga arbetsförmedlingen har. Inga vägar ska vara oprövade. Jag välkomnar därför alla initiativ till privat arbetsförmedling, inte minst sådana som vill hjälpa dem som har svårast att få arbete.

I samband med att Arbetsförmedlingen fick i uppdrag att genomföra upphandlingar av kompletterande aktörer fick myndigheten också i uppdrag att följa upp vilka tjänster som upphandlats och vilka åtgärder som vidtagits i övrigt med anledning av uppdraget. Även i år har Arbetsförmedlingen fått ett sådant uppdrag. Jag kan försäkra Berit Högman om att regeringen noga följer effektiviteten i de kompletterande aktörernas verksamhet, på samma sätt som regeringen självfallet följer att Arbetsförmedlingens verksamhet bedrivs på ett effektivt sätt.

Anf. 37 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret på denna interpellation, som handlar om de externa aktörerna och jobbcoacherna.

Jag delar arbetsmarknadsministerns uppfattning att det kan vara bra att ha flera aktörer som arbetar för att få fler människor i arbete. Men det

kan inte ske till vilket pris som helst. Vi måste slå vakt om kvaliteten på insatserna och på att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar bra. Då ter det sig i dagsläget rimligt med en något lägre växel än regeringen har när det gäller ambitionerna att privatisera arbetsmarknadspolitiken.

Det handlar om människor av kött och blod, Littorin, människor som kanske har många misslyckanden bakom sig och som inget hellre vill än att komma ur sin arbetslöshet. Men här känns det som att regeringen har ett rejält ideologiskt tunnelseende och ett slags övertro på marknadens förmåga att göra saker och ting bättre än de samhälleliga gemensamma aktörer vi har.

Den fråga jag ställer mig är naturligtvis: Vilka fakta har Sven Otto Littorin och regeringen bakom sig? Det är praktiskt taget ingenting! Arbetsförmedlingen har fått uppdraget, säger statsrådet. Men har Arbetsförmedlingen genomfört utvärderingen? Enligt de uppgifter som jag har fått har Arbetsförmedlingen på grund av anställningsstoppet inte kunnat anställa någon för att göra utvärdering och uppföljning av de kompletterande aktörerna. Det ligger stora reduceringskrav på stödfunktionerna till Arbetsförmedlingen. Vem är det som ska utföra utvärderingen och kontrollen?

Den utvärdering som Arbetsförmedlingen trots allt säger sig ha gjort presenterar man också, och där visar det sig att de kompletterande aktörerna har en lägre måluppfyllelse än Arbetsförmedlingens egna aktiviteter.

Vad vet vi egentligen, Littorin, om hur de kompletterande aktörerna klarar de mål man har satt upp och vunnit upphandlingen på? Vilka krav har Arbetsförmedlingen ställt på utvärdering, exempelvis i ett brukarperspektiv? Vad vet vi om de arbetssökandes möjlighet? Vad vet vi om hur mycket kraft som läggs på dem som har svårast att få jobb i förhållande till dem som har lättast att få jobb? Onekligen är de ekonomiska incitamenten gjorda för att få ut dem som har lättast att få jobb; det är då de kompletterande aktörerna får ut sin fulla ersättning. Hur vet vi att arbetsgivarna inte systematiskt utnyttjar eller använder personer i garantiprogrammen som billig arbetskraft i stället för fast anställning? Vi vet inte det. Det finns ingenting i vare sig aktörernas eller Arbetsförmedlingens system som kan visa detta. Det finns inget sådant system.

Regeringen följer noga effektiviteten hos de kompletterande aktörerna, säger Littorin. Då kommer jag tillbaka till att Arbetsförmedlingen själv konstaterar att måluppfyllelsen är lägre. Den utvärdering som alldeles nyss har kommit och som regeringen också har att reagera på är IAF:s utvärdering, som inte alls visar att samverkan mellan Arbetsförmedlingen och de kompletterande aktörerna är tillfyllest.

Det måste innebära att eftersom de inte uppfyller detta kommer Arbetsförmedlingen med all sannolikhet inte att kunna göra av med de pengar som regeringen har bestämt måste gå till privata kompletterande aktörer. De pengarna kommer inte att gå åt under året. Är statsrådet i så fall beredd att omfördela?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag kan försäkra Berit Högman om att jag är minst lika intresserad av kvalitet och samverkan och att skattebetalarnas medel används på bästa sätt för bästa måluppfyllnad. Där råder det ingen tve-

Svar på
interpellationer

kan. Att det skulle bero på något ideologiskt tunnelseende kan jag förneka.

Samtidigt är det så att vi talar om personer som har varit borta länge från arbetsmarknaden och som finns i våra garantier. De är naturligtvis de allra svagaste på arbetsmarknaden och har många gånger ganska komplexa problembilder i bakgrunden.

Det handlar inte bara, om jag får kalla det bara, om långtidsarbetslöshet, utan det är inte sällan också fråga om funktionshinder. Det kan vara olika typer av psykosocial ohälsa och andra saker som gör det extra besvärligt.

Min grundtanke bakom att bjuda in kompletterande aktörer är inte att delprivatisera Arbetsförmedlingen, om jag ska uttrycka det krasst, utan det är att bjuda in den kompetens som är svår att anställa. Det är den som finns i sociala företag och ideella organisationer och hos andra som har en erfarenhet av att jobba med målgrupper som är besvärliga.

Har det blivit så? Nja, kanske inte riktigt. Det är också erfarenheterna när man studerar motsvarande åtgärder i till exempel Australien, Holland och Danmark. De upphandlingar som gjordes i början var inte de som gjordes ytterligare några år senare. Man lär sig på formerna, betalningsmodellerna och uppföljningen hur man ska få en bättre måluppfyllnad. Syftet med att bjuda in de kompletterande aktörerna är att få in bättre kompetens som är svår eller nästan omöjlig att anställa eller köpa till sig.

Det som är glädjande i detta är att det pågår flera olika saker. Det första är att IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, för närvarande har en studie på gång av privat arbetsförmedling som beräknas vara klar i höst.

Man kommer just att undersöka skillnaderna mellan de arbetssökande vid Arbetsförmedlingen och hos de kompletterande aktörerna. Det gäller dels vad som erbjuds i form av antalet möten, omfattning av jobbcoaching, deltagande i olika aktiviteter och annat, dels hur de klarar sig på arbetsmarknaden efter de olika insatserna. Det är väldigt bra. Jag ser fram emot att vi ska kunna få en god bild av detta. Därigenom kan vi också tillsammans med Arbetsförmedlingen på ett bättre sätt strukturera upphandlingarna.

Jag har dessutom fått reda på att Riksrevisionen just nu inte genomför någon granskning av de kompletterande aktörerna. Men den har just påbörjat en granskning av jobb- och utvecklingsgarantin. Man skulle också där kunna tänka sig att dimensionen av problembilden tittas igenom, och det välkomnar jag också.

I vårt regleringsbrev till Arbetsförmedlingen har vi givit Arbetsförmedlingen i uppdrag att senast den 3 augusti i år redovisa vilka tjänster som upphandlats när det gäller de kompletterande aktörerna, kostnaderna för dem, vilka kompletterande aktörer som anlitas, hur många individer som omfattats och i vilken omfattning tjänsterna har erbjudits samt också göra en bedömning av resultaten.

Sedan vill jag också påminna om att Arbetsförmedlingen för inte så hemskt länge sedan har ändrat sin organisation centralt med en ny upphandlingsorganisation, och anställningsstoppet upphävdes redan förra året. Syftet är att bli ännu bättre på att genomföra och utvärdera de upphandlingar som faktiskt görs.

Anf. 39 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Statsrådet ägnar sig åt learning by doing, det vill säga att göra och samtidigt lära sig samma sak. Det rimliga vore att göra, utvärdera och att sedan göra om och göra bättre. Det har inte regeringen tid med.

Samtidigt som statsrådet säger: Det är klart att vi måste utvärdera, fortsätter jättestora upphandlingar från privata aktörer utan att IFAU har utvärderat klart, utan att Riksrevisionen har gjort det och utan att Arbetsförmedlingen har fungerande system för utvärdering.

Det kommer att vara ett antal tusen människor som går igenom detta utan att vi ens säkerställer rättssäkerheten och Arbetsförmedlingens förmåga till myndighetsutövning. Det är ganska allvarligt.

Jag har läst lite grann i IAF:s rapport som utvärderar försöksverksamheten 2007–2008. Jag ska läsa upp några saker där: De kompletterande aktörerna hade ringa eller ingen kunskap om och erfarenhet av kraven i arbetslöshetsförsäkringen. En annan sak som står är: Rutiner för hur aktörernas skyldighet att rapportera till Arbetsförmedlingen skulle gå till var oklart redan vid starten. Det fanns inget skriftligt nationellt handläggarstöd från Arbetsförmedlingen att tillgå, och de olika arbetsförmedlarna skapade sina egna rutiner.

Hur kan vi säkerställa att den arbetssökande blir rätt och lika bemött men ändå som en unik människa över hela landet? Jag skulle kunna göra listan lång över den kritik som finns i rapporten. Det handlar om bristande rutiner, bristande dokumentation och bristande system för dialogen mellan Arbetsförmedlingen och de kompletterande aktörerna.

Vad vet vi egentligen om hur de arbetssökande upplever det? Har de förtroende för den aktör de blir placerade hos? De har nämligen inte möjlighet att välja. Vet han eller hon att hans eller hennes ärende blir korrekt behandlat, och vilka möjligheter finns det att påverka?

Vilka krav ställer Arbetsförmedlingen på de privata aktörerna att leva upp till det som de vann upphandlingen på? Med dessa brister vore det rimligt, Sven Otto Littorin, att lägga in en lägre växel.

Det gäller att se det vi ser redan i dag, nämligen att resultatuppfyllelsen hittills är bättre hos Arbetsförmedlingen än hos de kompletterande aktörerna. Vore det då inte rimligt att ha en lite lägre takt för att se: Vad kan vi lära och göra bättre?

Under tiden kommer, återigen, tiotusentals människor att kanske bli utsatta för ett experiment som inte vare sig de själva eller samhället tjänar på.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag är inte omedveten om att Berit Högman och Socialdemokraterna inte gillar privata alternativ och sociala företag. Jag är av en annan uppfattning. Jag tycker att det är bra att få in fler som jobbar för att fler ska komma in på arbetsmarknaden.

En vänta-och-se-politik som Socialdemokraterna föreslår och att lägga in en lägre växel, vad leder det till? Det leder bara till det som Socialdemokraterna ofta brukar kritisera oss för, nämligen att vara senfärdiga. Det är väl ingen bra idé.

Låt oss i stället steg för steg jobba med fler med kompletterande kompetenser som på bästa sätt kan jobba för att få ut fler. Sedan måste

alla system omvärderas och utvärderas för att höja förmågan och öka måluppfyllelsen.

Det är viktigt att komma ihåg att detta är kompletterande aktörer. Det är inte en delprivatisering och heller inte en ersättning utan just ett komplement för att få in den kompetens som man har svårt att rekrytera till sig.

Anf. 41 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Om statsrådet var genuint intresserad av att det gick bra för de kompletterande aktörerna skulle han också vara intresserad av att följa upp och säkerställa att det gick bra för dem.

Det är vad som är min angelägenhet. Det handlar om att ha en kvalitet inte bara för de arbetssökande. Det gäller också att se till att det blir rätt och riktigt från början. Går det fel är vi inne på en fel väg, och då skördas väldigt många offer för det.

Det är inte rätt när vi ser att de utvärderingar som har gjorts visar på att det inte är särskilt bra. Ändå fortsätter regeringen på samma sätt. Det är inte att värna om de kompletterande aktörerna enligt min uppfattning.

Vi tycker i stället att vi när vi ser att det inte fungerar bra borde slå halt och se: Kan vi skriva om avtalen? Är ersättningssystemen rätt? Borde det ske en omfördelning från det som är mindre bra till det som är bra?

Målet är hela tiden de arbetssökande. Både de kompletterande aktörerna och Arbetsförmedlingen är till för de arbetssökande. Hade statsrådet ett genuint intresse av att det gick bra för dem skulle han också i högre utsträckning medverka till att se på kvaliteten på insatserna.

När någonting inte fungerar är jag rätt säker på att Arbetsförmedlingen under det här året inte kommer att göra av med den summa pengar som regeringen har bestämt skulle gå till kompletterande aktörer, eftersom resultatutfallet är för lågt.

Använd de pengarna till insatser som har bättre resultat! Landets tusentals arbetsförmedlare kan berätta om vad det är som är goda resultat. Mycket av det kan man läsa i ST:s rapport som kom i dag.

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Som jag nämnde pågår just nu tre olika utvärderingar. IFAU gör sin, Riksrevisionen gör en som åtminstone angränsar och på vårt uppdrag gör Arbetsförmedlingen själv en utvärdering. Man har ändrat sin organisation när det gäller en upphandlingsorganisation för att få detta att fungera ännu bättre.

I grunden är det återigen väldigt bra att vi har fler som arbetar på att så många som möjligt kommer ut på arbetsmarknaden. Det är svåra grupper. Vi vill bjuda in dem som har kompetens som vi inte kan anställa hos oss att komplettera våra duktiga arbetsförmedlare så att man når det bästa resultatet.

I grunden delar jag naturligtvis Berit Högmans grundläggande inställning; skattemedel ska användas på bästa sätt. Jag är fullt medveten om att om man gör stora upphandlingar finns det risker. Det är klart. Det är dem vi löpande utvärderar för att se till att medlen används på rätt sätt.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag avser att göra för att fler ska få stöd genom skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare. Ann-Christin Ahlberg menar att Borås stad inte har anvisats sådana platser på grund av att Arbetsförmedlingen inte har tillräckligt med resurser.

De resurser som Arbetsförmedlingen förfogar över ska på ett flexibelt sätt prioriteras och fördelas där behoven finns. Det är Arbetsförmedlingen som svarar för att detta sker. Det är också myndighetens ansvar att främja andelen övergångar till arbete. Det gäller såväl övergångar till arbeten utan stöd som övergångar till andra subventionerade arbeten. Därigenom kan också fler få stöd genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, exempelvis genom skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare.

Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och andra subventionerade arbeten i form av lönebidrag, utvecklings- och trygghetsanställning och Samhallanställning är alla viktiga för att bryta utanförskapet, skapa sysselsättning och ge möjlighet till arbete med eller utan stöd.

Mot denna bakgrund avser jag att för närvarande inte vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 44 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret, Sven Otto Littorin! Efter mer än sju veckors väntan i stället för vanligtvis kanske två veckors väntan trodde jag faktiskt att det skulle bli ett mer positivt svar och kanske till och med något nytt som ministern skulle förmedla för dessa grupper.

Denna interpellation skrev jag till ministern för att den fackliga organisationen bjöd in din partikamrat Jan Ericson och mig för att belysa detta problem. Arbetsgivare och individ- och familjeomsorgen var också inbjudna. Alla vara rörande överens om att det finns ett stort behov av att kunna erbjuda en OSA-anställning för tidigare missbrukare.

Därför blir jag så besviken på ministern – att det är så lätt att säga att det är Arbetsförmedlingen som bestämmer! Det är ju trots allt regeringen som ger Arbetsförmedlingen vissa riktlinjer. I svaret får man en känsla av att regeringen faktiskt inte bryr sig om de här killarna och tjejerna. Det känns som att ministern inte riktigt vet vad det handlar om. Det här är en grupp kvinnor och män som står väldigt långt bort från arbetsmarknaden. Med sin missbrukarbakgrund behöver de lite extra stöd och hjälp att komma tillbaka.

I min hemkommun Borås har man sedan en längre tid arbetat på ett mycket bra sätt för att hjälpa dessa personer. Arbetsförmedlingen, kommunen, IFO och Kommunal har arbetat fram ett bra och fungerande arbetssätt. Man har handledning med mycket bra kompetens och en upparbetad organisation som kan utveckla dessa personer. Men innan man får chansen ställs det också krav på de här personerna. De måste ha gått igenom sin behandling. De måste klara av att visa att de kan och vill gå vidare i livet och vill ha ett arbete. Då är det oerhört viktigt för dessa grupper att de får gå vidare och får ett arbete. Annars är risken stor att de trillar tillbaka i sitt tidigare missbruk.

*Svar på
interpellationer*

Lösningen för många är att kunna få en OSA-anställning, där det finns handledning som kan stötta, ställa krav och se till att man får ett meningsfullt och utvecklande arbetsliv men inte minst ett nytt socialt nätverk så att man kan börja försörja sig.

En OSA-anställning innebär att man har kollektivavtalsenlig lön; det vet säkert ministern. Den är inte speciellt hög, men den ger möjlighet till en självkänsla. Man kan klara sig och kanske få förmågan att betala en hel del skulder sedan tidigare.

Herr talman! Dessa kvinnor och män gör ett bra arbete i min hemkommun, bland annat i skogen, som kommer allmänheten till gagn. Det är allt från att rensa och gallra i kommuninvånarnas egen skog till att göra fina vindskydd och grillplatser som vi alla kan njuta av och använda oss av. Tyvärr är det nog många boråsare som inte vet vilka som gör dessa trivselinsatser för oss kommuninvånare. Men jag vet att de är väldigt uppskattade av många.

Ministern säger i sitt svar att de här människorna kan få andra subventionerade anställningar. Då har han inte förstått vilka kvinnor och män jag pratar om. I nästa steg kan det säkert vara en möjlighet att använda sig av andra arbetsmarknadsåtgärder.

Den fackliga organisation som bjöd in oss skrev också ett brev till Arbetsförmedlingens ledning för att belysa problemet och få till en förändring. Men även därifrån kom ett svar som liknade detta. Man tackar för brevet och engagemanget med en massa regelverk.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig först hälsa till alla assistenter på Arbetsmarknadsdepartementet som sitter där uppe på läktaren. De är mina medarbetare, och jag hälsar dem särskilt välkomna.

Det är oerhört lätt att hålla med Ann-Christin Ahlberg i grund och botten om allting hon säger. OSA är en god brygga in för många personer som har svag förankring på arbetsmarknaden. Jag skulle vilja säga att OSA tillsammans med lönebidragsanställning, utvecklingsanställning och trygghetsanställning egentligen är de former vi har för särskilda insatser för sökande med någon typ av funktionsnedsättning.

Det glädjande är att regeringen har beslutat sig för att lägga ytterligare nästan 2 ½ miljard extra på Samhall- och lönebidragsanställningar under mandatperioden. Om vi räknar det antal personer som omfattas av lönebidrag, OSA, utvecklingsanställning och trygghetsanställning går vi från 61 841 personer år 2005 till 70 403 personer år 2008. Det är alltså en kraftfull ökning, och den största delen av den kom från 2006 till 2007. Det är naturligtvis glädjande.

Man kan ställa sig en fråga. På nationell nivå är anslaget för särskilda insatser för funktionshindrade, där OSA finansieras, för närvarande fullt utnyttjat. Då inställer sig naturligtvis Ann-Christin Ahlbergs underliggande fråga: Det räcker inte – borde det inte vara mer? Jag kan säga att jag kan dela den bedömningen. Jag hade gärna sett att vi hade kunnat anslå mer resurser till anställningar, till exempel genom OSA. Det är ett bra sätt att hjälpa personer som har varit borta länge att få en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Därmed inte sagt att jag kan utlova att det blir så. I dessa tider är det många som slåss för olika typer av insatser

Anf. 46 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack för de orden, ministern! Det går ju bra att säga att man håller med, men man måste vilja också. De här personerna står långt från en reguljär arbetsmarknad. De har inte så många som vågar ta fajten för dem.

En del av dem är unga människor och en del är lite äldre. Vi ser dagligen i tidningarna unga människor som mår dåligt och uttryckligen ropar på hjälp. Under den tid de inte får någon hjälp brukar de strula till det för sig själva, för sin familj, för sin omgivning och för samhället. Det är många som säger att de inte känner någon trivsel och trygghet när man ser dessa unga människor ute på stan. Därför är det så oerhört viktigt att hjälpa just de här grupperna. I det arbete som bedrivs hemma i min hemkommun har man faktiskt lyckats med mycket av detta.

Ministern blandar in Samhall och lönebidrag. Det kan vara nästa steg, men det är OSA-anställningarna som jag pratar om nu.

I vår kommun kan man ta emot 120 personer, varav 60 i det vi kallar för skogslaget. Det är väldigt uppskattade insatser men framför allt väldigt bra för den enskilde. Man kan också se hur de här människorna växer och lyckas i framtiden.

Ministern vet säkert precis som jag att om man inte gör något för de här grupperna får vi ändå betala för dem med våra gemensamma skattemedel. Eftersom ministern höll med mig i en hel del tycker jag att om man har en vilja så måste man ändå tycka att det är bättre att betala med samma skattemedel för någonting som blir positivt och utvecklande och som är bra både för individen, individens omgivning och samhället och som faktiskt också gör det tryggare på stan. På så sätt slipper vi kanske att dessa personer blir förebilder som inte är de bästa.

Jag tycker att det är bättre att man betalar för att lyckas och inte för att unga människor ska misslyckas. Det här är faktiskt just så: Den här hjälpen fungerar. Det känns så konstigt att inte vilja betala för något som är bra, för vi vet att det går in till kommunens socialbidragskassa. Det vet kommunen, det vet den fackliga organisationen, det vet individ- och familjeomsorgen, det vet Arbetsförmedlingen och det vet ministern och jag.

Då borde man kunna erbjuda lite fler av de här platserna, för i dag står där en organisation som inte tar emot de här personerna på grund av att man inte har resurser på AF. Det kostar ju också att ha denna organisation som man har byggt upp, och den kompetens som finns står nu sysslös. Det är endast några få i den här gruppen. Det är resursslöseri.

Har vi helt enkelt råd att *inte* hjälpa de här tjejerna och killarna eller kvinnorna och männen? En del är unga, en del är gamla. Har vi det, ministern?

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det här skulle kunna bli min kortaste interpellationsdebatt. Jag skulle bara kunna säga att jag håller med. Jag förtydligar det med att säga att vi har satt pengar och åtgärder efter orden. Det handlar

Svar på
interpellationer

som sagt om 2 ½ miljard extra under mandatperioden, 9 000 fler på arbetsplatser i skyddade anställningar.

Sedan kan jag i grund botten bara hålla med om allt Ann-Christin Ahlberg säger. OSA-anställningar är ett väldigt bra sätt för många med just den typen av problembilder eller behov som Ann-Christin Ahlberg redogör för att komma in på arbetsmarknaden och därigenom både kunna få framtidstro, förhoppning, möjligheter och deltagande. Det är naturligtvis också ett sätt att begränsa kostnader i andra ändar.

Men i grund och botten handlar det inte om det, utan det handlar om värdighet, om möjligheten att faktiskt efter ett tufft liv kunna vara med oss andra, att ha en arbetsgemenskap att gå till och känna trygghet i den. Det är oerhört viktigt.

När vi löpande tittar efter hur de olika insatserna ska viktas är det klart att vi kommer att väga den typen av argumentation väldigt tungt in i vårt budgetarbete framöver.

Jag kan egentligen inte säga mycket mer än så. Jag delar Ann-Christin Ahlbergs grundläggande uppfattning i den här frågan.

Anf. 48 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Det är positivt att ministern delar min grundläggande åsikt, men då hoppas jag också att även den organisation som har väckt den här tanken och inbjöd till det här mötet också kan få en framtidstro i att de kan hjälpa de här medlemmarna. Jag hoppas också att kommunen ska kunna placera fler kvinnor och män i det här OSA-laget, som vi kallar det för, och hjälpa dem tillbaka till ett värdigt liv så att de kan utvecklas och göra en samhällsinsats.

Jag hade hoppats att ministern hade sett lika mycket som jag har sett av deras samhällsinsats när de får rätt förutsättningar. Det är beundransvärt, och det är bara tråkigt att det inte har lyfts fram tillräckligt bra för de här grupperna.

Jag är inte riktigt nöjd med att ministern bara håller med. Jag vill ju veta om jag kan gå hem och säga så här: Ministern har lovat att ni kommer att kunna ha 60 OSA-anställda i skogslaget och 60 OSA-anställda i den övriga verksamheten i Borås kommun.

Kan jag få ett sådant löfte vore det verkligen bra, och då vet jag också att ministern menar någonting med att hålla med.

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Lova och lova. Det ska en hålla sig ifrån om en inte vet vad en gör.

Så skulle man kunna säga.

Jag vill säga så här: Det löfte jag kan ge är att jag är överens med Ann-Christin Ahlberg om den grundläggande inställningen till OSA-anställningar. Det är något väldigt bra. De som har den typen av anställningar gör ett väldigt bra jobb, och det är tur att de har möjlighet att den vägen vara med.

Jag kan också lova att vi naturligtvis framöver i budgetarbetet ska se över möjligheten att öka antalet OSA-anställningar. Det är ett löfte.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig om jag avser att ta några initiativ med anledning av TCO:s rapport *Svensk a-kassa i strykclass*. Patrik Björck menar att rapporten visar att regeringens politik byggt på en felaktig verklighetsuppfattning.

Regeringen bedriver en politik som dels syftar till att fler människor ska få ett arbete, dels till att det ska bli mer lönsamt att arbeta. En viktig del i denna politik är införandet av jobbskatteavdraget, en annan är de förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som gjorts i syfte att stärka försäkringens roll som omställningsförsäkring. Regeringens ambition är att arbetslöshetsförsäkringen ska ha en långsiktig och hållbar struktur som fungerar väl i såväl hög- som lågkonjunktur och som både ökar och skapar incitament hos arbetslösa att aktivt söka arbete.

Patrik Björck talar om verklighetsuppfattning. När det gäller svåra politiska frågor uppstår ofta vitt skilda åsikter; beroende på vilken aspekt som belyses kan forskning och rapporter ge olika svar.

Regeringens bedömningar bygger på forskning om reformer av liknande slag. Genomförda reformer följs sedan upp för att se om det faktiska utfallet stämmer överens med vad man förväntade sig. Om så inte är fallet, eller om ny forskning eller fakta pekar på andra effekter, ses bedömningarna över.

Jag håller med om mycket i rapporten, men regeringens bedömningar bygger som sagt på många olika forskningskällor. En enskild rapport som endast belyser en sida av en svår fråga är inte tillräckligt för att regeringen ska förändra sin politik.

Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Vi hade alldeles nyss en debatt som handlade om den inkonsekventa politik ministern företräder, en politik som är så motsägelsefull att den blir rent destruktiv.

Den här interpellationsdebatten handlar om att regeringens politik helt enkelt bygger på dålig kunskap. Regeringen och arbetsmarknadsministern ger uttryck för att Sverige har världens bästa arbetslöshetsförsäkring, och det är inte sant. Man har dessutom gjort sitt bästa att förstöra den arbetslöshetsförsäkring som ändå fungerade någorlunda hyfsat tidigare. Den har man nu totalt raserat.

Konsekvensen av detta har blivit att TCO i sin rapport har funnit att den svenska arbetslöshetsförsäkringen är i strykclass.

Nu kan man om det här svaret säga att det är ovanligt hovsamt. Det kan man ta till sig. Det innehåller åtminstone en halv reträtt från arbetsmarknadsministern. Han håller med om mycket i rapporten och så vidare. Det är en ny ton, tycker jag, från arbetsmarknadsministern som annars mest brukar vidhålla och hävda sin uppfattning, oavsett om det är ekonomer, regeringens olika organ, Konjunkturinstitutet, Riksrevisionen, oppositionen eller någon annan som kritiserar politiken. Arbetsmarknadsministern brukar inte ta vid sig.

Men här han i alla fall kommit fram till att han håller med om mycket. Det skulle vara intressant att höra vad det är i rapporten som arbetsmarknadsministern tycker är fel. Mycket är tydligen rätt. Om mycket i en rapport hävdar att arbetsmarknadsministerns arbetslöshetsförsäkring är i strykclass kan den ju inte samtidigt vara världens bästa.

Någonstans har alltså arbetsmarknadsministern missförstått sin egen försäkring, sin egen politik och den faktiska situationen. Jag skulle vilja hävda att det är rimligt att prata om att det är en felaktig verklighetsuppfattning.

Det känns naturligtvis lite otruggt för de arbetslösa och för samhället i stort om vi har en regering som bygger sin politik på en felaktig verklighetsuppfattning. Det skulle vara spännande att höra om den här rapporten är fel eller om den är rätt. Mycket är rätt. Vad är det som är fel? Kan arbetsmarknadsministern möjligen utveckla det i sitt nästa inlägg?

Det är extra spännande när arbetsmarknadsministern säger att regeringen bygger sina bedömningar på forskning. Vi kunde konstatera i den förra debatten att när man efterfrågar den forskningen visar den sig vara hemlig, för arbetsmarknadsministern svarar aldrig någonsin på frågan vilken forskning eller vilken rapport det är han stöder sig på. Jag ställde den frågan tre gånger i den förra debatten och fick inget svar.

Här finns det faktiskt en rapport att förhålla sig till. Mycket är rätt, men vad är det som är fel? Om det nu är så att mycket är rätt, stämmer då påståendet att vi har världens bästa arbetslöshetsförsäkring? Kan båda de påståendena vara riktiga? Har TCO rätt när de säger att det är en försäkring i strykclass och arbetsmarknadsministern rätt när han säger att den är världens bästa? Kan båda de påståendena stämma? Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Det finns en del andra saker i det här svaret som naturligtvis är värda att kommentera. Det står att det ska bli mer lönsamt att arbeta med den här politiken. Det kan man naturligtvis ifrågasätta. Allt är ju relativt. Det man gör nu med den politik som arbetsmarknadsministern står för är att man sänker löner, trycker ned lönerna.

Sedan har man ju förstört försäkringen så mycket att till och med ett sänkt löneläge kanske förhåller sig så till den dåliga försäkringen att det på något sätt skulle vara lönt att arbeta.

Det finns mycket i det här svaret, men kan ministern säga vad det är som är fel? Det skulle jag vilja höra.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Återigen är detta en interpellationsdebatt och en diskussion med Patrik Björck som bara handlar om ersättningar och ersättningar samt a-kassa och a-kassa. Inte ett ord om var de nya jobben ska komma i spåren av den internationella finanskrisens härjningar. Inte ett ord om framtida industrijobb eller framtida arbetsmarknad utan bara ersättningar. Det är naturligtvis ett val man gör, att prata om det i stället för det som är framtiden.

När det gäller TCO-rapporten kan jag bara konstatera att analysen i rapporten är begränsad till det ekonomiska bortfallet. Det är intressant, viktigt och bra. Man pratar bara om ersättningsnivåer och tar inte hänsyn till eventuella skillnader vad gäller arbetslöshetsförsäkringens täckningsgrad, ersättningsperiodens längd, arbetsvillkor, avgifter eller vilka system som finns när en arbetslös utförsäkras, alltså vad man går till efteråt. Man tittar på en aspekt av arbetslöshetsförsäkringen men inte helheten.

Det kan bara konstateras att den svenska konstruktionen av arbetslöshetsförsäkringen gör att låginkomsttagare får relativt höga ersättningar medan höginkomsttagares ersättningar blir relativt sett lägre eftersom vi har vårt tak där vi har det. Då ska man komma ihåg att 1996 till exempel, när vi hade en socialdemokratisk regering, valde Patrik Björcks partikamrater att sänka ersättningsnivån till 75 procent och sänka taket till 564 kronor.

Sanningen är naturligtvis aldrig svart eller vit. Sanningen är lite grann den man vill att den ska vara, uppenbarligen, för det är ungefär så Patrik Björck argumenterar.

Jag kan konstatera att Patrik Björck gång efter gång vill prata ned den svenska arbetslöshetsförsäkringen. Han pratar om att den är totalt raserad. Han pratar om att den är dålig och vad det nu kan vara. Jag skulle nog tycka att det var en god idé om vi tillsammans kunde prata upp den svenska arbetslöshetsförsäkringen och se till att fler gick med, om vi kunde se till att göra så att fler hade möjlighet till ett inkomstrelaterat försäkringsskydd.

Det förslag som utredaren Sören Öhman tog fram härförleden om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring har Patrik Björck i flera debatter med mig förkastat. Uppenbarligen ska vi inte ha en arbetslöshetsförsäkring med ett inkomstrelaterat försäkringsskydd som täcker alla på svensk arbetsmarknad, annars hade ni ju inte lämnat 700 000 personer utanför, som var fallet när vi tillträdde.

Det här kan vi diskutera i all oändlighet. I grunden är det här en intressant rapport, om det är den vi ska diskutera. Den beskriver *en* dimension. Det finns många fler som tecknar bilden av hur en arbetslöshetsförsäkring ser ut och fungerar.

Anf. 53 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att arbetsmarknadsministern återigen smiter undan det som interpellationen handlar om. Arbetsmarknadsministern har hävdat att vi har världens bästa arbetslöshetsförsäkring. TCO har undersökt vår arbetslöshetsförsäkring och jämfört med ett flertal andra länders runt om i Europa, och man konstaterar att detta inte är sant.

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen är sämst bland de undersökta i de nordiska länderna, konstaterar man. Den svenska arbetslöshetsförsäkringens ersättningsnivå för medelinkomsttagaren ligger bland de lägsta i de undersökta länderna, konstaterar man. Den reella ersättningsnivån i Sverige sjunker relativt sett genom att Sverige har flest karensdagar bland de undersökta länderna. Studien visar att den svenska försäkringen inte längre omfattar de breda löntagargrupperna.

Detta är vad man kommer fram till i den här studien, och arbetsmarknadsministern säger i svaret att han håller med om mycket i rapporten. Det är ju detta man konstaterar. Kan man då fortfarande hävda att det är världens bästa försäkring? Det är den ena delen av frågan.

Mitt svar är ju nej. Det är klart att man inte kan. Om man har tagit del av den här rapporten och dessutom, som arbetsmarknadsministern, säger att den i huvudsak är korrekt kan man inte kvarstå vid sitt påstående att vi har världens bästa arbetslöshetsförsäkring. Låt oss enas om det åtminstone!

Om man då kommer fram till att arbetsmarknadsministern så här långt, fram till häromveckan när den här rapporten kom, levde i vanföreställningen att vi hade världens bästa arbetslöshetsförsäkring, borde det rimligen leda till att arbetsmarknadsministern gör någonting åt situationen. Om man som ansvarig för ett politikområde kommer fram till att den uppfattning man har inte stämmer överens med verkligheten borde det rimligen leda till att man tar konsekvensen av det och ändrar sin politik.

Man kan också dra slutsatsen att arbetsmarknadsministern levde i vanföreställningen att vi hade världens bästa arbetslöshetsförsäkring men att arbetsmarknadsministern var missnöjd med det. När arbetsmarknadsministern nu har insett att vi har en väldigt dålig arbetslöshetsförsäkring är arbetsmarknadsministern nöjd med det konstaterandet och därför inte beredd att göra någonting.

Det är så att säga de två olika rimliga, logiska slutsatser man kan dra när man tar del av arbetsmarknadsministerns svar. Först, för några veckor sedan, trodde arbetsmarknadsministern att det här var världens bästa försäkring. Nu kan vi gemensamt konstatera att så inte är fallet. Vi kan konstatera att den är i strykklass. Om arbetsmarknadsministern tycker att det är ett problem, vilka åtgärder tänker arbetsmarknadsministern i så fall genomföra?

Eller är det så att arbetsmarknadsministern känner sig tillfreds med att konstatera att vi har en arbetslöshetsförsäkring i strykklass? Det tycker jag skulle vara spännande att få en konkret och saklig redogörelse för från arbetsmarknadsministern, utan en massa utsvävningar och utan att prata om någonting helt annat, där han försöker hålla sig till detta. Är det så att arbetsmarknadsministern tycker att det är bra att vi har en dålig arbetslöshetsförsäkring och därför inte tänker göra någonting, eller tycker arbetsmarknadsministern att det är ett problem? Vilka åtgärder tänker arbetsmarknadsministern i så fall vidta?

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vilka initiativ avser arbetsmarknadsministern att vidta med anledning av TCO:s rapport är frågan i interpellationen. Svaret är: Inga. Varför?

TCO:s rapport är inte världens hela sanning. Det är en del av sanningen och naturligtvis en partsinlaga. TCO-rapporten tittar enbart på en parameter och missar flera andra, som jag gav uttryck för i mitt förra inlägg. Jag vidhåller att vi har en av världens bästa arbetslöshetsförsäkringar om man tittar på mer än bara en parameter. Valet av parameter avgör naturligtvis utfallet, hur man studerar de olika systemen.

Återigen ser jag väldigt mycket fram emot att debattera jobben med Patrik Björck vid ett annat tillfälle där vi kan diskutera saker som handlar om hur nya jobb ska komma fram och inte bara prata ersättningar och arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 55 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Inga åtgärder. På det sättet kan jag åtminstone känna att jag har fått ett bra och tydligt svar. Jag hade i och för sig inte väntat mig några åtgärder heller, men det innebär samtidigt att arbetsmarknadsministern tycker att det är rimligt att leda arbetsmarknadspolitiken i en regering där man konstaterar att vi har en arbetslöshetsförsäkring i stryk-klass och att arbetsmarknadsministern är nöjd med detta faktum.

Det är precis exakt den slutsatsen man måste dra av svaret. Vi kommer gemensamt fram till att det finns en rapport som konstaterar att Sverige är sämst bland de undersökta nordiska länderna och befinner sig lägst bland de undersökta länderna när det gäller medelinkomsttagare. Den reella ersättningsnivån sjunker eftersom Sverige har flest karensda-

gar. Studien visar också att den svenska försäkringen inte omfattar breda löntagargrupper. När vi gemensamt har konstaterat detta, och när arbetsmarknadsministern i sitt svar har sagt att han till stora delar håller med om undersökningens resultat, och arbetsmarknadsministern inte på någon punkt har påvisat att något resultat i undersökningen är felaktigt, och han sedan kommer fram till slutsatsen inga åtgärder, måste vi konstatera att arbetsmarknadsministern är nöjd med att vi har en arbetslöshetsförsäkring i stryckklass. Vi är sämst bland de nordiska länderna, och vi ligger dåligt till jämfört med länder i övriga Europa.

Jag vet inte om man ska vara förvånad eller inte, det kanske finns en konsekvens i det. Vi diskuterade inkonsekvensen i arbetsmarknadsministerns politik i en tidigare interpellationsdebatt. Nu har vi fått svart på vitt; arbetsmarknadsministern är nöjd med sitt verk att radera den svenska arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck pratar om den raserade a-kassan i vad som måste vara den 38:e – eller vad det nu kan vara – interpellationsdebatten. Sedan tar han TCO-rapporten som intäkt för det. Jag konstaterar återigen att TCO-rapporten naturligtvis är en partsinlaga. Det är ingen hemlighet att TCO vill göra saker med a-kassan som inte jag vill. Det är självklart att det är en partsinlaga. Man har valt att titta på en parameter, och därmed valt att inte titta på sådant som täckningsgrad, ersättningsperiodernas längd, arbetsvillkor, avgifter eller vilka system som man går vidare till när man har lämnat a-kassan.

Om jag väljer en parameter skulle jag kunna visa i princip vad som helst. Det är väl alldeles självklart att det är så. Det tar Patrik Björck till intäkt för sin grundläggande uppfattning att vi har raserat arbetslöshetsförsäkringen.

Varför prata ned a-kassan så ofta, Patrik Björck? Varför inte se till att fler går med i stället, så att vi får en bättre a-kassa med bättre inkomstrelaterat försäkringsskydd för fler löntagare på svensk arbetsmarknad? Jag undrar varför Patrik Björck så energiskt pratar ned a-kassan. Det är synd.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2008/09:339 om situationen för yrkesarbetande småbarnsföräldrar

Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag avser att göra för att kvinnor och män ska få ett jämställt arbetsliv som ska kunna förena och förenkla yrkesliv och familjeliv.

Den ekonomiska konjunkturen har mattats på ett sätt som saknar motstycke i modern tid. Främst är det den utländska efterfrågan som viker. Trots detta står regeringens övergripande prioritering att bryta utanförskapet fast. Alla som kan och vill ska ha ett arbete med en lön som går att leva på. Ofrivillig deltidsarbetslöshet är ett problem som till stor del

drabbar kvinnor. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att delta i arbetslivet, och det ska gå att kombinera yrkes- och familjeliv.

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder så att människor ska få en lön som går att leva på.

Skattereduktion för hushållstjänster gör det möjligt även för dem med lägre löner att få vardagen att fungera med ett heltidsarbete.

Jobbavdraget innebär att det blir lönsammare att arbeta. Det är utformat så att det ger mest procentuellt till den som tjänar minst.

Deltidsbegränsningen i rätten till arbetslöshetsförsäkring syftar till att efterfrågan på heltidsanställningar ska öka. Därmed sätts press på arbetsgivarna att erbjuda heltidsanställningar. I slutet av december 2008 var 38 600 personer deltidslösa, vilket är en minskning med 24 procent jämfört med december 2007.

För dem som saknar arbete kan både privata och offentliga arbetsgivare erbjuda anställningar med nystartsjobb. Detta gäller även deltidslösa.

Även andra politikområden än arbetsmarknadspolitiken har betydelse för att uppnå ett jämställt arbetsliv.

Familjepolitiken underlättar för föräldrar att kombinera yrkesliv med ett fungerande familjeliv genom att ge möjligheter för båda föräldrarna att ta hand om barnen när de är små. En väl utbyggd föräldraförsäkring i kombination med den jämställdhetsbonus som regeringen införde den 1 juli 2008 skapar goda förutsättningar för både mammor och pappor att vara hemma med sina barn och samtidigt behålla anknytningen till arbetsmarknaden.

Insatser har genomförts för att främja en utveckling där könsmönstren bryts i val av utbildning och yrke.

Det har införts stimulanser för att vi ska få fler kvinnliga företagare.

Inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att utforma en övergripande strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet. Det är en tydlig signal om att det är viktigt att arbeta långsiktigt med jämställdhet oavsett konjunkturläget.

Konjunkturläget är bekymmersamt. Som framgått har regeringen vidtagit en rad åtgärder för att säkerställa att så många som möjligt, både kvinnor och män, har ett arbete med en lön som går att leva på. Regeringen kommer att fortsätta att föra en aktiv politik anpassad efter konjunkturutvecklingen.

Anf. 58 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Vad ska jag säga om ett sådant här svar? Jag instämmer definitivt inte i mycket av svaret, men jag kan börja med det som kunde vara positivt – jämställdhetsbonusen. Men så blev det inte. Det är endast 30 föräldrar som har ansökt om jämställdhetsbonus. Det var faktiskt något som vi socialdemokrater tänkte kunde bli bra, men det är alldeles för krångliga regler.

Sedan var det frågan om skattereduktion för hushållsnära tjänster. Den ska gynna även dem med lägre löner så att de kan få vardagen att gå ihop med ett heltidsarbete. Då funderar jag på vem ministern tänker på. Är det städhjälpen han tänker på? Till vilken lön? Hur många är heltider? Vem kommer hem och hjälper dem som utför dessa tjänster?

Svar på
interpellationer

En sak som ni inte tar upp, men som ni brukar säga är en jämställdhetsåtgärd, är vårdnadsbidraget. I min hemkommun har 94 ansökt om bidraget. 8 är pappor, men de flesta av dem delar bidraget med barnets mamma. I en del av fallen jobbar båda föräldrarna och avlöser varandra med att ta hand om barnen. Hur kommer den arbetsmiljösituationen och den hälsan att se ut sedan?

Jobbavdraget gynnar den som tjänar mest. Så är det bara. I går roade jag mig med att titta på hur det skulle vara om jag fortfarande hade varit barnskötare med den inkomst jag i så fall skulle ha med en heltid. Då hade jag fått ett jobbavdrag på 272 kronor. I dag som riksdagsledamot får jag 1 115 kronor. Hur kan man få ihop det till att det lönar sig för den som har lägst lön?

Vi vet att män generellt tjänar mer än kvinnor. Skattesänkningarna gagnar inte lågavlönade kvinnor. Tvärtom ser vi nu att kvinnor i offentliga sektorn missgynnas. Nu får de problem att klara välfärden, det vill säga vård, skola, omsorg. Vi ser redan de tysta varslen, det vill säga att de med visstidsanställningar redan har fått gå hem. Många verksamheter bygger på att det finns visstidsanställda som hjälper till. Arbetsbelastningen kommer att drabba välfärdsarbetarna. Vi vet vilka som jobbar i de branscherna – oftast kvinnor.

Ministern måste också vara medveten om att den som har ett ofrivilligt deltidsarbete jobbar oftast bara när det är som värst på jobbet, det vill säga de riktiga topparna. Det är stressigt då, och det syns i sjuktalet att det inte är de heltidsarbetande som är mest sjuka. De friskaste är faktiskt de heltidsarbetande småbarnsmammorna – trebarnsföräldrarna. Vad beror det på? Är det för att ansvaret delas i hemmet? Eller jobbar de vid sådana tider att de får arbeta med både höga toppar och stress och när det är lite lugnare?

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! I Sverige har vi ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor om vi jämför med andra länder, inte minst i princip alla andra länder i EU. Vi får ofta frågor om detta när vi besöker andra länder. Det finns väl i grund och botten, när man tittar på forskning och annat, två svar på frågan varför det är så många kvinnor ute i arbetslivet i Sverige.

Det ena svaret har med särbeskattningen att göra, att man inte beskattas som familj eller par utan beskattas var och en för sig. Jag såg en OECD-uträkning som visade att om varje land i Europa hade haft den här särbeskattningen, som man inte har i till exempel Tyskland och på andra håll, hade vi haft ett arbetsutbud bland kvinnor som varit så pass högt att det inneburit att det inte hade varit någon skillnad i bnp-utveckling mellan USA och Europa under de gångna tio åren. Det är en oerhört viktig förklaringsfaktor.

Den andra viktiga förklaringsfaktorn handlar om möjligheterna, det vill säga att en väl utbyggd barnomsorg har betytt väldigt mycket för möjligheterna att komma ut i arbetslivet, över tiden, de senaste 30 åren eller så.

Det som nu sker är naturligtvis oroväckande av många skäl, men det vi ser är att arbetslösheten ökar snabbast bland män i det här läget av konjunkturen. Det är verkstadsjobben som nu slås ut snabbt, och det är männens arbetslöshet som ökar snabbast.

Ett grundläggande problem är naturligtvis att kvinnor tjänar mindre, äger mindre, startar och driver företag i mindre omfattning än män och styr mindre än män i ledande befattningar och styrelser. Med tanke på att i princip halva vår befolkning är kvinnor och andra halvan är män är det oförklarligt. Det är också orimligt. Därmed blir det – och här kommer möjligen en nyhet, att jag får komma ut som feminist – ett strukturellt problem, ett strukturellt fel, som vi måste arbeta med.

Vad gör man då? Ja, det är klart att man måste arbeta på flera olika fronter. Man kan arbeta med till exempel att på olika vis motverka diskriminering, att på olika sätt pusha för att kvinnor ska få möjligheter att komma ut i arbetslivet, se till att det är möjligt att pussla ihop familj och arbetsliv på olika sätt. Det är ju det Ann-Christin Ahlberg tar upp i sin interpellation.

Ett sätt är också skattesystemet. Ni kanske kommer ihåg att Pomperipossa fanns med i skattedebatten för 30 år sedan – Astrid Lindgrens sagofigur som fick Gunnar Sträng att se rött. Pomperipossa betalade över 100 procent i marginalsatt. Det som hände under de senaste decennierna var att Pomperipossa flyttade från Villa Villekulla, eller var hon nu bodde, ut till förorterna runt storstäderna och till glesbygden. De som betalade de höga margineffekterna, om man räknar ihop skatter, ersättningssystem och allting annat, var inte de med högst inkomster utan de med lägst inkomster. Det var barnskötarna, kommunalarbetarna och vårdbiträdena som hade 80, 90 och stundtals över 100 procent i margineffekt. De som gick från utanförskap in på arbetsmarknaden kunde i vissa fall till och med förlora på det.

Det kom en rapport för några år sedan som Svenskt Näringsliv publicerade som visade att nio av tio kvinnor i vården förlorade på att gå ut i arbete när man räknade ihop alla de system som finns, skatter, avgifter och annat.

Det som nu har hänt med jobbskatteavdraget i dess tre steg är att margineffekterna för de här grupperna, de allra sämst betalda, de med högst margineffekter före valet 2006, har gått från 80, 90 och stundtals över 100 procent ned till drygt 30 procent. Det är de stora vinnarna på jobbskatteavdraget. Det är de som har haft de allra lägsta lönerna. Det är där Pomperipossa nu har gått i ide. Det är ett stort steg framåt för ökad jämställdhet på svensk arbetsmarknad.

Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Det är nästan så att man tror att ministern tror på sig själv.

Då undrar jag bara: Om man ska räkna som ministern gör, räkna i procent, kan man betala med procent i affären? Det är ju det som det handlar om.

Jag kan som exempel ta barnskötaren som får 272 kronor – om vi ska fastna lite vid jobbskatteavdraget, eftersom ministern tycker att skatterna är väldigt viktiga i ett jämställdhetsperspektiv – och riksdagsledamoten som får 1 115 kronor. Oavsett procenten är det mer pengar man får som riksdagsledamot än som barnskötare. Tror ministern att en barnskötare kan komma till affären och säga så här: Jag är bara barnskötare och fick 272 kronor i jobbskatteavdrag så jag ska betala 136 kronor per kilo för

fläskfilén, men riksdagsledamoten ska betala 557 kronor per kilo för fläskfilén.

Så fungerar det inte, Sven Otto Littorin. Det är att ta bort jämställdhetsfrågorna från vad de faktiskt är. De som hade en lön som de kunde leva på har fått det ännu bättre och kan leva ännu bättre på sin lön. Det kan man räkna ut i den vanliga skattetabellen.

Jag glömde tyvärr att kolla vad man skulle tjäna som minister, hur många kronor det hade blivit, men det blir väl ännu mer än för en riksdagsledamot.

Ni har krånglat till det speciellt för småbarnsföräldrar. Jag kan ta ett exempel.

I frågestunden förra veckan var det helt uppenbart att jämställdhetsminister Nyamko Sabuni inte visste om att den borgerliga regeringen hade infört ett krångligt VAB-intyg. Då undrar jag: Vet Sven Otto Littorin att den borgerliga regeringen har infört VAB-intyg och vad det innebär? Vem är det som drabbas mest av det? Jo, vem är det som jobbar på förskolan? Jo, det är oftast kvinnor. De har fått ett nytt arbetsmiljöproblem. Och vem är det som mest lämnar och hämtar barn på förskolan? Vem är det som mest tar föräldraledighet eller VAB-dagar? Jo, det är kvinnorna.

Det här är bara en sak som är ett bekymmer mer.

Jämställdhetsbonusen kunde ju ha blivit bra, men det var också ett regelverk som var väldigt krångligt och väldigt konstigt för att man skulle kunna få den.

Men det är inte bara det. I svaret säger ministern att den som är deltidsarbetslös kan ni nu erbjuda en anställning med nystartsjobb. Jag är jättenyfiken på att få veta hur det ska fungera i praktiken. Det skulle jag jättegärna vilja att ministern förklarar.

De som har deltider är, som ministern säkert vet även om han inte vill kännas vid det, kvinnor. Kvinnorna har inte fått det bättre nu i dessa lågkonjunkturer, för nu kommer de också bort från statistiken på Arbetsförmedlingen. När de inte längre får a-kassa efter de 75 dagarna kommer det sannolikt inte bli så att de får stöd och hjälp för att få en modern arbetstid och en modern arbetsgivare som förstår att heltid måste vara en norm även för kvinnor.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg raljerar lite med att man inte kan handla mat med procent. Men procenten är viktiga. Har man marginaleffekter på uppåt 90 och stundtals över 100 procent och går ned till 30 procent betyder det faktiskt mer pengar i plånboken för den som har lite betalt.

Det är sådant som du och jag kan påverka. Du och jag som sitter här kan påverka skatternas utformning. Vi kan se till att inte brandskatta de sämst betalda i svenskt samhälle. Den makten har vi som står här. Den har vi utnyttjat för att se till att de med sämst lön får lägre marginaleffekter så att det lönar sig mer för dem att arbeta. Det är en bra idé. Det är en bra politik, och den gynnar jämställdheten.

Lönebildningen i sig kan vi också ha synpunkter på, och jag har en stark synpunkt på att kvinnor tjänar mindre än män med samma typ av jobb. Det är helt orättfärdigt. Det bygger inte på någonting annat än

strukturella problem, som vi gemensamt måste bekämpa. Men lönebildningen i sig måste parterna ta hand om och ta ansvar för.

VAB-intygen pratar Ann-Christin Ahlberg om. Ja, jag vet mycket väl att vi nu kräver VAB-intyg från första dagen. Jag har småbarn själv så jag kan detta.

I grunden är det naturligtvis så att rätt ersättning ska gå till rätt person, och vi måste se till att inte fel person får ersättningar som han inte har rätt till. Värnet om tryggheten och säkerheten i de olika offentliga försäkringssystemen trodde jag att vi var överens med Socialdemokraterna om, för att se till att det är rätt personer som får de pengar som är våra gemensamma.

Jag tycker väldigt mycket om Ann-Christin Ahlberg, och hon är en varm person som bryr sig väldigt mycket. Vi kan dela den inställningen, hoppas jag. Men man hör väldigt lite om det motsatta. Vi hör bara nej till det som gynnar kvinnor mest. Det är nej till jobbskatteavdraget, eller åtminstone det sista steget, som jag förstår det. Vi hör ett halvnej till deltidsbegränsning och vad det nu kan vara. Men jag hör inte så mycket mer än det, och det är lite synd.

Låt mig ta de två separat. Jobbskatteavdraget och dess positiva effekter för jämställdheten har jag pratat om.

Den andra delen handlar om deltidsbegränsningen. Det låter som om Socialdemokraterna är emot deltidsbegränsning, men det är ni ju inte. Ni föreslår bara några ytterligare dagar – 100 dagar i deltidsbegränsning. Skälet till att vi båda vill ha en deltidsbegränsning måste ju vara att det gamla systemet faktiskt var orättfärdigt och inte ledde någon vart. När man kunde deltidsstämpla i upp till 18 år var det inte längre en omställningsförsäkring utan något annat. Det visade sig vara ett förtäckt stöd till arbetsgivare som vägrade ta sitt arbetsgivaransvar och organisera sina arbetsplatser på ett sådant sätt att man erbjöd heltider till dem som ville ha det.

I nästan varje svensk kommun är kommunen den största arbetsgivaren. Att en kommun som har 7 000–10 000 anställda inte skulle kunna organisera sig på ett sådant sätt att man erbjuder heltid åt dem som vill ha det är bara nys. Det är klart att det går! Detta visas av Nynäshamn – en kommun som leds av socialdemokrater och folkpartister – eller av borgerligt styrda Linköping. Det går visst att organisera sig på ett sådant sätt att man kan erbjuda heltid till dem som vill. Något annat är bara nys.

Slutsatsen av dessa förändringar blev att deltidsarbetslösheten första året efter förändringen sjönk med en fjärdedel. Det är den kraftigaste minskning av deltidsarbetslösheten som jag känner till att vi någonsin har sett.

Ann-Christin Ahlberg har helt rätt i sin ansats. Det är oerhört viktigt att vi också i dessa sämre tider inte glömmer bort jämställdhetsaspekten, att vi gör vad vi kan för att se till att män och kvinnor får lika betalt för lika jobb och att vi ser till att öka möjligheterna för småbarnsföräldrar att kunna kombinera ett familjeliv med ett arbetsliv.

Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Detta med deltidsstämpling i upp till 18 år kommer alltid upp. Jag skäms å arbetsgivarnas vägnar när man inte under 18 års tid kan fixa heltid åt dessa kvinnor som ofrivilligt har deltid. Om det ska ta så lång tid att fixa en heltidstjänst, ska då den enskilde behöva betala den dåliga arbetsgivarens möjlighet att förändra en gammalmodig arbetsorganisation? Det är bedrövt att den enskilde ska få ta det.

VAB-intyget är inte alls till för att se att det blir rätt person. Ni hade ett helt annat syfte med det, och det har visat sig att det inte alls har haft någon nytta där. Vårnadsbidraget, som jag inte har nämnt, är ett fördärv för jämställdheten. Jobbavdraget gynnar fler män än kvinnor, och det gynnar högavlönade mer än lågavlönade, för det är kronor och ören som vi handlar med och betalar med. A-kassereglerna har definitivt inte sett till att det har blivit mer jämställt i arbetslivet, genom både detta med sjuka barn, försörjningsansvar och beräkningsunderlaget. Jämställdhetsbonusen är krånglig när det gäller ersättningen, och den betalas ut väldigt långt efteråt.

Till sist: Jag fick inget svar på hur detta med hushållsnära tjänster ska gynna att den lågavlönade kan få ett heltidsarbete och förena familjeliv och arbetsliv. Det vore väldigt intressant att få höra vad ministern säger här. Är det så att de som har hushållsnära tjänster – jag tänker speciellt på kvinnorna – har heltider och bra löner, och vem hjälper dem?

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! När det gäller deltidsbegränsningen erinrar jag mig en artikel i LO-tidningen förra året. Där sade ordföranden i kyrkogårdsnämnden i Ystad, en socialdemokrat, att man nu skulle ändra sig och se till att det blev heltider för dem som ville. Så var det två äldre damer som intervjuades och som äntligen fick sina heltider efter att i flera decennier ha gått på ofrivillig deltid. Det säger lite om vad det faktiskt betyder med ett ändrat regelverk. Nu kan inte arbetsgivarna avstå från att organisera sig på ett sådant sätt att man erbjuder heltider till dem som vill och sedan skicka över notan till den enskilde, till skattebetalarna och a-kassorna. Det är det stopp för, och det är bra.

Hushållsnära tjänster syftar självklart till att ge förutsättningar för fler arbeten. Men de syftar också till att uppnå det som Ann-Christin Ahlberg efterlyser, nämligen att man på ett bättre sätt ska kunna kombinera ett aktivt yrkesliv med ett familjeliv. Vi kan naturligtvis ha olika ideologiska utgångspunkter för detta. Jag tycker inte att det är ett dåligt jobb som de utför som har de här jobben. Tvärtom tycker jag att det är ett bra jobb, och det är en bra möjlighet att kunna vara med på arbetsmarknaden.

I grund och botten tror jag, återigen, att vi är ganska överens i den grundläggande uppfattningen. Det är ett gissel att kvinnor tjänar mindre, äger mindre, styr mindre och är mindre aktiva i arbetslivet än män. Det finns inget grundläggande skäl till att det ska vara på det sättet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 11.55 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.01.

14 § Svar på interpellation 2008/09:343 om arbetslösheten i Gävleborg

*Svar på
interpellationer*

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig om vilka olika politiska åtgärder jag förbereder för Gävleborgs län i syfte att skapa fler jobb och minska arbetslösheten. Han har också frågat mig om vilka olika politiska åtgärder jag förbereder som kan förbättra de ungas arbetsmarknadssituation i Gävleborg.

Regeringens politik har skapat förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling och frigjort resurser för att hantera den rådande konjunkturnedgången. Därför har vi kunnat vidta kraftfulla åtgärder för att ta Sverige ur krisen. Jag har tidigare, vid ett flertal tillfällen, här i kammaren redogjort för de kraftfulla satsningar regeringen presenterat i budgetpropositionen för 2009 och i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* (prop. 2008/09:97) och hänvisar därför till mina tidigare svar.

Jag vill ändå lyfta fram att regeringen för att bekämpa ungdomsarbetslösheten och underlätta ungas etablering på arbetsmarknaden den 1 januari i år minskat kostnaden ytterligare för att anställa ungdomar. Det innebär att socialavgifterna för alla som vid årets ingång inte har fyllt 26 år har halverats.

Slutligen vill jag än en gång poängtera att regeringens insatser på arbetsmarknaden syftar till att underlätta omställningen för alla som är eller riskerar att bli arbetslösa, oavsett var i Sverige de bor.

Anf. 65 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Läget är svårt på arbetsmarknaden i Gävleborg – och i hela landet. Läger man ihop den öppna arbetslösheten i februari med de arbetssökande som är i program för aktivitetsstöd och de som har ett arbete med någon typ av stöd blir det alltså 16 718 människor.

Det är en extra allvarlig situation när antalet lediga jobb minskar i snabb takt. Samtidigt har antalet varsel om uppsägning ökat kraftigt. Det är en stor skillnad bara mellan de två senaste månaderna, och då är ännu inte Sandviks stora varsel medräknat, eftersom det ännu inte har börjat hanteras av förmedlingen. De här människorna går ut i arbetslöshet.

Men mest allvarligt är läget när det gäller ungdomsarbetslösheten i Gävleborg. Där har ökningen varit lavinartad. Om den har varit jättestor och enorm på den ena sidan har ungdomsarbetslösheten ökat lavinartat.

I hela landet har den ökat till hela 44 779. Men i Gävleborg har den på ett år ökat med 316 till 1 776.

Det är stora varselomgångar som går igenom. Vi ser det i alla kommuner. Vi ser det genom de fackliga organisationerna, som får hantera och förhandla om varsel om uppsägning. Vi ser också att varslen leder till uppsägning. Det är tydliga paralleller till den tidigare krisen, men frågan är om inte det här är allvarligare.

I svaret som ministern har lämnat här kan jag utläsa att ministern, mitt i denna jobbkris som drabbar Gävleborg jättehårt, står och säger att han redan tidigare har redogjort för kraftfulla åtgärder och för jobb och att man bekämpar ungdomsarbetslösheten med en minskning av socialavgifterna.

Är allting då gjort? Det måste man fråga ministern. Betyder det här att de ungdomar från Ovanåker som var med i ett nyhetsinslag i TV 4 häromdagen också får jobb nu, efter den här redovisningen som jag har fått i svaret?

Betyder det att arbetslösa ungdomar i Hudiksvall kan få anställning inom kommunen? Betyder det någonting mer än att det bara sägs? Finns det någonting bakom orden?

Det som gör mig upprörd är att ministern redovisar att det är kraftfulla åtgärder medan arbetslösheten bara stiger och stiger och ungdomarna blir fler och fler.

Vi har en jättestor ungdomskull som kommer ut från gymnasieskolan i sommar. De går mot en situation där redan 25 procent av ungdomarna är i arbetslöshet. Då hänvisar ministern till en sänkning av socialavgifterna och kallar det för en kraftfull åtgärd.

Vi har all rätt att allihop vara riktigt bekymrade över den här situationen. Vi vet att denna regering, där Littorin också sitter med, har avhänt sig stora summor i skattesänkningar som, hur han än står här och försöker förklara det, mest har varit riktade till dem som tjänar mest. På så vis har man avhänt sig medel för att bekämpa krisen.

Jobbkrisen är här. Den finns i vardagen. Snart känner vi alla väldigt många runt omkring oss som får gå ut i arbetslöshet. De går dessutom ut i en a-kassa som är urusel.

Den här regeringen med Littorin i spetsen har inte gjort något annat. Jobben har inte blivit lättare att få. Däremot har det blivit betydligt svårare och besvärligare att vara i arbetslöshet.

Vad innebär de här kraftfulla åtgärderna konkret för Gävleborgs län?

Anf. 66 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! År 2006 när Socialdemokraterna lämnade över regeringsmakten till den nuvarande moderatstyrda regeringen var bordet dukat, arbetslösheten sjunkande och ekonomin på topp.

På lite drygt två år med borgerligt styre har Sverige hamnat i en kris av sällan skådat slag. Varslen haglar över medborgarna, och många tvingas nu lämna sina anställningar och sin möjlighet att försörja sig.

Många människor har dessutom lämnat a-kassan eftersom regeringen kraftigt ökade kostnaderna för denna så viktiga försäkring, denna så viktiga trygghet.

Kommunerna går på knäna på grund av kraftigt stigande försörjningsstöd och regeringens frysta statsbidrag. Det är olika bud om när och över huvud taget om det kommer några nya pengar till kommunerna för att klara det offentliga uppdraget och för att säkra de offentliga jobben.

Avsaknaden av stimulanspaket från regeringens sida är mycket oroande och dessutom mycket förvånande.

Herr talman! Arbetslösheten i Sverige ökar nu dramatiskt medan vi har en moderatledd regering som handlingsförlamad bara tittar på.

Herr talman! Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin var en av dem som inför valet 2006 lovade minskad arbetslöshet och ett minskat utanförskap. Nu ökar, som sagt, arbetslösheten dramatiskt, och när det gäller ungdomsarbetslösheten är det svårt att finna ord för att beskriva nivån. Sverige riskerar att få en förlorad generation, minst.

Det Moderaterna tidigare har kallat utanförskap ökar nu med stormsteg. Den passivitet som statsrådet Littorin uppvisar när det gäller den kraftigt ökade arbetslösheten är fullständigt oacceptabel. Att som statsrådet bara konstatera att 2009 blir ett riktigt skitår och sedan stoppa huvudet i sanden räcker inte. Svenska folket kräver mer av en arbetsmarknadsminister. Svenska folket kräver mer av en regering, mycket mer.

Herr talman! Det är som sagt ingen bra lösning att som arbetsmarknadsministern hålla sig undan och hoppas att allting ska lösas av sig själv. Nu krävs det handling och handlingskraft om Sveriges negativa trend ska kunna vända.

Herr talman! Jag vill att arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin, Moderaterna, redogör för vilka politiska åtgärder han planerar för att skapa jobb och minska arbetslösheten i mitt hemlän Gävleborg och i Norrlands inland.

Jag vill också höra hur arbetsmarknadsministern tänker agera för att förbättra arbetsmarknadssituationen för alla ungdomar i Gävleborgs län.

Hur blir det till sommaren då alla varsel övergår i avsked, när folk blir utan arbete? Hur blir det till sommaren när det gäller möjligheter för ungdomar att få jobb?

Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar Raimo Pärssinen för att han har ställt denna interpellation som avviker från många av de andra. Den handlar om en helt annan synpunkt, nämligen hur vi ska få flera jobb i det här landet. Tidigare har baksidan diskuterats.

Jag hade nöjet att besöka just Gävleborg för fyra fem veckor sedan vid ett årsmöte och informera mig om den svåra situation som många människor i Gävleborg befinner sig i. Gävleborg, herr talman, är en viktig del av världen. I London i går presenterades ett paket som skulle försöka hjälpa Gävleborg och andra delar av världen och återställa det väldiga fallet i efterfrågan på grund av en kreditkris i USA. Den har gjort att stora delar av arbetsmarknaden i Gävleborg har blivit väldigt illa tilltygad.

Frågan är vad man kan göra i ett litet exportberoende land och i en så exportberoende del som Gävleborg är. Vi vet redan att en av de viktigaste industrierna har fått lägga ned helt, nämligen ett pappersbruk.

Det är inte fråga om att den svenska regeringen har velat detta. Vi är drabbade av en mycket stor internationell efterfrågekris. Då får man se vad som är möjligt att göra i Sverige.

Herr talman! Jag tycker alltid att man ska vara försiktig med att använda siffror om det inte är i skrift. Jag skulle ändå vilja använda två siffror, nämligen 200 och 700. Det är den volymökning som Sveriges riksbank har haft när det gäller krediter och åtaganden för svenska företag sedan i oktober förra året. Då var de 218 miljarder kronor. Nu är de en bit över 700 miljarder kronor.

När man då hör talas om att regeringen och Riksbanken inte har gjort någonting blir man lite förvånad och efterlyser vad man skulle ha gjort mera. Roland Bäckman målade i en tidigare interpellationsdebatt upp hur svårt det var för företagen i Ljusdal. Då målade han upp hur efterfrågan hade fallit för speditörsföretag och alla andra småföretag i just Ljusdal med omnejd, en viktig del av Gävleborg.

Om vi inte ser till att rätta till rätt problem först kommer ungdomarna som vi alla verkligen kan vara bekymrade över att råka ännu värre ut. Därför är det, herr talman, väldigt viktigt att ta saker i rätt ordning. Om man bara betalar ut pengar rakt ut i kommunerna kan man möjligen lindra deras problem för stunden. Men jag menar att Roland Bäckman var inne på en väldigt viktig sak, nämligen: Hur ska vi få företagen som kan anställa att fungera bättre i framtiden än just nu?

Vi i Sverige har en svår situation. Vi är väldigt beroende av hur det är i utlandet. Inte minst Gävleborgs län med Gävle hamn och så vidare är ju kolossalt beroende av att vi får en efterfrågan från utlandet. Till dess får vi se till att lindra så mycket vi någonsin kan. Men då måste de mindre företagen fungera. Alla kan inte bli anställda av kommunerna och landstinget.

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Gävleborg är det län i Sverige som har högst arbetslöshet. Delar av länet har väldigt stora problem, precis som Raimo Pärssinen säger.

Jag var i Sandviken i slutet av januari. Jag träffade Sandviks ledning, fackklubbarna och Arbetsförmedlingen i Sandviken. Det är för att gå igenom och se hur läget är, för att få en bättre uppfattning om deras prognosläge och framtid men också för att se till att de resurser vi har fattat beslut om når fram och till rätt ställe. Det handlar också om att höra med fackklubbarna om hur de upplever det och hur deras medlemmar upplever situationen just nu.

Slutsatserna där liksom överallt där jag har varit hittills i Sverige är flera. För det första är 90 procent av världen i ekonomisk recession, det vill säga ekonomisk tillbakagång. Det är klart att i ett litet land som Sverige, där halva ekonomin är utlandsberoende och exportsektorn, verkstadsindustrin, väsentligt mycket mer är beroende av export, finns det vilken regering som än sitter en begränsad räckvidd i hur långt våra verktyg räcker.

Min fråga kan retoriskt vara: Har Raimo Pärssinen och Roland Bäckman ett trollspö som inte jag känner till? Kan de trolla fram kunder till Sandvik och de andra företagen? Självklart är det inte så. Det är synd,

för det hade varit trevligt om någon av oss hade haft ett sådant verktyg. Men det har vi inte.

Då måste vi göra flera saker samtidigt, precis som Gunnar Andrén var inne på alldeles nyss. På lång sikt är det först och främst att återställa förtroendet i de finansiella sektorerna. Det måste göras och lösas på internationell nivå. Därför var G 20-mötet i går i London oerhört viktigt.

Finns inte förtroendet finns inte möjligheter för företagen att hitta krediter för investeringar eller sina framtidsplaner. Det finns också, om det inte finns ett sådant förtroende, det omvända, nämligen att man drar in rörelsekrediter i fungerande företag. Det har vi sett en hel del exempel på.

Det andra som vi måste värna är naturligtvis våra offentliga finanser. Göran Persson sade en gång att den som är satt i skuld är icke fri. Det är väldigt sant. Det är sant också nu. Vi måste se till att vi har ordning och reda i statsfinanserna och inte avhänder oss möjligheter i dag som vi behöver om ett eller två år.

Vi måste också se till att de utgifter och investeringar vi faktiskt gör skapar förutsättningar för jobb snabbare än annars snarare än att se till att vi undergräver saker och ting så att vi får äta upp det med nedskärningar i välfärden eller annat om några år. Den vägen provade vi under 90-talet. Det var ingen bra väg.

Det tredje vi måste göra är att möta varje enskild person som nu riskerar att gå ut i arbetslöshet. Vi måste se till att de får hjälp, råd och stöd för att kunna gå vidare. Då är det bra med jobbcoacher, det är bra med folk på Arbetsförmedlingen, det är bra med utbildningsplatser och annat.

I svåra tider heter kampen mot utanförskap aktiv arbetsmarknadspolitik. Det handlar om fler i olika typer av åtgärder, om fler insatser, om utbildning i utbildningssystemet, om praktik och praktisk kompetensutveckling inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Det är därför som OECD häromdagen visade att Sverige har den mest expansiva finanspolitiken av ett tjugotal undersökta länder. Det är inte passivitet. Det är aktivitet. Det visar att när det blåser till har vi, tack vare att 180 000 personer har lämnat utanförskapet och kommit in på arbetsmarknaden, möjligheter att använda oss av budgetöverskottet för aktiva insatser.

Som jag har sagt tidigare i dag här handlar det om 4 miljarder extra bara i år till arbetsmarknadspolitiska insatser och knappt 2 miljarder extra till utbildningsinsatser i budgeten i höstas. Det är inte passivitet. Det är i högsta grad aktivitet för att på det bästa sätt vi kan i dessa tider möta dem som riskerar att nu bli arbetslösa.

Anf. 69 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag står i den här kammaren och påstår att Sven Otto Littorin far med osanning när han säger att vi är de mest expansiva i världen. Det stämmer ju inte. Det finns en internationell rapport som visar att Sverige tvärtom är ett av de länder som satsat minst sedan krisen briserade och endast tillfört nya stimulanser på 0,4 procent av bnp.

Så är det faktiska läget. Sveriges finansminister är den enda finansministern, vad jag vet och vad andra vet, som säger att det går att spara sig genom krisen.

Det var inte finanskrisen som sänkte a-kassan kraftigt. Det var inte finanskrisen som gjorde folk fattigare. Det var inte finanskrisen som drog undan massvis med utbildningsplatser. Det var inte finanskrisen som skar ned på arbetsmarknadsutbildningen som är så behövlig när den är speciellt riktad mot ungdomar också. Det var inte finanskrisen som skar ned i komvux. Det var inte finanskrisen som begränsade platser inom högskolan.

Nu står Sven Otto Littorin här och talar om kraftfulla åtgärder och aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är upprörande. Alla de saker jag nämnde har den borgerliga moderatledda regeringen skurit ned på för att begränsa och minska människors möjlighet att få ny kunskap, ny utbildning och nya jobb.

Littorin sade: Vi har inget trollspö. Littorins trollspö har alltid varit skattesänkningar. Nu senast var det sänkta socialavgifter för ungdomar. Är det den moderatledda regeringens trollspö? Ja, men sänk skatterna en gång till då, så får vi se vilken fart det blir.

Ni har redan sänkt dem med 85 miljarder kronor. De tre rikaste tiondelarna har fått absolut mest. Vi kan räkna kronor. Littorin har beviljat sig själv en skattesänkning på 13 000 kronor i år. Det är inte de lågavlönade som har fått detta även om han säger det.

Vad är det för kraftfulla åtgärder? Tala inte om London, tala inte om USA! Tala om vad regeringen ska göra här i Sverige och beskriv det för Gävleborgarna! Vilka konkreta åtgärder finns för att möta den kraftigt stigande arbetslösheten bland ungdomarna? Vad finns i verktygslådan? Är den tom? Finns det inga pengar för att man har skänkt bort dem i skattesänkningen? Var konkret, Littorin!

Ursäkta, herr talman, att jag blir lite upprörd, men så är det.

Vi har inte råd att satsa på jobben. Det är det Littorin säger. Och han försöker påskina att Socialdemokraterna drar runt sedelpressar och har hur mycket pengar som helst.

I många länder vidtar man aktiva åtgärder i den ekonomiska politiken för att motverka krisen, men det gör man inte här. Vad får Emelie i Hudiksvall för hjälp av den borgerliga regeringen? Har hon fått större möjlighet till utbildning? Det första Littorin gjorde var att skära ned på platserna.

Ni lägger skulden för arbetslösheten på den enskilde. Ni trodde att man var för lat och därför tog man inget jobb. Ni har sett till att massarbetslösheten förvärras. De som går ut i arbetslöshet får en mycket dålig ekonomi, medan Littorin själv kan gotta sig åt 13 000 kronor mer efter skattesänkningar.

Gör något för ungdomarna i Gävleborg! Var konkret! Tala inte om London utan om Gävle, Ovanåker och Sandviken!

Anf. 70 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern letar efter ett trollspö. Varför är jag inte förvånad? Det är väl så han har tänkt lösa detta.

Hemma i Ljusdal var arbetslösheten för mindre än ett år sedan mycket låg. Det talades om problem att hitta kompetent arbetskraft. Nu har arbetslösheten stigit till 7 ½ procent. Före sommaren kommer den att vara 11 procent. Mer än var tionde människa kommer att vara arbetslös.

Ungdomsarbetslösheten är snart uppe i 25 procent. Var fjärde ung kommer att stå utan ett arbete.

Jag vill att arbetsmarknadsministern utvecklar vad han tror att den katastrofalta höga arbetslösheten bland ungdomar kommer att leda till för den enskilde och för samhället.

Jag vill också att arbetsmarknadsministern ger några löften inför framtiden. Hur kommer det att bli för alla ungdomar som är arbetslösa? Hur blir det till sommaren, till vintern och till nästa sommar? Kommer det fortfarande att vara en fjärdedel som är arbetslösa då?

Den moderata regeringen saknar tillräckligt med utbildningsplatser. Jobbstimulanspaketet med innehåll saknas också. Regeringen lånar pengar för att sänka skatterna för dem som har det bäst ställt. Samtidigt väntar massarbetslöshet för Sveriges invånare och speciellt för våra unga.

Jag förväntar mig att arbetsmarknadsminister Littorin kommer fram i ljuset, tar sitt ansvar och ser till att skapa alla jobb som han tidigare har utlovat. Löften är till för att hållas, arbetsmarknadsministern!

Jag rekommenderar arbetsmarknadsministern ett besök i Norrlands inland så att han på plats kan se hur arbetsmarknadsläget är.

Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Det där åkeriföretaget i Ljusdal som Roland Bäckman tidigare talade om, vad ska det pyssla med om det inte får order och efterfrågan på sina produkter? Det är en mycket viktig fråga. Vad ska Sandvik göra? Ska de producera på lager?

Raimo Pärssinen, som är en god person, säger att vi inte ska tala om London. Jag tror att det är fel mot de människor som hotas eller har drabbats av arbetslöshet i Gävleborg. Jag tror att de är väldigt intresserade av vad som händer i London eftersom vi inte kan lösa problemet själva i Ockelbo och Hudiksvall; det går inte. Vi kan inte heller lösa dem i Stockholm, utan vi är beroende av en internationell marknad.

Herr talman! Man trollar bort alla de åtgärder som regeringen har gjort, till exempel sänkt skatterna. Men hur många nya Volvobilar skulle ha blivit sålda i Gävleborg om man inte hade gjort dessa skattesänkningar? Hur många arbetsplatser hade det blivit på McDonalds i Gävleborg om man inte hade haft den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år? Jag har gjort arbetsplatsbesök på McDonalds. Där är man ganska nöjd med detta, för man kan behålla fler ungdomar under 26 år.

Det påstås från socialdemokratiskt håll att det lånas till skattesänkningar. Ja, det kan man säga. Men lånas det då inte också pengar till Arbetsförmedlingen och till att avlöna poliser och sjuksköterskor? Varför är det just till skattesänkningar man har lånat?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag hugger tag lite där Gunnar Andrén var. Vi ska inte tala om London utan om Gävle, Ockelbo och de andra städerna. Gärna det! Men Sandviks kunder finns inte i Ockelbo utan utomlands. Det är precis det som är poängen. Här ser vi en internationell finanskris vars härjningar leder till att 90 procent av alla världens ekonomier och länder lever i recession, ekonomisk tillbakagång. Att tro att Sverige skulle vara immunt mot det när halva vår ekonomi är exportberoende och Sandvik

har 95 procent av sina kunder utomlands är naivt. Det är klart som korvspad att vi ser att den internationella finanskrisens härjningar får direkta konsekvenser för de svenska exportföretagen.

Återigen säger Raimo Pärssinen med flera debattörer att vi är passiva och sitter och tittar på. OECD visar i studien som kom häromdagen att vi har den mest expansiva budgetpolitiken av 20 av våra konkurrentländer. Här tror jag mer på OECD än på Raimo Pärssinen. I detta ligger 4 miljarder extra på arbetsmarknadspolitiska insatser i år. Det innebär insatser för 60 000 personer fler i år än tidigare, bland annat de 750 coacher på Arbetsförmedlingen som vi talade om i en interpellationsdebatt nyss. Däri finns också 2 miljarder extra till utbildningssystemet, bland annat till komvux, yrkesvux och yrkeshögskola. Vi har 30 000 platser fler utanför garantierna i år, till exempel i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Vad är alternativet till detta? Ja, vi har tidigare hört om höjt tak i a-kassan och sänkta avgifter som kostar 20 miljarder. Det ska finansieras med att man fördubblar arbetsgivaravgifterna för unga. Det är Socialdemokraternas recept. Min enkla lilla fråga blir då: Hur många fler jobb för arbetslösa ungdomar i Gävle blir det när er politik med fördubblade avgifter för att ha dessa ungdomar anställda blir införd? Det svaret ska bli mycket intressant att höra, för det har jag inte hört.

Raimo Pärssinen säger att vi har skänkt bort pengar i skattesänkningarna. Nu bör vi nog fundera över vems pengarna är. I grund och botten är detta frukter av enskilda människors arbete.

Pengarna är inte Raimo Pärssinens eller mina. Pengarna tillhör den som har arbetat hårt för dem. Man avstår en del av de pengarna i skatter för det som är gemensamt. Det ska man betala in.

Det ligger naturligtvis i betraktarens öga. Raimo Pärssinens åsikt är väl att 100 procent är det optimala skattetrycket och att man kanske får behålla lite. Hur ska jag annars tolka det faktum att Raimo Pärssinen och hans parti vill höja skatten för vanligt folk med 15 miljarder genom att avskaffa det tredje jobbsteget och skatteavdraget. I det här läget vill man dra in köpkraft från vanliga hushåll, vanliga metallarbetare och vanliga medarbetare. De ska få höjd skatt.

Det skulle vara intressant att höra Raimo Pärssinen svara på varför höjd skatt för vanliga inkomsttagare är en bra idé när det är lågkonjunktur.

Man vill dessutom, som sagt, göra det dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda.

Mot detta står en politik som skapar förutsättningar för nya jobb. I grund och botten måste naturligtvis konjunkturen vända så att kunderna återvänder. Det säkraste sättet att börja den resan är att återställa förtroendet i den finansiella sektorn så att de företag som finns där ute har möjlighet att växa och möjlighet att handla med varandra.

Därför blir London faktiskt viktigt också i Ockelbo.

Dessutom behöver vi förbättrad konkurrenskraft genom utbildning, forskning och utveckling, exportinsatser, lägre kostnader och olika typer av skatteförändringar.

Det här är min åsikt: Detta är den sjunde finanskris som Sverige går igenom sedan 1850-talet. Vi har klarat de tidigare sex. Vi kommer att klara denna också, men inte om vi sprätter i väg pengarna på socialdemokratisk misslyckad jobbpolitik.

Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Ni har ju redan sprätt i väg pengarna.

Hur ser vi den fantastiskt kraftfulla expansiva politiken i Ockelbo? Hur märker vi av den i Bollnäs?

Det är ju bara ord, Littorin. Tala om hur jobben kommer till i Ockelbo. Det är jobben som försvinner nu. Ändå står du här och säger att man agerar kraftfullt, och du pratar om skattesänkningar.

När regeringen vägrar att ge kommunerna bättre förutsättningar genom statsbidrag och annat hamnar många människor i situationen där man frågar: Är det bättre att sänka skatten med 200 kronor för den kommunalanställda och förlora jobbet?

Tror Littorin att det finns en typ av solidaritet i det här samhället då vi värnar välfärden och är rädda om välfärdstjänsterna och att det innebär att vi är beredda att lämna en skärv till det? Fick mitt parti bestämma skulle det vara Littorin som åkte på skattehöjningar för att bidra mer till välfärden.

Vi har ett program som handlar om att vi vill investera i ungdomar. Vi vill investera i människor. Vi vill investera i dem som blir arbetslösa för att ge dem bättre förutsättningar att komma tillbaka när det vänder.

Vi vill investera i personal som jobbar i välfärden. Vi vill kunna ha vikarier.

Det krävs pengar till detta, men Littorin pratar om skattesänkningar och att det löser krisen. Det är så bekvämt att prata om London, Paris och New York och säga att vi inte kan göra något. Stackars regeringen är kraftlös. Stackars regeringen sitter fast någonstans.

Vi kräver åtgärder nu. Vi vet att vi kan agera själva här i Sverige. Gör det nu!

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Raimo Pärssinen frågar retoriskt: Hur kommer jobben till? Det är bra att vi diskuterar det.

Det enda som kan få jobben att växa är att det finns kunder som handlar. Om exportföretagen har över 90 procent av sina intäkter från kunder utanför Sveriges gränser är det viktigt vad som händer i London och Paris. Det är viktigt det man kom överens om – det jättepaket man beslutade om – i London i går.

Hur får vi då kunder i Sverige? Inte är det, som Raimo Pärssinen föreslår, genom 15 miljarder indragen köpkraft hos hushållen och hos dem som har sämst betalt. Att dra in köpkraft från hushållen med skattehöjningar för vanligt folk i dessa tider är helt orimligt. Det måste även Raimo Pärssinen förstå.

Vi kan möta dem som nu kommer ut i arbetslöshet med en aktiv arbetsmarknadspolitik med fler insatser. Vi lägger i år mer än 4 miljarder extra på arbetsmarknadspolitiska insatser och utbildningsinsatser för att man ska kunna hänvisa till en utbildning, en praktikplats eller vad det nu kan vara och på det sättet ge förbättrade möjligheter att komma tillbaka i arbete.

I grund och botten måste vi väl ändå vara överens om att det som behövs är kunder som köper produkter från de företag som vi alla hoppas och tror ska kunna anställa dem som nu blir arbetslösa.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2008/09:344 om varslen i Stockholm och EU-medel

Anf. 75 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat finansministern vilka initiativ han och regeringen avser att ta för att stödja arbetsmarknaden i Stockholmsregionen så att krisen på arbetsmarknaden inte ska förvärras. Vidare har han frågat om finansministern, nu när EU:s globaliseringsfond finns, kommer att ta initiativ till att söka stöd ur fonden för att ge dem som drabbas av jobbkrisen bra förutsättningar till nya jobb. Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att det är jag som ska besvara dessa frågor.

Vad gäller den första frågan, vill jag inledningsvis säga att jag har besvarat många andra interpellationer och riksdagsfrågor med liknande frågeställningar.

För att ta till vara de olika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i länen har regeringen gett regionala samordnare i uppdrag att för regeringens räkning samordna insatserna lokalt och regionalt. Dessutom har regeringen inrättat en nationell samordningsfunktion i form av en statssekreterargrupp.

Regeringen har vidare presenterat ett omfattande arbetsmarknadspolitiskt paket och närmare redovisat detta i propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* (prop. 2008/09:97) som godkänts av riksdagen. Av propositionen framgår hur regeringen avser att hantera den rådande ekonomiska situationen. Låt mig därför kort sammanfatta propositionens innehåll.

Intensifierad förmedlingsverksamhet, utökat antal platser i arbetspraktik, införande av praktisk kompetensutveckling, förstärkning av nystartsjobben för att hjälpa de långtidsarbetslösa och satsning på fler utbildningsplatser utgör några exempel på åtgärder som ryms inom paketet. Regeringen stärker också infrastruktursatsningarna och inför en skattereduktion för att stärka efterfrågan på arbetskraft inom byggsektorn.

Detta är en stor och viktig satsning som innebär att många individer bereds möjlighet till jobb, utbildning eller annan sysselsättning. Under perioden 2009–2011 uppgår satsningen till ca 23 miljarder kronor utöver budgetpropositionen i höstas.

Vad gäller den andra frågan, om den europeiska globaliseringsfonden, vill jag upplysa om att regeringen förbereder en ansökan till fonden. Jag är medveten om att stöd från fonden inte är någon mirakelkur, men i dagsläget är det viktigt att vi gör allt vi kan för att hantera den stora omställning som nu sker på arbetsmarknaden.

Anf. 76 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Bakgrunden till interpellationen är att jag noterade att regeringen först gick ut och sade att man inte hade för avsikt att söka pengar ur EU:s globaliseringsfond. Det väckte rabalder, inte minst i Västsverige. Man tyckte: Varför ska inte Sverige, när vi ändå betalar in pengar till EU, ta vara på de möjligheter som kan hjälpa till att lösa jobbkrisen?

Samma vecka som jag skrev interpellationen gick Stockholmsregionen faktiskt om Västsverige i antalet varsel. Samtidigt hade vi en regering som fortfarande förnekade att jobbkrisen drämde in i Sverige på fullt allvar. Det vi såg i Stockholm var att det var varsel både på Sony Ericsson i Kista, Telia och Karolinska sjukhuset. Byggsektorn har nästan havererat i Stockholm.

Det leder till att Stockholm bromsar hela landets tillväxt. Vi brukar se Stockholm som en tillväxtmotor för resten av Sverige.

Därför var det intressant att fråga vad regeringen avser att göra för att se till att situationen på arbetsmarknaden inte ska försämrats i Stockholm och om man avser att söka pengar ur EU:s globaliseringsfond – om man är beredd att ompröva den politiken.

Jag vill först tacka för svaret på fråga nr 2, att regeringen nu omprövar sin tidigare hållning. Det är väldigt tacksamt. Det vore ju nästan dumt att inte ta vara på de möjligheter som finns.

Min följdfråga är då: Är ni beredda att ompröva andra insatser som behöver göras för att ta Sverige ur jobbkrisen?

Byggsektorn i Stockholm har i princip halverats. Är ni beredda att göra något för att sätta i gång investeringarna i Stockholm? Är ni beredda att förändra ROT-avdraget, vilket vi har krävt under ganska lång tid, för att få fart på konjunkturen i Stockholm?

I dag får man bidrag om man vill kakla om badrummet. Jag har ingenting emot det. Det är bra att man får bidrag för att kakla om badrummet. Men de stora miljonprogramsområdena får inga bidrag för att renovera eller ställa om. Det skulle kunna få en stor effekt på byggmarknaden, inte minst i de större städerna, till exempel Stockholm.

Vad är egentligen logiken bakom att man får stöd för att kakla om badrummet hemma men att skolor och förskolor som har problem inte får några pengar för att faktiskt stimulera svensk ekonomi och göra de nödvändiga investeringar som behöver göras? Är det så stor skillnad mellan ett badrum hemma och ett duschrum i en skola i Stockholmsområdet?

Är ni beredda att ompröva politiken i fråga om ungdomsarbetslösheten och vidta åtgärder för att göra det dramatiskt mycket billigare att anställa unga människor som är arbetslösa i stället för att smeta ut pengarna? Är ni beredda att göra en stor satsning på sommarjobb som är en viktig insats för att ge unga människor en chans att pröva på arbetslivet? Är ni beredda att införa ett stöd för unga akademiker som nu går i högskolan och som vill ut på arbetsmarknaden? Av krisen på 90-talet har vi lärt oss att de har jättesvårt att ta sig ut i jobb. Varför kan ni inte göra riktade insatser som vi föreslår för att ge dessa Stockholmsungdomar möjlighet att visa att de duger till någonting och därmed kan få ett jobb framöver? Är ni, till slut, beredda att ompröva er politik om stopp för nya pengar till kommuner och landsting som innebär att varslen i skolan och sjukvården nu kommer att göra jobbkrisen ännu värre och som kommer

att resultera i att en jobbkris blir en kvalitetskris i välfärden om regeringen inte gör någonting? Det var inte det som jag hörde före valet.

Jag tackar för svaret, men jag hoppas också att ministern kan komma med besked om att omprövningen på den här punkten leder till fler omprövningar. Det är viktigt för Stockholmsregionens skull men framför allt för dem som riskerar att bli arbetslösa under de kommande åren.

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! I denna diskussion om Stockholm känner jag mig som på min mammas gata eftersom jag bor i den här regionen.

Jag tycker att det är en klok interpellation och att vi har fått ett bra svar.

När det gäller Stockholmsregionen måste man säga att stockholmarna är mer lyckligt lottade än de flesta andra i landet beroende på att vi har en så otroligt differentierad arbetsmarknad. Samtidigt är det på det sättet, vilket är svårt att få fram i debatten, att det sammantagna antalet varsel som har lagts i Stockholm är mycket stort beroende på att Stockholms stad och Stockholms län är så befolkningsrika.

Man måste också betänka en annan sak, nämligen tillväxtkraften i hela Stockholm och antalet människor som flyttar hit. På ungefär tio år växer Stockholms län med motsvarande en stad av Malmös storlek, 250 000–300 000 människor.

Framför allt en sak är eftersatt i vår region som man nu skulle kunna satsa mer på, och det är infrastrukturen. Det behövs en tidigareläggning av ganska många infrastrukturinvesteringar, trots att man har påbörjat både Citybanan och Norra länken. Det finns så otroligt många andra eftersatta saker. Därför vill jag skicka med följande till statsrådet. När man försöker få fart på denna region när det gäller många småföretag gäller det att se till att göra saker. Man skulle till exempel kunna bygga dubbelspår nere vid Södertälje och sätta i gång ett projekt som det finns pengar till, men de ligger tydligen på fel år.

En annan sak som jag vill skicka med till statsrådet i anslutning till denna interpellation är att när man tittar på kommunernas situation är det ganska många kommuner i Stockholmsregionen liksom i Göteborgsregionen och i Malmöregionen som har starka finanser. Om man hade gjort en lättnad och släppt på balanskravet för kommunerna skulle en del av investeringarna, till exempel i bostadsbyggandet, kunna sättas i gång i dessa regioner. Det är jag alldeles övertygad om.

Jag skulle vilja framföra en tredje sak till statsrådet som är ohyggligt viktig i detta sammanhang. Det gäller att se till att vi bevarar den forskningsintensiva delen inom de stora företagen såsom Astra och Ericsson. Det är så otroligt väsentligt att de nedskärningar som dessa företag har aviserat i praktiken i sina forskningsavdelningar inte behöver genomföras. Vi har tidigare diskuterat att man måste se till att dessa forskningsprojekt kan fullföljas av den anledningen att den här regionens framtid och Sveriges framtid ligger där.

Men det viktigaste, som jag ser det, är att vi får en tidigareläggning av investeringar i den här regionen så att man inte behöver skjuta på dem. Det tror jag skulle ha en undergörande effekt.

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag ska kommentera några delar här. När det gäller den europeiska globaliseringsfonden tycker jag att man ska påminna sig om ett par aspekter. Det ena är naturligtvis att vi i EU-nämnden och också här i kammaren faktiskt var helt eniga om att se på den europeiska globaliseringsfonden med viss skepsis när den en gång inrättades. Det finns många anledningar till det, men en var naturligtvis att den var konstruerad på ett sådant sätt att man skulle kunna misstänka att den var mer avsedd för ett eller ett par länder, om jag uttrycker mig på det sättet. Samtidigt är fonden av en sådan storlek nu att den även av detta skäl inte är någon mirakelkur. Vi vet att den motsvarar ungefär 5 miljarder kronor totalt sett för alla 27 medlemsstater. Kriterierna är satta på ett sådant sätt att vi inte kan tro att vi ska få alla dessa pengar själva. Naturligtvis är de till för alla möjliga länder. Dessa 5 miljarder för hela EU ska sättas i relation till de extra 4 miljarder som vi har beslutat om här i Sverige.

Samtidigt håller jag naturligtvis med om att om det finns pengar att söka och vi är kvalificerade ska vi göra det. Det är klart att det är så.

Dessvärre är det också lite komplicerade handläggningstider i fråga om detta. Det kan jag bara beklaga. Men först när man har uppfyllt kriterierna – minst 1 000 uppsagda i ett företag med underleverantörer eller en sektor av ekonomin – kan man söka. Därefter tar det ett stort antal månader innan pengarna trillar in, och de får bara gå till insatser som annars inte hade gjorts.

Men svaret på den frågan är naturligtvis: Finns det pengar att söka och vi är berättigade till det ska vi göra det. Det gäller både i Västra Götaland och i Stockholmsregionen. Och vi har, som sagt, påbörjat detta arbete.

När det gäller den övriga delen, alltså hur vi ska bemöta den kris som vi ser, kan jag konstatera följande, som Gunnar Andrén var inne på lite grann:

Stockholmsregionen är naturligtvis drabbad men låg på ungefär nionde plats i februari när det gäller varslens storlek i absoluta tal. Totalt sett under de senaste sex månaderna ligger man långt ned i förhållande till befolkningmängden. På det sättet har Stockholms län en liten fördel. Det är ett befolkningstätt län med en diversifierad arbetsmarknad. Det gör kanske varken till eller från omedelbart för den som berörs. Man vill ju ha ett jobb att gå till. Man vill inte bli varslad, och man vill inte bli av med sitt jobb.

Då tror jag att det blir viktigt att göra flera saker samtidigt, bland annat på det spår som Gunnar Andrén var inne på, det vill säga att man funderar över vad som är det unika med Stockholms arbetsmarknad. Vad är det vi kan hitta som är viktigt för framtiden? Där finns det mycket. Den forskningsintensiva industrin, som Gunnar Andrén var inne på, är naturligtvis oerhört viktig. Den finns oftast i miljöer runt de stora företagen och runt våra forskningscentrum. Det är en oerhört viktig grund för framtiden att dessa miljöer kan fortsätta att växa och attrahera bra människor. Det ger i sin tur arbeten på andra håll.

Alltså var det väldigt bra att vi under hösten kunde presentera den forskningspolitiska propositionen med en kraftfull satsning just på forskning och utveckling.

Till detta ska läggas, vilket vi har diskuterat några gånger här i kamraren i dag, den allmänt expansiva budgetpolitiken. Budgeten i höstas innebar 32 miljarder extra varav 15 miljarder var jobbskatteavdragets tredje steg. De övriga miljarderna handlade just om utbildning, forskning och utveckling och infrastruktur. Decemberpaketet innebar 23 miljarder över tre år varav knappt 4 miljarder för arbetsmarknadspolitiska insatser och knappt 2 miljarder på utbildningspolitiken. Detta är insatser som syftar till att göra viktiga saker.

Anf. 79 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Vi kan konstatera att vi var eniga i kritiken mot EU:s globaliseringsfond när den inrättades. Jag tycker att det är bra att vi nu har blivit eniga om att vi ska använda de pengar som trots allt finns där. Till exempel Tyskland och Finland har fått i runda slängar 150 miljoner kronor från globaliseringsfonden för att hjälpa just arbetstagare i mobiltelefonbranschen som har drabbats hårt i dessa länder. Det är bra att vi är överens om det.

Däremot blir jag lite fundersam över att den inslagna vägen här är att tona ned problemen. Det är inte så farligt. Framför allt är det inte så farligt i Stockholm. Man är helt enkelt ganska nöjd.

Gunnar Andrén hade ett resonemang om att vara lyckligt lottad. Jag vill inte övertolka det, men det är klart att Stockholmsregionen har en lägre arbetslöshet i procent. Samtidigt är det väldigt många människor som är arbetslösa i Stockholm. För den enskilda människan hjälper det inte så mycket att procentsiffran här i Stockholmsregionen är lägre än i den Värmland. Om jag är arbetslös och inte kan betala räkningarna för min familj spelar det inte så stor roll med procenten. Vi måste titta på enskilda människor.

Jag blir lite nervös när man tonar ned detta och säger att Stockholm inte har så stora jobbproblem eftersom Stockholm är en stor stad och vanligtvis är tillväxtmotorn i regionen. Visst finns det många fördelar och styrkor med Stockholmsregionen, men då gäller det också att använda de styrkorna.

Det är kul att Gunnar Andrén vädjar till regeringen att tidigarelägga investeringar. Det är någonting som också vi kräver att man gör för att sätta fart på hjulen. Det kan gälla vägar och järnvägar och sådana saker, som Gunnar Andrén var inne på, men det kan också gälla bostadsbygandet som helt har havererat i Stockholmsregionen. Det kan gälla renoveringar, något som skulle få stor fart på byggbranschen. Det kan också gälla kommunerna.

Jag tolkar det som att regeringen fortfarande är tyst när det gäller välfärdssektorn. Man accepterar att jobbkrisen nu vältras över i en kvalitets-sänkning inom sjukvård och skola också i Stockholmsregionen. Det är val som man kan fundera på: Om vi nu har en jobbkris i Sverige, om vi har problem i svensk ekonomi som gör att folk går arbetslösa, ska vi då förvärra jobbkrisen genom att kasta ut lärare från skolorna och vårdpersonal från sjukvården och därmed göra kvaliteten sämre i den välfärd vi har? Är det rätt prioritering att göra? Vi vet ju att dessa människor, när de väl har kastats ut från jobben, ska betalas av a-kassan. Då har vi kostnaderna där ändå.

Detta är en väldigt konstig prioritering som inte alls stämmer överens med vad ni sade i valrörelsen. Då sade Moderaterna: Allt ni lovar att göra när det gäller välfärden, skolan och omsorgen ska vi göra mer av. Nu är det precis tvärtom. Nu när det är kris i svensk ekonomi är detta inte värt någonting. Då handlar det om prioriteringar, något som jag tycker är ganska viktigt.

När det gäller den forskningspolitiska propositionen finns det bra inslag i den, till exempel nivåhöjningen på forskningen – som vi i och för sig övertrumfar. Men den stora kritiken, och den ska man vara medveten om, är att det stora forskningsintensiva företaget i vår region, Astra Zeneca, beklagar att regeringen nu stoppar branschsamtalet om forskningspengarna. Vi vill vara med och diskutera forskningspolitiken framöver, säger de. De är jättehårda i den kritiken. Regeringen väljer att avskaffa denna form av samarbete. Det tror jag är en dum politik, både för Stockholmsregionen och för landet som helhet.

Sedan blir det märkligt när man berömmar sig av alla stora satsningar som nu görs, miljardpaketet hit och dit, och säger att det görs så mycket med arbetsförmedlingarna. Lyssnar inte Sven Otto Littorin på nyheterna någonting? I går hörde vi att Sveriges arbetsförmedlare anser att regeringens arbetsmarknadspolitik riskerar att leda till högre arbetslöshet i stället för lägre. 74 procent av förmedlarna vill ha fler arbetsmarknadsutbildningsplatser; 50 procent vill ha fler praktikplatser. Bara 10 procent tror att regeringens två stora satsningar, jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar, är tillräckliga.

Samtidigt står arbetsmarknadsministern och säger: Jag är jättenöjd. Vi har gjort miljardpaketet. Det här är perfekt. Det är en väldigt märklig inställning när Sverige går mot en tvåsiffrig arbetslöshet.

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vi diskuterade ju ST:s undersökning för en tre timmar sedan i en annan interpellationsdebatt som jag hade. Det är klart att ett fackförbund vill se att de verksamheter där dess medlemmar är anställda får mer resurser. Det förstår jag också. Det jag nu gör är att åka runt till samtliga län i Sverige – jag ska klara av samtliga till midsommar – för att undersöka om de extra medel som jag pratar om faktiskt når ut och kommer till rätt ställe. Det är oerhört viktigt. 4 miljarder extra för arbetsmarknadspolitiska insatser i år är väldigt mycket pengar, och det är viktigt att de går till rätt ställe.

Sedan är det klart att jag inte är nöjd; det vill jag säga till Mikael Damberg. Vem kan vara nöjd när det ser ut som det gör? Varje förlorat jobb är ett elände, självklart för den enskilde men också för samhället totalt sett. Vi vet vad det betyder – det är därför vi har satsat så hårt på arbetslinjen, på att få fler tillbaka från utanförskap och in i arbete – för självkänslan, den mänskliga aspekten, att vara delaktig, att ha en lön att leva på och en arbetsgemenskap att känna trygghet i. Vi vet också vad det betyder för ekonomin totalt sett att gå från att vara en mottagare av ersättningar till att bli en skattebetalare.

Vad kan vi då göra nu, i det här läget? Vi har i flera interpellationsdebatter här i dag talat om det omöjliga i att trolla fram kunder till de företag som varslar. Där tror jag inte att vi egentligen är särskilt oense.

Som jag ser det finns det dock ett par saker som vi kan och bör göra, och också gör.

Det första är naturligtvis att möta varje enskild person som lämnar arbetsmarknaden, att se till att Arbetsförmedlingen har resurser och möjligheter att möta upp, hjälpa till, coacha och försöka hitta de alternativa möjligheter som finns, med utbildning, praktik, praktisk kompetensutveckling eller vad det kan vara, för att på så sätt korta vägen tillbaka till arbetsmarknaden.

Det svarar dock inte på den grundläggande frågan: Hur kan det bli fler jobb? Det är ju det som vi alla är intresserade av. Som vi sade förut, även om jag inte vill upprepa den debatten, är finanskrisen *en* dimension, och den måste lösas för att hjulen ska börja snurra igen på riktigt. Det andra är att se till att hålla ordning i statsfinanserna så att vi inte undergräver möjligheterna att täcka just det som Mikael Damberg talar om, nämligen den hårda kärnan i välfärden.

Skulle vi nu sätta sprätt på alltför mycket pengar och gå ned i ett väldigt stort budgetunderskott skulle det få direkta konsekvenser för välfärdens finansiering om ett par år. Den sitsen vill vi inte sätta oss i. Det tror jag heller inte att Socialdemokraterna vill göra om man tänker efter.

Vi talade förut om Stockholms fördelar jämfört med andra delar av Sverige. Den fördel som möjligen finns är att det i Stockholm, som har en diversifierad arbetsmarknad med många arbetsgivare, är lite lättare att snabbt komma tillbaka i arbete än det kanske är i Olofström i Blekinge, där Volvo är fullständigt dominerande arbetsgivare med 60 procent av de jobb som finns. De som arbetar gör det i Volvo, kan man säga.

När det gäller medlen till kommuner och andra budgetdelar pågår just nu en vårbudgetprocess, och därför kan jag inte, även om jag säkert hade velat, kommentera eller gå djupare in på detta. Det får vi säkert anledning att återkomma till framöver.

Anf. 81 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag reser också runt till arbetsförmedlingarna i Stockholmsregionen. Jag har besökt ganska många det senaste året. Man får inte riktigt samma bild där som den Sven Otto Littorin ger här i talarstolen, där man möter varje enskild människa och ger henne förutsättningar för praktik. Titta på ungdomsarbetslösheten som nu skenar i Sverige! Varje arbetsförmedling man kommer in på säger ungefär: Ja, först skriver vi in dem och tar fram en liten plan. Sedan får de gå hem och vänta tre månader. Sedan kanske de får vänta tre månader till. *Sedan* kan det bli dags för en praktikplats.

Det är briljant tänkt att jobba med unga människor på det sättet: Först ska ni vara arbetslösa i tre eller sex månader. Sedan kan vi börja jobba med praktikplats. Samtidigt säger alla arbetsförmedlare: Vissa av dessa ungdomar ser vi att vi kan ta tillbaka till en utbildning. De kommer att kunna fixa ett jobb. Andra ungdomar vet vi från början att vi måste göra någonting större med. Låt oss göra det från dag ett i stället för att vänta tre eller sex månader!

Detta är långt från den verklighet som du beskriver här i talarstolen. Och för det krävs det en del satsningar som regeringen inte verkar vilja se. Det krävs också stora stimulanser för att anställa unga människor som har gått arbetslösa, någonting som regeringen väljer att bortse ifrån.

Logiken kring detta med statsfinansiellt ansvar är intressant. Den säger så här: Nu måste vi först sparka 15 000 lärare och sjuksköterskor för att på lång sikt försvara skolan och sjukvården. Det är briljant tänkt! Varför sparkar ni då inte 30 000 med en gång, om ni verkligen vill försvara skolan och sjukvården inför framtiden? Då måste det ju bli ännu bättre.

Samtidigt har vi en samlad ekonomkår, regeringens egna ekonomiska rådgivare, som säger: Det är fel läge att nu, i den jobbkris vi befinner oss i, sparka lärare och sjuksköterskor. Låt oss lära oss åtminstone någonting av 90-talskrisen och stå upp för kvaliteten i välfärden när det blåser hårt i Sverige!

Inte ens det verkar regeringen förstå. Jag är lite orolig för framtiden, herr talman.

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är kul att debattera med Mikael Damberg.

Jag vill något kommentera två dimensioner. Det första är den sista delen, det som handlar om det statsfinansiella ansvaret. Jag tillhör dem som beundrade socialdemokratins statsfinansiella ansvar i mitten av 90-talet. Det var bra gjort att sanera statsfinanserna på det sättet. Det var tufft, och det kostade på.

Man borde ta med sig den lärdomen, och jag är övertygad om att Mikael Damberg har den lärdomen i ryggen. Men sedan har ni ett par samarbetspartier som inte riktigt har samma inställning till statsfinansiellt ansvar utan gärna i sina olika förslag sprätter i väg pengar både hit och dit.

Det som oroar mig lite grann nu är att Socialdemokraterna verkar vara inne på lite samma väg. Vi vet att vi med våra automatiska stabilisatorer och annat kommer ned till 3 procent i budgetunderskott inom något år. Det finns en så att säga inbyggd expansivitet i vår statsfinansiella eller budgetmässiga apparat. Det sätter begränsningar för hur vidlyftiga vi kan vara med andra ofinansierade reformer, och det måste vi naturligtvis ta hänsyn till.

Sedan är jag den förste att säga att är det något som borde värnas i detta läge, så är det precis den välfärdskärna som Mikael Damberg beskriver. Vi får anledning att återkomma till vad det i praktiken betyder framöver.

När det sedan gäller Arbetsförmedlingen och insatserna för ungdomar delar jag bedömningen att det tar för lång tid för ungdomar att komma i olika insatser, eller det kan riskera att ta för lång tid.

Jag tror att det är bra att ha en tidig fas där man möts med coachning och hjälp, för alla ska ju inte in i arbetsmarknadspolitiska insatser. Många ska tillbaka i utbildningssystemen, kanske läsa klart gymnasiet eller vad det nu kan vara. Men det finns de som behöver insatser tidigare än i dag, och jag är den förste att säga att det är det som jag aktivt försöker att arbeta för.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Berit Högman har frågat mig hur jag avser att gå vidare med en indikation om att unga arbetslösa behandlas sämre på grund av klass och kön av landets arbetsförmedlare. Frågan är ställd mot bakgrund av att en ny rapport från Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU, sägs visa på olika behandling.

Låt mig först säga, som även Berit Högman själv påpekar, att IFAU:s studie *Klass, kön och platsanvisning – Om ungdomars och arbetsförmedlares möte på arbetsförmedlingen* är genomförd på så sätt att någon statistisk generalisering inte är möjlig. Under ett års tid har 18 arbetslösa ungdomar och deras arbetsförmedlare intervjuats. Jag vill därför inte heller generalisera och påstå att det finns anledning för mig att vidta åtgärder riktade mot Sveriges ca 6 500 arbetsförmedlare.

Arbetsförmedlingens verksamhet ska utformas så att den bedrivs på ett enhetligt, rättssäkert och effektivt sätt. I detta ingår givetvis att det bemötande en sökande får av en arbetsförmedlare ska utgå från dessa ledord. Myndigheten har även regeringens uppdrag att bidra till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet och motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden, vilket bland annat sker genom ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv integreras i beslut, planering och utförande av Arbetsförmedlingens verksamhet. Målet är att kvinnor och män som möter Arbetsförmedlingen ska få del av förmedlings- och programverksamheten på lika villkor.

IFAU ska sprida information om resultaten av sina utvärderingar och studier till andra myndigheter. Jag räknar därför med att Arbetsförmedlingen känner till studien och kan dra egna slutsatser om det eventuella behovet att vidta åtgärder med anledning därav.

Anf. 84 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Men jag måste erkänna att jag blir något provocerad av hur lätt statsrådet tar på de flesta uppgifter vi kommer med och de frågeställningar som vi har. Det är ord som inte åtföljs av handling, input utan uppföljning. Svaret kunde lika gärna ha getts i en mening, nämligen: Jag avser inte att göra någonting.

Vi vet att det runt om i vårt samhälle finns forskning och utvärderingar som visar på att vi lever i ett ojämlikt och orättvist samhälle. I sjukvården finns det väldigt tydlig forskning som visar att kvinnor, och särskilt arbetarkvinnor, får sämre vård än män. Ju mer man och ju rikare man är, desto bättre vård får man. I omsorgen visar samma forskning och utvärdering att män får fler hemtjänsttimmar än kvinnor, fler färdtjänstresor och så vidare.

Jag vet att Sven Otto Littorin inte är jämställdhetsminister, och jag vet definitivt att han inte är jämlikhets- och rättviseminister. Jag skulle ändå önska ett mer levande engagemang för ungdomarna och i det här fallet för tjejerna.

I rapporten ser man att det är de unga arbetartjejerna som känner sig sämst bemötta. Det är också de som får de hårdaste kraven på att söka vilka jobb som helst, oavsett om det är heltid eller deltid och var de finns. Det kan också vara så att dessa tjejer har höga förväntningar, eller låt oss kalla det förhoppningar, på att Arbetsförmedlingen kan ge dem det stöd som de behöver. Då blir min fråga: Hur vet vi egentligen att Arbetsförmedlingen eller de kompletterande aktörerna ger mest stöd till dem som behöver det mest?

Jag återkommer till en del av de frågor som jag tidigare har ställt, därför att det skulle också kunna ge svaret på det här.

Eftersom varken Arbetsförmedlingen eller de kompletterande aktörerna har ett tydligt uppföljningssystem, hur tycker statsrådet att Arbetsförmedlingens utvärdering ur ett brukarperspektiv borde se ut? Vad vet vi egentligen om Majas, Camillas, Klaras och de andra tjejernas upplevelser av sina möten med Arbetsförmedlingen? Vad betyder det för deras arbetsliv i fortsättningen?

Framför allt, statsrådet, måste det finnas betydligt effektivare sätt att utvärdera Arbetsförmedlingens verksamhet än att statsrådet själv far runt i landet för att kolla och ställa frågor. Det enda svar vi har fått av statsrådet i dag på frågan vad vi ska ha för uppföljningssystem är nämligen: Jo, jag reser i landet. Men det är ett ganska trubbigt instrument för att få reda på om verksamheten i det här perspektivet inte är lika för alla men utgår från behov, och det är väldigt viktigt.

Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Som jag sade här för några timmar sedan sker det en uppföljning på en mängd olika sätt. Riksrevisionen gör löpande uppföljningar, IFAU gör löpande uppföljningar, en del av våra myndigheter gör löpande uppföljningar via regleringsbrev och instruktioner. Ibland får också Statskontoret den typen av uppgifter. Det finns naturligtvis en lång rad andra som följer upp detta noggrant, och det är viktigt.

Låt mig först säga att i ytterligare en interpellationsdebatt som vi hade nyligen konstaterade jag att kvinnor tjänar mindre, äger mindre, styr mindre i styrelser eller ledningsbefattningar, startar färre företag än män och att det inte är någonting annat än ett strukturellt misslyckande att det är på det sättet.

Det kan naturligtvis finnas, och där tycker jag att Berit Högmans interpellation är bra, den typen av snedbalanser och orättvisor också i arbetsmarknadspolitikens insatser. Vad jag däremot säger i svaret är att man inte riktigt kan dra den slutsatsen av den här undersökningen, för den baserar sig på 18 personer, och det står ju i sammanfattningen av utredningen att urvalsmetoden innebär att någon statistisk generalisering inte är möjlig. Därför vill jag påpeka att i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen står det att Arbetsförmedlingen har i uppgift att systematiskt arbeta med jämställdhetsintegrering och därmed också redovisa det tillbaka till oss.

Slutsatsen är att det självklart ska vara enskilda personers utgångspunkt som ska styra vilken insats man ska få eller på vilket sätt man ska få den. Alldeles oavsett om man är lång, kort, man, kvinna, tjej, kille, ung, gammal eller vad det nu kan vara, är det den enskilda personen som

är utgångspunkt. Vad kan vi göra för att du så snabbt som möjligt ska ha möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden?

Alla typer av diskriminering – oavsett om det är på grund av ålder, inkomst, socioekonomisk grupp eller vad det nu kan vara – måste bekämpas. Den enskildas förutsättning är den som avgör.

Anf. 86 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Inget av de utvärderingsinstrument som statsrådet tar upp här utvärderar myndighetens eller de kompletterande aktörernas service utifrån ett brukarperspektiv. Alla organisationer som ägnar sig åt människor, som säger att det är dem man är till för, borde ha ett system för hur man utvärderar servicen. Det hjälper inte att låta Riksrevisionen eller IFAU utvärdera myndigheten om man inte också utvärderar människors syn på den service och hjälp de får. Det är det man har gjort i IFAU:s studie, och då är 18 personer för få men ger väl en indikation.

Vad jag reagerar på är att statsrådet avslutar sitt svar med att säga: Jag räknar därför med att Arbetsförmedlingen känner till studien.

Det hade varit klädsamt att säga: Jag tänker försäkra mig om att Arbetsförmedlingen känner till studien och drar slutsatser om eventuella behov att vidta åtgärder.

Den på något sätt blinda tilltro som statsrådet har till myndigheten kan också göra att absolut ingenting händer eftersom utvärderingsinstrumenten är få och allihop ligger längre fram. Detta handlar, som sagt var, om unga människor som finns här och nu och som behöver Arbetsförmedlingens hjälp.

Jag har fått mig till del ett exempel på en sådan hjälp. I januari kom regeringens åtgärd med praktikplatser till Arbetsförmedlingen. Eftersom det är väldigt ont om jobb och företagen har det väldigt tungt kommer inte heller dessa praktikplatser att fyllas. Arbetsgivarna är inte beredda att ta emot praktikanterna. Det innebär att i en tid när ungdomsarbetslösheten ligger på 25 procent ligger det också i det här fallet oanvända anslag hos Arbetsförmedlingen. De skulle kunna användas till aktiva åtgärder för unga människor, för broar från arbetslöshet till arbete.

Min fråga blir: Är statsrådet beredd att ge direktiv så att de pengar som inte används på ett bra sätt kan användas till någonting som leder till jobb för unga människor?

Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Arbetsförmedlingen gör regelbundet olika typer av kundundersökningar för att mäta förtroende och hur man som enskild brukare, antingen som arbetssökande eller arbetsgivare, uppfattar bemötande och annat. Jag kan lova Berit Högman att jag tänker försäkra mig om att Arbetsförmedlingen inte bara känner till den här studien utan också tar till sig den oro som Berit Högman ger uttryck för. Man ska självfallet inte särbehandlas på grund av kön, ekonomi eller vad det nu kan vara. Man ska hela tiden utgå ifrån det behov den enskilda personen har.

När det gäller möjligheten att flytta runt i budgetar vill jag säga att vi löpande följer hur medlen kommer till användning och på vilket sätt de kommer fram. Jag kan försäkra Berit Högman om att vi inte bara gör den uppföljningen genom att jag åker runt i landet, men det är naturligtvis

viktigt att göra det för att få möjligheter att tala med företagare som lever i verkligheten och för att tala med fackklubbarna och höra hur det står till, hur man resonerar och vilken oro deras medlemmar har. Jag träffar också varslade, uppsagda och arbetsförmedlare för att resonera om de medel som kommer till, vilka behov man har och vilka åtgärder som arbetsförmedlarna tycker vore lämpliga.

Jag kan nämna en sådan, och det var när vi ändrade ramperioden för instegsjobben. Det tillkom efter att vi hade blivit uppmärksammade på att arbetsförmedlarna tyckte att det var för kort tid. Det ger också effekt att åka runt i landet.

Anf. 88 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! En ännu snabbare väg för Arbetsförmedlingen att kunna använda sina medel effektivt vore kanske att regeringens och arbetsmarknadsministrarnas detaljreglering av Arbetsförmedlingen minskade något så att man kan omfördela medel snabbare inom Arbetsförmedlingen. Tiden går, månader går, och 25 procent av våra unga är arbetslösa. Tiotusentals unga människor behöver hjälp här och nu. Vi har en ungdomsgaranti som säger att man ska träna på att skriva sitt cv i tre månader, och sedan ska man låta bli att göra något i ytterligare tre månader innan man möjligtvis kan få en insats från Arbetsförmedlingen. Det, tillsammans med ett befarat ojämnt bemötande, är inte den bild som jag vill att unga ska ha av Arbetsförmedlingen. Jag tackar för svaret.

Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag är av den grunduppfattningen att varje person som kommer in på Arbetsförmedlingen ska gå därifrån och känna sig bra bemött och ha fått den hjälp han eller hon behöver alldeles oavsett den personens bakgrund.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2008/09:404 om regeringens jobbpolitik

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sylvia Lindgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att anpassa arbetsmarknadspolitiken till arbetsmarknadens och samhällets behov. Vidare har hon frågat vilka insatser jag avser att sätta in för att Sverige ska ha beredskap att klara arbetsmarknadsbehoven när konjunkturen vänder.

Regeringens politik för att få fler i arbete och bekämpa människors utanförskap är en självklar och central utgångspunkt för att möta nedgången i ekonomin. Att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare, att underlätta inträdet på arbetsmarknaden, att göra det enklare och billigare att anställa och att öka möjligheterna till utbildning ger goda förutsättningar för en gradvis återhämtning. Det skapar också möjligheter för en stark produktivitetstillväxt. Principerna för denna politik ska bevaras, även då Sverige går in i en djup lågkonjunktur.

För att ge arbetslösa extra stöd att söka arbete har förmedlingsverksamheten, i form av coaching, intensifierats. Att som arbetslös hålla kontakten med arbetslivet är viktigt för att kunna bevara och förbättra kompetensen, få ökad arbetslivserfarenhet och för att öka möjligheterna till ett nytt arbete. Antalet platser i arbetspraktik, inklusive den nya insatsen praktisk kompetensutveckling, har därför utökats och praktik kan erbjudas tidigt under en arbetslöshetsperiod. För att ytterligare stärka möjligheterna för långtidsarbetslösa vuxna att komma in på arbetsmarknaden har kompensationen av lönekostnaden för nystartsjobb fördubbats.

Regeringen har även valt att satsa på utbildning. Människor ska kunna förnya och fördjupa sina kunskaper så att de står bättre rustade på arbetsmarknaden. Dessutom motverkas arbetskraftsbrist när konjunkturen vänder. Det reguljära utbildningssystemet har därför tillförts ytterligare resurser, vilket innebär fler platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, yrkesvux, och i den nya yrkeshögskolan. Under 2009 och 2010 ges arbetslösa över 25 år möjlighet att få studiemedel med den högre bidragsnivån vid studier inom yrkesvux. Vidare omfördelas platser och anvisade medel inom universitet och högskolor för att möta den ökade efterfrågan på utbildningsplatser inom regioner särskilt hårt drabbad av varsel och uppsägningar.

Avslutningsvis vill jag säga att arbetsmarknadspolitiska program alltid riskerar att leda till inläsningseffekter i form av minskad geografisk rörlighet och lägre sökaktivitet. Det är därmed än viktigare att stimulera sökaktiviteten hos arbetslösa i en situation med tillfälligt ökade arbetsmarknadspolitiska insatser samtidigt som det är fortsatt viktigt att stärka konkurrenskraften hos dem som står längst från arbetsmarknaden. Åtgärder som vidtas för att mildra konjunkturnedgången ska vara strukturellt riktiga. De ska därmed förbättra förutsättningarna för varaktigt hög sysselsättning samt hög och stabil tillväxt, även på sikt.

Anf. 91 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Rubriken på min interpellation var "En sågad jobbpolitik". Den rubriken var bland annat föranledd av Lars Calmfors uttalanden vid ett nyligen genomfört seminarium där det framgick mycket tydligt att regeringens arbetsmarknadspolitik är utformad för en helt annan situation än den som vi i dag befinner oss i.

Den konjunkturella arbetslösheten stiger, och då tvingas regeringen improvisera fram nya åtgärder. Så uttryckte man sig bland annat på detta seminarium.

Regeringen riskerar nu att satsa för lite på arbetsmarknadsutbildningar, och det finns en risk för att de aktiviseringsinsatser som görs inom ramen för de olika garantierna i praktiken inte är särskilt aktiva eller särskilt meningsfulla. Så, fru talman, uttalar sig alltså Finanspolitiska rådet.

Exempel på hur regeringen nu improviserar fram förändringar av politiken är, enligt samma Lars Calmfors, satsningar på utökade coachningsverksamheter. De regionala varselsamordnarna nämns också.

När till och med en professor i internationell ekonomi undrar vad det är för någonting och framhåller att det inte är uppenbart ens för honom

hur genomtänkta de här åtgärderna är blir naturligtvis vi andra också väldigt fundersamma.

Nu är det inte bara Lars Calmfors seminarium och uttalanden kring det som får en att fundera i de här banorna, utan också dagens rubrik i Svenska Dagbladet visar samma kritiska inställning till regeringens jobbpolitik. Det har vi pratat om vid flera tillfällen här i dag. Det gör att man känner sig än mer fundersam när det gäller vad regeringens jobbpolitik har för inriktning och vilket resultat den ger.

Att vi socialdemokrater har tjtat jättelänge om arbetsmarknadsutbildningarnas nödvändighet torde inte vara ministern främmande.

Med interpellationssvaret nyss uppläst, som jag också har precis framför mig här, kan jag inte annat än konstatera att rubriken som jag satte för interpellationen, ”En sågad jobbpolitik”, och det som också har hänt efter Lars Calmfors bitska kritik inte är någon överdrift.

I svaret framhåller ministern att det är en central utgångspunkt att få fler i arbete. Det är bra. Men så börjar man argumentera för sänkta skatter och att göra det enklare och billigare att anställa. Det säger ministern trots att jag är näst intill övertygad om att han också vet att det företagare helst vill ha är kvalificerad och utbildad arbetskraft för att kunna upprätthålla produktionen. De är inte betjänta av en lägre arbetsgivaravgift, utan de vill ha kunnig personal. Det är därför som vi socialdemokrater har slagits så hårt just för arbetsmarknadsutbildningarna. Sedan är det en viktig del i detta att arbetsmarknadsutbildningarna ska hålla en hög kvalitet.

Alla varningar och protester mot de kraftigt sänkta volymerna skulle jag vilja höra ministern ha en synpunkt på.

Anf. 92 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Socialdemokraterna gillar inte vår jobbpolitik. Det var väl sammanfattningen. Det har jag förstått; det har jag hört de senaste tre och en halv timmarna i talarstolen här och de senaste två och ett halvt åren när vi tidigare har debatterat de här frågorna. Men vad Sylvia Lindgren verkar glömma är att efter seminariet – jag var också där och höll föredrag – har vi i decemberpaketet lagt 23 miljarder extra på en lång rad insatser. Det är bland annat 4 miljarder extra i år på arbetsmarknadspolitiska insatser och 2 miljarder extra i budgeten på utbildningsinsatser. Detta omfattar 60 000 helårsplatser, och det är drygt 30 000 utanför garantierna. Så att dra slutsatser på det sätt som Sylvia Lindgren gör är inte riktigt rimligt.

Man kan naturligtvis diskutera vad som görs, och jag kan ta två exempel. OECD hade en rapport 2001, *Swedish Economy Policy Review*, där man skrev att forskning bland annat visar att förmedlingsinsatser är en förhållandevis effektiv åtgärd för att korta tiden i arbetslöshet. Så det är bra med coacher. Det är bra att se till att vi får fler som jobbar med detta.

I en utredning som IFAU också publicerade 2001 och som sedan publicerades i Ekonomisk Debatt 2001 säger Carling och Richardson, två ekonomiforskare, att forskning visar att lönesubventionerade anställningar ökar sannolikheten att få ett arbete i högre grad än arbetsmarknadsutbildning.

Slutsatsen är att vi behöver alla möjliga saker, alla möjliga åtgärder och alla möjliga insatser i vår arsenal för att möta det vi nu ser. Vi behöver både utbildning i det reguljära utbildningssystemet – det är därför vi lägger nästan 2 miljarder extra på det – och vi behöver coachningsinsatser för att se till att de som nu kommer ut möts med respekt och engagemang. Det är därför vi både anställer och upphandlar coacher till Arbetsförmedlingens insatser.

Vi behöver också arbetsmarknadspolitiska insatser av olika slag – praktikplatser, olika typer av praktisk yrkeskompetens och vad det nu kan vara. Det är därför vi som sagt lägger närmare 4 miljarder extra på Arbetsförmedlingen i år.

Totalsumman av dessa insatser är konjunkturberoende. Sylvia Lindgren kan inte komma och säga att det aldrig har varit så under Socialdemokraternas tid. Det är naturligt så att man i goda tider drar ned på de arbetsmarknadspolitiska insatserna, för då finns det jobb att gå till, och i de sämre tiderna drar man upp insatserna. Så har det sett ut i alla tider, åtminstone sedan Arbetsmarknadsstyrelsen tillkom i slutet av 40-talet. Det är alltså inget nytt. Det är heller inget nytt att Socialdemokraterna inte gillar vår jobbpolitik utan kritiserar den. Det vore intressant att höra alternativet någon gång, om det inte bara är höjt tak och sänkt avgift i akassan, de 20 miljarderna som ni sprätter iväg på det, som ska finansieras genom att göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Det blir 20 miljarder dyrare. Hur många nya jobb ger det, Sylvia Lindgren?

Anf. 93 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Jag tycker ändå att det är märkligt att ministern tar så lätt på all den kritik som har kommit när det gäller regeringens jobbpolitik. Det är inte bara från socialdemokratiskt håll som man har uttalat sig om denna. När det gäller det som ST har presenterat i dag i Svenska Dagbladet säger man att det är en partsinlaga, för det kommer från en facklig organisation. Det säger en partiföreträdare som gick till val på att kalla sitt parti för det nya arbetarpartiet, och så vill man inte ens lyssna på fackföreningsrörelsen! Jag tycker faktiskt att det är märkligt.

Det experterna varnar för beträffande coachningens intensifiering är att mycket läggs på den delen utan att man vill ha kvalitetsstämpeln på det hela. Det här har Berit Högman vid flera tillfällen påpekat i dag. Jag måste få ställa den fråga som Patrik Björck ställde till ministern vid flera tillfällen: Vad tycker ministern är fel i kritiken? Berätta i stället det för oss!

Helt klart torde det väl ändå vara att kompetensgapet i förhållande till arbetsmarknadens krav är alldeles för stort. Utbildningen svarar inte tillräckligt bra mot efterfrågan på arbetsmarknaden. Regeringens policy med neddragningar på arbetsmarknadsutbildningarna har varit förödande, och det märker vi i dag. Kom inte och säg att det här med arbetslösheten enbart är föranlett av den finansiella krisen! Vi kunde se redan i början av 2007 att ordergångarna minskade, och det var innan finanskrisen i Amerika smittade av sig globalt. Det borde man alltså ha kunnat se antydningar om. Men man var så entydig från den borgerliga regeringen och sade: Vi ska sänka skatterna; det är jobbskatteavdraget som ska gälla.

Man förändrade a-kassan, vilket jag förmodar att även ministern innerst inne inser i dag var förödande i förhållande till den utveckling vi fick. Vi drog ned på arbetsmiljöinsatserna som man sedan har lagt på någon del på. De som står längst ifrån arbetsmarknaden, de funktionshindrade, har fortfarande väldigt svårt att komma in i jobb. Och inte minst antalet timanställda och visstidsanställda ökar också, vilket är ett slag i magen på dem som vill jobba för arbetslinjen och det livslånga lärandet. För det är också del i detta. Inte minst kan det kopplas till arbetsmiljön då jobb i högtryck i allra högsta grad motverkar just arbetslinjen.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till ministern eftersom tiden är knapp, för varav hjärtat är fullt därav talar munnen, och arbetsmarknadsfrågorna ligger oss socialdemokrater jättevarmt om hjärtat: Känner ministern någon oro över att fokus i stor utsträckning i dag sätts på den icke reguljära arbetsmarknaden?

Anf. 94 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag hade inte tänkt gå in i den här debatten men gör det ändå eftersom jag tycker att arbetsmarknadsministern väljer att enbart fokusera på coachning och eftersom jag har fått möjlighet att läsa stats-tjänstemännens tidning, ST:s tidning, där det finns kritik mot coachningen.

En man som doktorerar i ämnet coachning vid Uppsala universitet tycker att initiativet med jobbcoacher på Arbetsförmedlingen är bra i och för sig. Men man blir inte coach på sju och en halv dag, säger han.

På sju och en halv dag, alltså på lite mer än en vecka, ska man vara utbildad coach och möta både arbetslösa människor som kommer efter ett långt yrkesliv och ungdomar som precis har slutat skolan och är arbetslösa.

Man ska coacha. Man kan fråga sig vad man ska coacha emot. Det är klart att man har erfarenhet om man har varit arbetslös en lång tid och sedan blir coach, men det måste ju handla om att coacha mot olika saker, tänker jag.

Man har då ställt frågan till arbetsmarknadsministern: Varför lägger ni så mycket pengar på coacher i stället för på arbetsförmedlare? Och jag tycker inte att jag får någon riktigt bra beskrivning av varför, mer än att man säger att man kanske inte kan anställa arbetsförmedlare lika snabbt. Var det billigare åtgärder? Är det det som det handlar om? Är detta en så att säga reaåtgärd, en tillfällig extraprisanställning som man kan garantera och därmed ha människor som kan möta de arbetslösa?

Jag vet att människor som blir arbetslösa efter ett långt yrkesliv också hamnar i kris, och det är jätteviktigt att man då kan möta dem på rätt sätt. Arbetsförmedlare har faktiskt gått en utbildning som är lite längre än sju och en halv dag. Därför skulle jag vilja veta lite mer om hur regeringen har tänkt om den här coachningen.

Att kritiken mot arbetsmarknadspolitiken inte bara kommer från oppositionen har varit tydligt under hela dagens debatt. Det är därför arbetsmarknadsministern nu får göra en ordentlig arbetsinsats, i alla fall i kammaren, även om vi inte ser så mycket resultat i den faktiska politiken.

Nu kommer det nämligen också förfrågningar från kommuner och landsting om hur man ska säkra arbetslinjen ute i kommunerna så att man inte ska behöva säga upp dem som är anställda inom sjukvården, äldreomsorgen, skolan och barnomsorgen. Hur ska de få fortsätta jobba när regeringen inte väljer att skicka pengar dit? Det vore intressant att få veta.

Men framför allt ska fokus ligga på det här med coachning. Man blir inte coach på sju och en halv dag, men vad har regeringen då för bild av vilka coacher man får fram på sju och en halv dag? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Om Eva-Lena Jansson hade följt de här interpellationsdebatterna kunde hon ha noterat att vi för ungefär två och en halv timme sedan här i kammaren debatterade både en och annan interpellation som handlar om dessa coacher, och jag hänvisar Eva-Lena Jansson till protokollet för att se argumentationen där.

När det gäller kommunerna och kommunernas ekonomi debatterade jag med Mikael Damberg om just den frågan för ungefär en timme sedan, så det är bara att gå tillbaka till protokollet i den frågan också.

Jag återgår till Sylvia Lindgrens ursprungliga interpellation. Konstatera kan vi göra att utbildning är bra. Vi kan också konstatera att coachning är bra. Vi kan också konstatera, som jag gjorde i mitt förra inlägg, att lönesubventioner är bra. Det är därför vi lägger 23 miljarder extra under de kommande tre åren varav 4 miljarder bara i år på extra arbetsmarknadspolitiska insatser, och vi lägger 2 miljarder extra på utbildningsinsatser. Men i grunden är det ju så att det bara blir fler jobb om det finns kunder i de företag som nu varslar.

Och för att det ska bli kunder – jag återupprepar det jag har sagt flera gånger de senaste tre och en halv eller fyra timmarna eller vad det är – behöver vi ordning och reda på finansmarknaderna så att vi återfår förtroendet för betalningssystemen. Det är ju det som skapar oro nu bland både stora och små arbetsgivare att de inte får sina checkkrediter förlängda eller ens beviljade, och man får inte medel för investeringar för framtiden. Det gör att kunderna och kundernas kunder drar öronen åt sig och väntar och väntar. Ordning på det finansiella systemet är alltså A och O.

Det andra vi behöver, och det vi nu har, är en regering som tar ansvar för de offentliga finanserna och inte oansvarigt sprätter iväg pengar på alla möjliga konstiga saker.

Det tredje vi behöver är en arbetsförmedling och en arbetsmarknadspolitik som möter varje enskild person så att vi på det sättet, med coachernas hjälp, faktiskt får någon som tar emot, annat än en telefonsvarare eller en hemsida. Jag inser att man inte kan bli fullärd på sju dagar, men jag utgår ifrån att Arbetsförmedlingen, liksom alla andra arbetsgivare, tar ansvar för sina medarbetares kompetens, både i anställningsögonblicket och under anställningsperioden.

Men vad är det Eva-Lena Jansson säger? Jag får ju alltid kritiken: Ni är så passiva, ni gör ingenting, allting är så fel och det händer ingenting.

Men nu är tydligen kritiken den helt omvända. Nu har det gått för fort. Det var en dum idé att anställa 740 coacher på Arbetsförmedlingen som möter dem som nu blir arbetslösa. Är det verkligen det Eva-Lena Jansson menar? Det tror inte jag.

Anf. 96 SYLVIA LINDGREN (s):

Fru talman! Med den här debatten och den här dagen i åtanke är det väldigt tydligt att dagens arbetsmarknadspolitik från regeringens sida är utformad för en helt annan situation än den som vi i dag befinner oss i. Därmed är de åtgärder som man vidtog från början, när regeringen tillträdde, också förödande för den situation vi har i dag och har också förvärrat den krisen.

Sven Otto Littorin sade här i början att det som Lars Calmfors hade åberopat, det hade man i budgeten i december lagt in åtgärder för. Men det jag har inhämtat bland annat rapporten ifrån är publicerat den 6 mars 2009. Det är ju betydligt senare.

Jag skulle önska att man i stället faktiskt vågade erkänna att man inte har följt verksamheten och att de åtgärder man har vidtagit från början var fel och att man faktiskt har förlorat i den delen.

En annan del av detta – men det är TCO som har uttalat sig, så det kanske också handlar om en partsinlaga – är när man säger beträffande arbetslinjen och funktionsnedsättningarna att arbetsförmedlingarna är bra, men satsningarna blir ett slag i luften om inte de resurser som anslås till arbetsmarknadspolitiska program motsvaras av ett ökande handläggargröd. Specialiserade arbetsförmedlare krävs för en specialiserad organisation. Det är också en del i den kvalitet som är så viktig. Det går alltså inte bara att slänga sig med coachning, utan man måste också titta på var kvaliteten i det ligger.

Bakgrunden till min interpellation var en mer övergripande syn på alla de detaljer vi har fått här i dag.

Jag vill till sist i alla fall önska ministern en glad påsk!

Anf. 97 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Ja, jag får ett svar, även om jag inte riktigt förstår hur han tänker, vår minister. Han får frågan: Räcker sju och en halv dags utbildning för en coach? Och då säger han: Det är Arbetsförmedlingens ansvar att se till att det går att ordna.

Jaha, så arbetsmarknadsministern har inget som helst ansvar för sina arbetsmarknadspolitiska åtgärder? För så måste väl det här nästan betecknas i så fall.

Jag tycker att det är viktigt att de som kommer till Arbetsförmedlingen får stöd. Det är jätteviktigt. Men jag tycker också att de som ska ha arbetsuppgifterna också ska ha ett stöd för att utföra dem. Att säga att Arbetsförmedlingen med de här pengarna ska se till att dessa får vidareutbildning tycker inte jag räcker som svar.

Ministern står och hävdar att vi i vår budget sprätter iväg pengar. Ja, man kan ju använda olika begrepp. Jag tycker till exempel att 10 miljarder mer till kommuner och landsting och därmed till välfärden i form av välfärdsarbeten inom yrken inom sjukvård, äldreomsorg, skola och barnomsorg faktiskt är viktigare än att sprätta iväg 80 miljarder på skattesänkningar som i hög grad träffar både mig och arbetsmarknadsministern, fru talman. Det är vi som tjänar på de här skattesänkningarna, vi som bor i hus och vi som har höga inkomster. Jag tycker att det är viktigare att satsa de pengarna inom välfärdens område, och jag kallar inte det att sprätta iväg pengar.

Däremot ofinansierade skattesänkningar som gör att man sedan inte har råd med välfärden, det är att sprätta iväg pengar på ett oansvarigt sätt. Den här regeringen har gjort det gång på gång. Man kräver att alla andra ska ta ansvar, men inte man själv, och det är en politik som jag ogillar.

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Ja, sprätter iväg pengar – Socialdemokraterna vill ju höja taket i a-kassan och sänka avgifterna, någonting som skulle kosta 20 miljarder kronor. Uppenbarligen är det i Socialdemokraternas värld dubbelt så viktigt med a-kassa som välfärdens kärna som bara får 10 miljarder i det förslag vi hörde. Ja, det finns många konstigheter.

Dessutom är det naturligtvis så att förslaget om de 20 miljarderna ska finansieras genom att man gör det dubbelt så dyrt att ha ungdomar anställda. Med 20 miljarder vill man höja arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Och min motfråga blir självklart: Hur många nya jobb ger det?

I grunden, om vi försöker gå tillbaka till interpellationen – det blir ett slags allmän debatt om allting här just nu – handlar det om att vi ser arbetslösheten öka kraftigt som ett resultat av den internationella finanskrisens härjningar på arbetsmarknaden över hela världen. 90 procent av världens ekonomier är i recession, ekonomisk tillbakagång. Vi har halva vår ekonomi på export, och i verkstadsindustrin ännu mycket mer, och det är klart att ingen av oss kan trolla fram kunder till de företag som nu ser sin efterfrågan mer än halveras stundtals.

60 procent av efterfrågan på Saabbilar har försvunnit. Ingen av oss kan naturligtvis se till att fler Saabbilar blir köpta i USA, övriga Europa eller någon annanstans.

Alltså måste vi hantera nedgången så gott vi kan. Det vi kan göra är att hålla ordning och reda på statens finanser. Det tjänar vi på nu, och det tjänar vi framför allt på långsiktigt. Vi kan se till att tillsammans med andra länder underlätta för det finansiella systemet att komma i balans igen och få lite förtroende. Det måste vi göra tillsammans med andra länder. Vi ska också göra vad vi kan när det gäller investeringar i infrastruktur, utbildning, forskning och utveckling. Dessutom ska vi se till att vi har en arbetsmarknadspolitik som innehåller aktiva insatser – att det

finns utbildningsplatser att tillgå för dem som nu skulle tjäna på att förbättra sin utbildningsstatus.

Låt mig slutligen önska Sylvia Lindgren en glad påsk!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:97

3 april

*Svar på
interpellationer*

18 § Svar på interpellationerna 2008/09:413 och 420 om ungas situation på svensk arbetsmarknad

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jennie Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att rätta till bristerna i den hittills förda politiken. Vidare har Eva-Lena Jansson frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder i syfte att förbättra, den enligt henne av flera kritiserade, arbetsmarknadspolitiken för ungdomar.

Självklart är jag missnöjd över att det är så många ungdomar som nu drabbas hårt av den kraftiga konjunkturnedgången. Men att det skulle bero på regeringens politik är jag inte beredd att hålla med om.

Regeringen har sedan den tillträdde reformerat stora delar av arbetsmarknadspolitiken för att minska utanförskapet och för att fler människor ska komma i arbete. Ungdomar har varit och är en prioriterad grupp i detta arbete. För att underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden och få arbetslivserfarenhet har regeringen halverat socialavgifterna för personer under 26 år. Därmed har kostnaden för att anställa ungdomar minskat markant. Dessutom har reglerna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ändrats på så sätt att det har blivit enklare att anställa för viss tid. Tidsbegränsade anställningar kan fungera som en väg in i tillsvidareanställningar för personer som ännu inte är fast etablerade på arbetsmarknaden, till exempel unga människor.

Vi har infört jobbgarantin för ungdomar som erbjuder unga ett omfattande stöd efter tre månaders arbetslöshet. Vidare kvalificerar sig en person som har fyllt 20 men inte 26 år till nystartsjobb redan efter sex månaders arbetslöshet. Det innebär att arbetsgivaren kompenseras med ett belopp motsvarande arbetsgivaravgiften. Tillsammans med de sänkta socialavgifterna för unga blir lönekostnaden då 40 procent lägre för att anställa en sådan ung person än vad den annars skulle ha varit.

Till följd av det försämrade arbetsmarknadsläget har regeringen presenterat ytterligare satsningar inom bland annat arbetsmarknadsområdet. Det innebär att unga tidigt i en arbetslöshetsperiod kan ta del av en förstärkt matchningsverksamhet med personliga coacher under 2009–2011. Dessutom utökas antalet utbildningsplatser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning och inom den nya yrkeshögskolan.

Det är också viktigt att lyfta fram att det pågår ett omfattande reformarbete som berör alla delar av det offentliga utbildningssystemet. Det är regeringens ambition att utbudet i utbildningssystemet bättre ska svara mot behoven på arbetsmarknaden. Därmed underlättas ungas etablering på arbetsmarknaden och risken för arbetslöshet minskar.

Regeringen har alltså vidtagit en rad viktiga åtgärder för att underlätta för ungdomar att få ett arbete. Åtgärderna för att bryta ungas utanförskap är en del av ett långsiktigt och strategiskt arbete som är högt prioriterat. Denna prioritering kvarstår även i det försämrade konjunkturläget.

Anf. 100 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Tack så mycket, ministern, för svaret!

Jag vill börja med att konstatera att det är ett fall framåt för ministern när han nu erkänner att han inte är nöjd med ungas situation på arbetsmarknaden. Tyvärr tar det stopp där, för sedan går ministern vidare med att skylla på konjunkturen. Han vill inte kännas vid något ansvar, vare sig för sin egen eller för regeringens del. Det är allvarligt att man inte ser sambandet mellan att inneha regeringsmakten och ta ansvar för den utveckling, bra eller dålig, som fattade beslut och/eller avsaknaden av beslut också innebär.

Ministern går vidare med att göra en rad uppräknningar av den omläggning av politiken som gjordes under högkonjunkturen. Problemet med den politiken har just varit att den anpassats till högkonjunkturen och därför fungerar ganska dåligt nu när vi har ett helt annat läge. Han nämner exempelvis sänkta socialavgifter som ett gott exempel. Det är en generell åtgärd som jag har debatterat med ministern tidigare och som döms ut av merparten av all expertis på området såsom dyr och ineffektiv.

Ministern lyfter också fram reglerna i lagen om anställningsskydd som har ändrats så att det nu blir enklare att anställa på visstid. Det levererades en rapport om tröskleffekter på svensk arbetsmarknad, framtagen av Institutet för Näringslivsforskning, ganska nyligen. Vi fick en genomdragningsrapport av den i utskottet i tisdags. I rapporten konstateras att det visserligen blivit lättare att anställa på visstid, vilket inneburit att det blivit fler visstider, men att det inte gett någon effekt på den totala sysselsättningen. Det betyder att det skett en omfördelning från fasta tjänster till vikariat och dylikt. Det man i sådana fall gjort är att man har flyttat margineffekter – i bästa fall har det gynnat ungdomar.

En slutsats man kan dra av detta är att förändrade LAS-regler inte skapar några nya jobb. Det skapar möjligtvis nya marginalgrupper. Erfarenheten visar att det är äldre, sjuka och föräldralediga som ligger risigast till när arbetsgivarna själva får välja. Det tror jag är en utveckling som varken jag eller ministern tycker är bra.

Sedan lyfter Littorin fram jobbgarantin för ungdomar som enligt honom erbjuder unga ett omfattande stöd. Här funderade jag lite grann på om ministern skojade med mig. En hyfsat färsk sammanställning av de insatser som den borgerliga regeringen erbjuder unga visar att endast en tredjedel av de arbetslösa ungdomarna befinner sig i någon form av program, och endast 2 procent får stöd i någon form av praktik eller utbildning. Av de 21 364 personer – den siffran är tre fyra, kanske fem veckor gammal – som befann sig i jobbgarantin för ungdomar fick endast drygt 680 personer arbetspraktik och drygt 580 personer utbildning. Det är färre än 5 procent.

Till detta lägger ministern nystartsjobben, och där kan jag bara konstatera att det har inrättats 38 000 sådana sedan insatsen inleddes för två år sedan; den siffran gäller inklusive de unga. Det kan knappast ses som en lyckad satsning.

Avslutningsvis tar ministern upp åtgärder som man faktiskt har presenterat med anledning av konjunkturen, med anledning av den kris vi nu befinner oss i. Den främsta åtgärd som han lyfter fram är matchning och coachning. Det är i och för sig en bra åtgärd, och den kunde nog ha fungerat om man till det hade lagt verktyg att jobba med för dem som ska matcha och coacha – de finns inte i dag – och/eller om det hade funnits någonting att matcha och coacha mot. En sådan åtgärd är klart bättre i en högkonjunktur än i en lågkonjunktur vilket gör det till en lite märklig prioritering.

Min talartid är alldeles strax slut, och jag ska därför avsluta med att fråga: Hur utvärderar man effekterna av sin politik? Det har ju talats om utvärdering. Vilka analyser gör man, och finns det några tankar på omprövning?

Anf. 101 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret på min interpellation, arbetsmarknadsminister Littorin!

Jag ska hålla upp en bild för kammaren för att visa hur situationen ser ut i Örebro län. Bilden visar antalet varslade, fru talman, från den 1 oktober 2008 till den 22 mars i år. På tredje plats nerifrån ligger Örebro län, som har haft väldigt många varslade. Det är naturligtvis alarmerande.

Efter den kraftiga vågen av varsel har den öppna arbetslösheten ökat med nästan 40 procent i Sverige. I gruppen ungdomar mellan 18 och 24 år är ökningen ännu större. Drygt 43 procent fler är arbetslösa i år jämfört med föregående år. I Örebro län varierar antalet arbetslösa ungdomar mellan kommunerna, men totalt är nästan 8 procent av länets ungdomar, 1 795 personer, öppet arbetslösa. Dessutom är 981 ungdomar inskrivna i den så kallade jobbgarantin, en åtgärd som sätts in först efter tre månaders arbetslöshet.

Efter dessa tre månader i garantin och sex månaders arbetslöshet kan man komma i fråga för arbetspraktik eller utbildning. Enligt riksdagens utredningstjänst har endast ett fåtal av deltagarna i den så kallade jobbgarantin fått arbetspraktik eller utbildning. Med andra ord, fru talman, är den så kallade jobbgarantin ingen aktiv insats, precis som Jennie Nilsson har redovisat.

Vid en träff med varselsamordnarna i Örebro län frågade jag chefen för Arbetsförmedlingen i Örebro om han hade fått något uppdrag från regeringen att från dag ett jobba aktivt med arbetslösa ungdomar. Som det konstaterats i tidigare debatter i dag behöver många ungdomar stöd, starkt stöd, redan från dag ett. Man kan inte vänta i över tre månader för att få det stödet. Många av ungdomarna får i så fall snabbt andra problem. Det uppdraget hade man tyvärr inte fått. Arbetsförmedlingschefen framhöll dock att det var något man önskade.

Bilden från Örebro län är säkert inte unik. Den visar tydligt behovet av förändrad arbetsmarknadspolitik från regeringens sida, inte minst för att arbetslösa ungdomar som är i behov av utbildning och praktik för att snabbt kunna ta ett arbete ska kunna få stöd värt namnet. Risken är an-

nars uppenbar att den här regeringen fortsätter att lämna dessa ungdomar åt deras öde.

Jag hade ställt en fråga, och jag får tyvärr säga precis som Jennie Nilsson: Jag tycker att svaret är ganska kortfattat och egentligen ganska tomt på innehåll. Jag saknar tydligt stöd för de ungdomar som har varit långtidsarbetslösa, som är inne i jobbgarantin och som upplever att det bara är passivitet för deras del. Vad tänker regeringen göra åt dem, och varför vill man inte satsa på ungdomar redan från dag ett? Varför kan dessa ungdomar inte få stöd? Varför måste man vänta tre månader? Jag tycker inte att det är en hållbar politik. Jag kritiserade den socialdemokratiska politiken just på den här punkten, och jag tänker fortsätta att kritisera de regeringar som inte vill satsa på ungdomar från dag ett. Tre månader är en evighet för ungdomar. De kan inte vänta så länge på att få stöd.

Fru talman! Jag hoppas att i debatten få ett betydligt bättre besked från arbetsmarknadsministern än jag fått hittills i svaret.

Anf. 102 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig först ge en bild från verkligheten och sedan försöka resonera lite grann och så småningom försöka landa i svaren!

Först och främst ska man komma ihåg att när vi tog över 2006 var ungefär 120 000 i åldersgruppen 18–24 år öppet arbetslösa, sökande i program med aktivitetsstöd eller sökande med arbeten med eller utan stöd. Det var många som stod utanför. Två år senare var samma siffra 82 000 personer. Antalet unga inskrivna vid Arbetsförmedlingen hade alltså minskat med 40 000 personer de första två åren. Det var samtidigt som vi hade väldigt stora ungdomskullar som kom ut på arbetsmarknaden. Det var naturligtvis väldigt glädjande att det var på det sättet.

Samtidigt kan jag vara helt överens med interpellanterna om att Sverige ligger förfärligt till i de internationella tabellerna. Vi ligger i botenskräpet när det gäller ungdomsarbetslöshet och har gjort det länge. I decennier har vi legat illa till. Då får man fundera över vad det är som strukturellt gör att vi alldeles oavsett konjunktur och oavsett regering ligger så illa till när det gäller ungdomsarbetslöshet.

Det finns en del förklaringar som man får höra när man pratar med forskare och andra runt omkring. En som man anger är brister i statistiken på annat håll. Det tycker jag är en väldigt dålig förklaring. Den funkar inte riktigt. Men det är åtminstone en som man nämner.

Sedan nämner man tre andra. En sådan anledning är att vi i Sverige har högre ingångslöner än man har i väldigt många andra länder och en ganska sammanpressad lönestruktur. Jag lägger ingen värdering i det, absolut inte. Lönebildningen är parternas ansvar. Jag bara konstaterar att man försöker förklara den höga ungdomsarbetslösheten med den effekt detta får. Om man kan välja mellan en 20-åring med låg arbetslivserfarenhet och en 30-åring med hög och 30-åringen är bara marginellt dyrare tar man 30-åringen. Det är så man försöker förklara det. Men jag lägger som sagt ingen värdering i det, så ni behöver inte hoppa på mig. Jag föreslår inte sänkta ingångslöner, det är inte det jag säger. Jag bara konstaterar att det är så.

Man har samma resonemang när det gäller arbetsrätt, LAS och sådana saker. Det får vi höra i debatten väldigt ofta. Då försöker jag bara

konstatera att forskningen visar att arbetsrätten inte påverkar arbetslöshetens storlek, alltså omfattningen av arbetslösheten, men har en effekt på sammansättningen av arbetslösheten. Har man en väldigt hård arbetsrätt tenderar det att missgynna dem som står utanför och gynna dem som är på arbetsmarknaden. Det får till effekt att det blir lite jobbigare för dem som är unga eller har utländsk bakgrund eller vad det nu kan vara att ta sig in.

Det tredje man anger är naturligtvis att utbildningssystemets koppling till arbetsmarknaden är en väsentlig faktor för att förklara varför arbetslösheten är högre i vissa länder än andra länder, speciellt för ungdomar.

Det jag konstaterar är att vi inte vill lägga oss i lönebildningen på svensk arbetsmarknad. Det är väldigt skönt att politiker håller sig borta från den. Men vad vi kan göra om det nu är så att ingångslönerna är lite högre i Sverige och det är en förklaringsfaktor är att vi kan påverka lönekostnaden totalt sett genom att till exempel halvera arbetsgivaravgiften för unga, utan att för den skull påverka lönebildningen. Det är grundskälet till att vi gör den förändringen för att få lite lägre trösklar in på arbetsmarknaden för ungdomar. På det sättet säger vi också nej till förändrad arbetsrätt, alltså att luckra upp LAS för ungdomar till exempel. Jag tror att det vore en oerhört oklok åtgärd. Vi går i stället vägen via sänkta arbetsgivaravgifter, bara så att det är sagt.

Det är klart att en bättre koppling mellan utbildningssystemet och arbetsmarknaden är helt avgörande på sikt, så att vi får den typ av utbildningar som efterfrågas bland arbetsgivarna. På det sättet kommer jag nästan in på nästa interpellation om bristyrken också, men den ska vi ta senare.

Jag hann inte riktigt med vad jag skulle säga nu heller, så jag får återkomma i nästa replikrunda.

Anf. 103 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Vi kan väl gemensamt konstatera att fyra minuter är väldigt lite för att säga något om ungdomsarbetslösheten, framför allt om man ska försöka beröra alla de punkter som ministern initialt radade upp i sitt svar.

Jag ska också försöka avhålla mig så gott det går från att blanda ihop våra bägge debatter, fast de hänger lite grann ihop, så i någon mening kommer jag säkert att göra det ändå.

Men det finns några saker som jag ändå skulle vilja konstatera. En sak är de satsningar som ministern lyfter fram att regeringen har gjort. Det är bra att man nu lägger mer pengar på vuxenutbildning och på arbetsmarknadsutbildning. Problemet är bara att man först drog ned rätt så rejält på de här områdena, både på vuxenutbildningen och på arbetsmarknadsåtgärder. Nu lägger man tillbaka en del av det och kallar det för jättestora satsningar. Med den matematiken kan jag förstå att Björklund funderar på att vi behöver en ny skola. Det är ett väldigt märkligt sätt att räkna, och det är heller inte riktigt seriöst att försöka framställa det på det sättet. Vi har fortfarande lägre nivåer nu på både vuxenutbildningen och arbetsmarknadsutbildningarna än vi hade exempelvis 2006.

Ministern lyfter fram det som ofta brukar betecknas eller användas som skäl till att vi har en hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Där har ministern alldeles rätt. Det är ett kvarstående strukturellt problem som vi

har haft oavsett konjunktur under en väldigt lång tid. Precis som ministern säger är det många som påstår att det är de höga ingångslönerna som är problemet. Men jag köper inte det, och jag är lite glad över att jag tycker mig höra att ministern inte gör det heller, även om han inte är så tydlig som jag skulle önska på den punkten.

Det man har gjort är precis som ministern säger att man har minskat lönekostnaderna för att anställa ungdomar. Man har sänkt de sociala avgifterna och har via exempelvis nystartsjobben, som ministern har ett matematiskt exempel på i sitt första inlägg, gjort det 40 procent billigare att anställa en ungdom. Problemet är bara att det inte fungerar heller. De har inte fått jobb i någon stor utsträckning med de här insatserna heller. Det fick man inte ens under högkonjunkturen, innan det här blev riktigt illa, och man får det definitivt inte nu under lågkonjunkturen.

Ministern brukar ibland fråga mig om jag tror att arbetsgivarna anställer fler ungdomar om man gör det dubbelt så dyrt att anställa. Det är för det första ett felaktigt sätt att ställa frågan, för ministern har inte gjort det dubbelt så billigt generellt sett. Men ministerns stora problem här är att hans medicin inte fungerar heller.

Den andra del som man lyfter fram är arbetsrätten och anställningsskyddet. Precis som jag försökte säga i mitt förra anförande är det så att man där har gjort en del justeringar. Man har gjort det lättare att visstidsanställa. Många säger att det är bra för de unga, för då kommer de in på arbetsmarknaden. Här är jag återigen glad att ministern medger att det inte påverkar sysselsättningen totalt sett. Det blir inga fler jobb. Det man gör är att man ställer grupper mot varandra. Man kan förändra vilka grupper som är det man kallar för marginalgrupper på arbetsmarknaden, de som har tuffast att komma in. Man kan förändra det från att vara ungdomar och exempelvis invandrare om man vidtar någon speciell åtgärd som gör det lättare att ha just dem på visstid. Då är effekten att de får visstid, men inte fasta jobb, och andra grupper – om man nu gör det lättare att säga upp exempelvis – blir av med jobbet. Man ställer grupper emot varandra på svensk arbetsmarknad. Jag tycker inte att det är värdigt att ens ha en sådan diskussion i det här läget. Jag är glad att kunna känna att ministern ändå är försiktig med att ge sig in i detta, även om han har kolleger som gärna gör det.

Vad kan man då göra? Är läget helt kört? Nej, det är det inte. Därför tänker jag inte bli så ledsen över att jag inte kommer att hinna säga så mycket om det nu, för vi har en debatt om en liten stund om bristyrken. Det handlar om hur man stärker ungdomar och företag för att göra dem konkurrenskraftiga. Det handlar om att identifiera problem och leverera lösningar.

Anf. 104 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag får återupprepa min fråga och hoppas att arbetsmarknadsministern kan svara på den: Finns det några åtgärder som arbetsmarknadsministern kan tänka sig att vidta för att Arbetsförmedlingen ska få i uppdrag att börja arbeta tidigare med ungdomar som är arbetslösa?

Jag satt förra mandatperioden i vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden i Örebro som då hade i uppdrag att jobba med bland annat arbetslösa ungdomar. Arbetsförmedlingen köpte tjänster av kommunen.

Det vi kunde se ett tydligt resultat av var att ju snabbare insatser och ju mer gediget arbete som genomfördes, desto snabbare gick ungdomarna ut i arbete. Många ungdomar är väldigt kort tid i arbetslöshet jämfört med dem som kanske har gått ut i arbetslöshet vid 40, 45 eller 50 års ålder. Den gruppen riskerar att vara längre i arbetslöshet än många ungdomar.

Det som har visat sig verkningsfullt är att så fort som möjligt se till att man jobbar aktivt med ungdomar och att ungdomar får stöd. Det kan handla om att de får praktikplats, att de blir yrkesvägledda till nya utbildningar, de kan gå komvux och de kan gå vidare. Så fort dessa ungdomar får stöd kommer de vidare.

En del av dessa ungdomar klarar sig alldeles utmärkt på egen hand och behöver inte ha stöd inom tre månader. Men en stor grupp ungdomar behöver ha den insatsen. Jag önskar från den här regeringen, precis som jag önskade från den förra regeringen, att Arbetsförmedlingen ska få ett uppdrag att redan från dag ett börja jobba aktivt med dessa ungdomar.

Vi ser att vi skulle kunna rädda jättemånga ungdomar. Vi skulle kunna minska kostnader på den sociala sidan som uppstår när arbetslösa ungdomar inte får en aktiv åtgärd. Därför måste också de åtgärder som sätts in efter tre månader vara aktiva.

De kan inte gå från passiv sysslöshet i ensamhet till att gå in i en passiv åtgärd tillsammans med andra. Det tycker jag inte är meningsfullt, arbetsmarknadsministern. Därför vill jag ändå igen ställa frågorna till arbetsmarknadsministern: Vad tänker han göra för att Arbetsförmedlingen får det tydliga uppdraget att börja arbeta från dag ett, och vilka resurser är man beredd att satsa?

Vi vet dessutom att om man från statens sida via regeringen inte ger mer pengar till kommuner och landsting så kommer fler ungdomar än i dag som är sysselsatta inom välfärdsverksamheten att få sluta. En hel del har redan fått gå, och en hel del av dem som går på timmar och har deltidanställning kommer att få sluta.

I Örebro kommun kommer ett antal personer som jobbar inom äldreomsorgen att få sluta. Många av dem är under 25 år. Det är ungdomar vi pratar om. De blir arbetslösa därför att regeringen väljer att prioritera skattesänkningar framför att ge pengar till välfärdens kärna.

Jag vill också påpeka att i välfärden ingår våra socialförsäkringssystem. Även om inte arbetsmarknadsministern och jag delar den uppfattningen, fru talman, tycker jag att både sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen är en del av välfärden.

De är en del av våra trygghetssystem, och därför ska man inte ställa dem mot den andra välfärden. De hänger ihop. Får man inte rimlig ersättning i a-kassa kommer man att gå på socialbidrag. Det kommer att ta pengar från äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan.

Varför vill inte denna regering satsa på ungdomar och ge mer pengar till kommuner och landsting? Det är min andra fråga, fru talman. Jag hoppas att få svar i det här inlägget. Ministern har i varje fall några minuter längre talartid än jag har.

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt oss vara överens om att ungdomsarbetslösheten är vår tids stora gissel. Det har varit så under alltför lång tid.

Det är precis som Eva-Lena Jansson sade i snitt betydligt kortare tid i arbetslöshet när man är ung. Men när konjunkturen ser ut som den gör är det nu många unga som slås ut just nu på grund av turordningskretsar och annat.

Risken är att vi hamnar i ett läge som är lite grann påminnande om 90-talet där många ungdomar fastnar i ett utanförskap och aldrig kommer tillbaka. Det måste vi undvika till snudd på varje pris, höll jag på att säga. Det får inte återupprepas.

Jag frågade min danske kollega. Sverige ligger bland de sämsta länderna, och Danmark hör till de allra bästa i EU när det gäller ungdomsarbetslöshet. Jag frågade honom: Vad är ert recept? Hur gjorde ni? Kan vi dra några lärdomar?

Han tittade på mig och sade: Ni måste ju halvera a-kassan för ungdomar. Det var det vi gjorde. Det var ju en jättebra idé! Nej, sade jag, det tänker vi inte göra. Då får vi jobba med andra saker.

Det jag tror är väldigt viktigt är att titta över: Vilka är de som kommer ut i arbetslöshet? Vilka är de ungdomarna? Hur ser de ut? Vad har de för erfarenheter och kompetenser?

Vi konstaterar raskt att av till exempel de ungdomar som finns i jobbgarantin för unga är var femte utan färdig gymnasiekompetens. Det är väl ett utmärkt tillfälle att förstärka den och ge dem möjligheter när det nu är sämre tider att komplettera sin utbildning.

När man pratar med många av de ungdomar som nu blir arbetslösa säger de: Jag tänker passa på att plugga nu. Det är en bra idé att göra det. Ur det perspektivet är investeringar och satsningar i utbildningssystemet väldigt viktiga och bra. De är viktiga ur det korta krisperspektivet. Men de är också viktiga som en investering långsiktigt för framtiden. Jag skulle vilja säga att utbildningspolitikens vikt ökar.

Det andra är naturligtvis, och den bedömningen kan jag dela med Eva-Lena Jansson och också Jennie Nilsson, att tidiga insatser är viktigt. Men det ska ställas i relation till att ungdomar har kortare tid i arbetslöshet. Det gör att jag inte tror att det är riktigt rimligt att de får en insats från första dagen.

Det första som händer är att de ska möta sin coach. De ska få hjälp att gå igenom och titta: Hur ser min kompetensprofil ut? Hur kan jag komplettera den? De kan få råd och hjälp att söka vidare och söka in på gymnasium, yrkesvux, komvux eller vad det nu kan vara. Men det handlar också om att skriva ett cv och få en kontakt.

Däremot tror jag att det är viktigt, och jag skulle inget hellre vilja än att göra det möjligt, att få insatser tidigare i jobbgarantin för unga. Det är någonting som jag definitivt prioriterar för framtiden. Jag hoppas att Eva-Lena Jansson känner att det åtminstone är ett delsvar, även om jag utgår från att du inte är riktigt nöjd. Det är åtminstone det jag skulle jobba för.

När det gäller uppdelningen är det viktigt att konstatera att vi inte försöker att lösa allt i arbetsmarknadspolitiken, utan även utbildningspolitiken är viktig. Det är utbildningssystemet som ska ta hand om de längre utbildningarna medan vi kan göra kortare insatser i arbetsmarknadspolitiken. Det handlar om praktiskt kompetensutveckling, praktik och annat för att göra det lättare att kunna komma tillbaka. Jag tror att vi behöver båda. Jag är dessutom övertygad om att vi behöver coacher som i tidigare

skeden kan hjälpa till, peka rätt och hjälpa dessa ungdomar att komma rätt.

Jag tycker att detta är en väldigt bra diskussion. Det är kanske den viktigaste interpellationsdebatten i dag, om jag får säga så. Ungdomsarbetslösheten är vår stora gemensamma och svåraste politiska fråga. Hur kan vi bättre komma till rätta med den så att fler ungdomar får möjlighet att snabbare komma in på arbetsmarknaden?

Anf. 106 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag kan inte annat än att dela Littorins sista ord. Detta är en väldigt viktig debatt. Jag vet inte om det är den viktigaste, eftersom jag inte har lyssnat på alla. Men den är oerhört viktig.

Det finns några avslutande saker som jag ändå vill säga. En sak är att ministern har val att göra. Jag hoppas att han när han gör de valen för framtiden, utifrån den situation som nu är, lyssnar på den kritik som framförts mot de åtgärder som finns.

Om han inte vill lyssna på kritiken från mig som socialdemokrat kan jag ha respekt för det. Det ligger väl i sakens natur. Men lyssna då på den kritik som kommer från oberoende experter på området, från arbetsförmedlarna ute i landet och utifrån de senaste rönen från forskningen om dessa frågor!

Gör analyser utifrån de utvärderingar som görs av den politik som nu förs, och gör det snabbt! Vi har inte tid att vänta och låta dessa ungdomar betala priset för att man inte vill se det som alla andra ser.

Jag delar ministerns uppfattning att mycket av detta kommer att handla om utbildning. Det kommer att krävas utbildningsinsatser både genom arbetsmarknadspolitiken och givetvis genom det traditionella ordinarie utbildningsväsendet. Problemet är om man försöker bolla detta mellan sig och varken arbetsmarknadsministern eller utbildningsministern vill ta ansvar för de unga i den här situationen.

Jag kan bry mig ganska lite om vem som faktiskt anordnar det. Men faktum är att det just nu finns betydligt mindre pengar och resurser i systemet i en brinnande lågkonjunktur än vad det fanns år 2006 när ni tillträdde regeringsmakten. Det blir ett väldigt fattigt argument.

Anf. 107 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Politik är både att vilja och att välja. Det har Jennie Nilsson varit inne på. Det är viktigt att satsa på ungdomar. Jag tror att de som har jobbat med arbetslösa ungdomar är beredda att hålla med. Man kan se effekter ute i kommuner så fort kommuner och Arbetsförmedlingen har arbetat tillsammans aktivt med ungdomar och att det har gett resultat.

Jag känner inte till de resultat som finns i Danmark. Vad jag vet är att när man tidigare har slagit ut ungdomar från arbetslöshetsförsäkringen har de också försvunnit från statistiken. Jag tror inte riktigt att det är vad vi vill göra. Jag tror inte att vi vill gömma ungdomar och låtsas som att de inte är arbetslösa bara för att de inte får ersättning.

Jag tycker att det är viktigt att satsa på kommuner och landsting så att de slipper säga upp arbetslösa ungdomar så att det blir fler ungdomar som står utan jobb. Då behövs det pengar dit. Vi socialdemokrater har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet presenterat ett program för att satsa på ungdomar när det gäller yrkesvägledning, utbildning och arbetsmarknadspolitik.

Jag hoppas att regeringen väljer att lyssna till oppositionen. Det har inte varit stora öron, fru talman, från regeringen hittills när det gäller att lyssna på oppositionen. Men det har funnits fler. Det finns opolitiska fackförbund som ST som också kritiserar regeringen. Jag hoppas att man kan lyssna på dem.

Om regeringen inte satsar på ungdomarna nu i denna lågkonjunktur kommer den att bli svaret skyldig när det gäller varför man valde att inte göra någonting när man faktiskt kunde göra någonting. Regeringen hänvisar i stället till en budget som togs i september 2008, när jobbkrisen inte var känd. Varför valde man inte att satsa där man faktiskt kunde göra någonting själv, där man själv förfogade över alla verktyg? Det handlar om Sveriges kommuner och landsting, där man i dag aktivt kan vara med och bidra till att fler ungdomar kan stanna kvar på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag hoppas att regeringen ska lyssna på oss, även om jag inte är så hoppfull som jag borde vara.

Anf. 108 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller kommuner och landsting pågår nu en budgetprocess. Vi får därför anledning att återkomma till det framöver.

Jennie Nilsson säger att det finns val att göra. Ja, det är precis på det sättet. Det val vi har gjort är att sänka kostnaderna för att anställa ungdomar med 20 miljarder. Det har vi valt framför förändrad arbetsrätt eller sänkta ingångslöner. Det är ett aktivt val – att göra det billigare att anställa ungdomar. Jag tycker att det skulle vara trevligt att höra Socialdemokraternas argument för att det är en dålig idé att göra det billigare att ha ungdomar anställda.

Det andra valet vi har gjort är att vi tror att just coaching, utbildning och tidigare insatser för ungdomar som riskerar att bli långtidsarbetslösa är en bra idé. Det är bland annat därför vi har lagt 4 miljarder extra på arbetsmarknadspolitiska insatser i år och knappt 2 miljarder extra på utbildningssystemet. Det visar att vi sätter handling efter orden.

Ingen av oss vet om det kommer att förändra den strukturella ungdomsarbetslösheten i Sverige i decennierna framöver och om det räcker. Det kan behöva göras ytterligare saker. Den diskussionen hoppas jag kommer att vara levande inte bara i den här plenisalen utan också på många andra ställen. Vi kan gemensamt vara överens om att den strukturella ungdomsarbetslösheten i Sverige är på tok för hög både under högkonjunktur och lågkonjunktur och oavsett regering. Det tror jag att vi i grunden är överens om. Vi kan inte förlora en ungdomsgeneration till. Det har vi inte råd med. Glad påsk!

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jennie Nilsson har frågat mig på vilket sätt jag avser att vidta åtgärder för att rusta de arbetslösa för att kunna matcha de bristyrken som finns i dag och i nära framtid.

Regeringen har genomfört en rad satsningar för att människor ska kunna förnya och fördjupa sina kunskaper så att de står bättre rustade på arbetsmarknaden.

Inom arbetsmarknadspolitiken finns det ett antal insatser som kan bidra till att arbetslösa stärker sin ställning på arbetsmarknaden. Det är allt från rehabiliteringsinsatser till möjligheten att få praktisk erfarenhet från arbetsplatser genom olika former av arbetspraktik. Insatserna ska fungera som ett smörjmedel på arbetsmarknaden.

Det reguljära utbildningssystemet har en viktig roll när det gäller att mildra effekten av ökad arbetslöshet. För att öka möjligheterna till utbildning för personer som behöver höja sin utbildningsnivå eller har behov av att ändra yrkesbana har det reguljära utbildningssystemet därför tillförts ytterligare resurser. Det innebär såväl fler platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) som i eftergymnasial yrkesutbildning inom yrkeshögskolan.

Yrkesutbildningarnas inriktning styrs av marknadens behov och anpassas efter förändringar på arbetsmarknaden. Arbetslösa över 25 år kommer i år och nästa år att ges möjlighet att få studiemedel med den högre bidragsnivån vid studier inom yrkesvux.

Regeringen avser att under våren lämna en proposition till riksdagen om en ny gymnasieskola. Tanken är att den framtida gymnasiala yrkesutbildningen ska vara bättre anpassad till arbetsmarknadens behov och fördjupa ungdomarnas yrkeskunskaper. Därigenom underlättas ungdomars möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Sammanfattningsvis finns det 2009 och framåt goda möjligheter för arbetslösa att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och för arbetsgivare att få arbetskraft med rätt kompetens.

Anf. 110 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! I någon mening blir det här en förlängning på den debatt vi hade alldeles nyss. Jag skulle hemskt gärna vilja att man kopplade ihop de här frågorna på ett betydligt tydligare sätt än man har gjort så här långt.

Jag ska kommentera lite grann av det som ministern säger och som finns i båda svaren till mig – både det som gäller ungdomsarbetslöshet och det som gäller bristyrken.

En av de saker som ministern lyfter fram är att för att öka möjligheterna till utbildning för personer som behöver höja sin utbildningsnivå eller har behov av att ändra yrkesbana har det reguljära utbildningssystemet tillförts ytterligare resurser. Det innebär såväl fler platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, yrkesvux, som i eftergymnasial yrkesutbildning inom högskolan.

Här har jag några påpekanden som jag känner att jag bara måste göra även om det möjligtvis är på nivån petigt. Det ena nämnde jag tidigare. Det är totalt sett färre platser i vuxenutbildningen i dag än det var 2006.

Svar på
interpellationer

Först drog man ned jättemycket och sedan lägger man till lite grann. Det är bra, men det är inte tillräckligt. Det är dessutom magstarkt att kalla det för en satsning när man fortfarande ligger på alldeles för låga nivåer.

När det gäller det andra vet jag faktiskt inte riktigt om det är en missuppfattning från mig eller från ministern. Man pratar om fler platser i yrkeshögskolan. Åtminstone enligt information som jag har fått från Utbildningsdepartementet är inte yrkeshögskolan en skola, som man skulle kunna tro av namnet. Den innehåller inte heller några utbildningsplatser, utan det är en myndighet som har till uppgift att säkerställa kvaliteten och att fördela platser på andra anordnare. Det är väl i och för sig behjärtansvärt och bra på alla sätt och vis, men när ministern säger det på det sätt som han gör låter det som att det är något nytt och en faktisk satsning på unga och ungas utbildningsmöjligheter. Det är det inte; det är en myndighet. Detta vill jag ha klarlagt.

Ministern säger sammanfattningsvis att det 2009 finns goda möjligheter för arbetslösa att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och för arbetsgivare att få arbetskraft med rätt kompetens. Därom kan vi ju tvista i någon mening, delvis utifrån det som vi redan har sagt om att nivåerna trots satsningen är lägre än de var 2006. Men det handlar också om att den här våren lämnar de största ungdomskullarna i modern historia, sedan 40-talet, gymnasieskolan. De ska ut på en arbetsmarknad som redan nu, innan detta sker, ligger på 25 procents arbetslöshet för gruppen unga.

Det kommer att innebära att det för att ens behålla den nivå på andelen unga som exempelvis studerar vidare på högskola behövs fler högskoleplatser, och inte färre, än det fanns tidigare. För att kunna möta dessa ungdomars behov av kompletterande utbildningar och arbetsmarknadsutbildningar på vilket område man än tittar på behövs det mer insatser och fler platser, och inte färre, än tidigare.

När man diskuterar de här frågorna förstår jag att ministern måste tycka att det i någon mening känns nedtryckande i skorna att stå här en hel dag och bara prata om elände med anledning av lågkonjunktur och finanskris. Det blir lätt så. Interpellationer är till för att vi i oppositionen ska fråga er om er tjänsteutövning och de åtgärder ni vidtar, och dem gillar inte vi. Det innebär inte att det inte finns saker och ting som man faktiskt skulle kunna göra.

Någon gång ibland kan man göra på ett annat sätt, och i mitt nästa inlägg tänker jag försöka prata om vad man kan göra. Vad finns det för saker och ting som man faktiskt skulle kunna göra för att få framtiden att se mer ljus ut? Politik handlar givetvis om att ta ansvar för det man gör men också, och väldigt mycket, om att skapa framtidstro och visa på möjligheter. Det hoppas jag att vi kanske ska kunna utväxla fyra gånger fyra minuter om alldeles strax.

Anf. 111 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag måste erkänna att jag gillar Jennie Nilsson och den grundläggande inställningen – framtidstro och möjligheter och att man stundtals kan gå över partigränser och fundera över vad vi kan göra. Vad är det som är mest effektivt? Och fungerar det? Jag ser fram emot det; det ska bli väldigt spännande.

Vi är säkert överens om att utbildning är bra. Det är en lätt börda att bära både för den enskilde och för samhället i stort sett. Om vi inte vill

bli ett land med låglönekonkurrens som konkurrerar med låglöneländer i Asien och så vidare är det utbildning, utbildningskvalitet och forskning och utveckling som är den väg framåt som vi alla söker. Det tror jag att vi är helt överens om.

Jag tror också att vi kan vara överens om att det inte riktigt har funkat tidigare – inte tillräckligt bra åtminstone. Om man tittar på till exempel sambandet mellan arbetslöshet och lediga platser – det som i forskningen kallas för Beveridgekurvan – ser man att Sverige har rört sig i fel riktning under ganska lång tid. Vi har haft många lediga jobb och samtidigt många arbetsökande och arbetslösa. Det är naturligtvis ett tecken på att den här matchningen inte riktigt funkar. Det finns säkert många skäl till det, men ett av skälen har varit att utbildningssystemet inte riktigt har varit anpassat efter arbetsmarknadens behov. Det tror inte jag att man kan lösa alldeles snabbt och enkelt, utan det är naturligtvis en långsiktig process med olika typer av åtgärder som vidtas efterhand.

Om man ska ta några anekdotiska erfarenheter kan man till exempel komma ihåg ett radioprogram för något år sedan. Där intervjuades en ung kvinna som var den första i sin släkt som hade gått en högre utbildning. Hon berättade att hon hade blivit lockad till en, som hon tyckte, spännande och kul medieutbildning någonstans i Mellansverige. Hon hade investerat tre år och ett par hundra tusen i studielån och kom rakt ut i arbetslöshet – även i högkonjunkturen. Hon kände sig förstås trippel-lurad: lurad på pengarna, lurad på tiden och lurad på jobbmöjligheterna. Det är klart att det för den enskilda personen är en fruktansvärt irriterande, besvärlig och jobbig situation.

När vi har diskuterat arbetskraftsbrist och bristyrken här tidigare, när det var högkonjunktur, kunde man peka på ett antal spår som vi borde göra mer i. Det skulle till exempel vara olika typer av yrkesutbildningar. Vi saknade då, och kommer säkert att sakna om några år igen, personer med kvalificerad yrkesutbildning: CNC-operatörer, verkstadsmekaniker, finmekaniker, svetsare och liknande. Det är, trots dessa tider, fortfarande ganska svårt att få tag på svetsare.

Detta är alltså något som är väldigt viktigt. Där kan man bygga på de olika typer av företagsgymnasier och annat som redan finns och där parterna också samarbetar bra för att få dem att fungera bättre.

När det gäller yrkeshögskolan är det korrekt att den inrättas den 1 juli i år och syftar till att säkerställa behov av eftergymnasiala yrkesutbildningar, att statens stöd för dessa utbildningar fördelas effektivt och att de håller hög kvalitet. På det sättet är det viktigt. I den ursprungliga budgeten var det däremot färre platser. Nu har vi lagt till så att det blir fler platser. Detta kommer som sagt i gång under sommaren, med utbildningar i höst.

När det gäller högskolestudier finns det just nu 10 000 lediga högskoleplatser. Där har vi via Utbildningsdepartementet uppdragit åt högskolorna att kunna vara mer flexibla vid fördelningen av de här platserna över landet. När jag var i Eskilstuna på Volvo berättade man för mig att Mälardalens högskola har varit väldigt bra på att få nya platser för att delvis tillgodose en del av det ökade behov man såg där.

Slutsatsen är att det inte finns någon enkel åtgärd som löser problemen. Det är många saker som behöver göras för att koppla utbildningssystemet närmare arbetsmarknaden.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 112 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Det är många saker som måste göras, och ni behöver komma i gång med dem nu. Vårt dilemma är att vi inte äger makten. Det gör ni.

Ministern nämner den situation som vi har haft på svensk arbetsmarknad. Jag vet också att jag har haft någon debatt med ministern tidigare om att vi hade förhållandevis många långtidsarbetslösa unga mitt under brinnande högkonjunktur samtidigt som exempelvis Svenskt Näringsliv hösten 2007 rapporterade 90 000 misslyckade rekryteringar. Som skäl för detta uppgav man i huvudsak att man inte hittade sökande med rätt kompetens eller utbildning.

Varför nämner jag det nu när vi har ett helt annat läge? Är det inte irrelevant? Nej, jag anser inte att det är det, för det borde ha funnits en framförhållning och en insikt hos den ansvariga regeringen redan under högkonjunkturen att säkerställa att näringslivet kan få tillräcklig tillgång på nyckelkompetens som säkerställer att man kan utveckla sina företag, att man kan växa och få tillväxt och så vidare.

Jag tror bestämt att vi lider av det nu. Att nedgången delvis går så snabbt nu beror på att man inte levererade då.

Det är ett problem. Ett annat problem är att man nu, mitt under brinnande lågkonjunktur, fortfarande inte har något tydligt och starkt fokus på att identifiera vilka bristyrken som finns i dag, för trots att vi pratar om att människor är arbetslösa, att det anmäls färre lediga jobb, att det varslas och så vidare, är det fortfarande så att man anställer på svensk arbetsmarknad. Det är fortfarande så att näringslivet har problem med att hitta vissa funktioner som det inte finns tillräcklig tillgång på. Detta beror delvis på att utbildningssystemet, precis som ministern säger, inte på ett tillräckligt bra sätt har matchat de behov som näringslivet har. Här är det jättebra att man kommer med en proposition som kan ge en bättre synkning mellan skolan och näringslivets behov.

Det jag inte förstår i det är bara att detta sade vi redan på vår tid. Det här är inte något nytt problem utan ett problem som vi identifierade för ganska många år sedan. Med anledning av detta tillsatte vi också en utredning som skulle se över gymnasieskolan och komma med ett förslag som levererade just detta. Den stoppade regeringen och tillsatte en ny utredning med samma direktiv. Resultatet har bara blivit att man tre år in i sitt regeringsinnehav inte har kunnat leverera någonting.

Jag förstår inte hur man tänker i det läget. Låt oss vara överens om vissa saker, men gör inte det till politik! Det finns tillräckligt mycket som vi faktiskt *inte* är överens om som vi kan bråka om.

Det finns jobb att söka i dag, men det jag framför allt tycker att jag saknar i det regeringen kommunicerar utåt är en identifiering av var vi tror att de nya jobben kommer. Ingen av oss tror väl att det här är ett permanent läge; det hoppas jag åtminstone inte att vi tror. Vi tror att det kommer att vända, och var tror vi då att de nya jobben kommer?

Vi vet exempelvis att jobben kommer inom vårdsektorn, inom den offentliga sektorn. I början på 2000-talet presenterades en rapport som visade att 40 procent av alla inom kommuner och landsting kommer att gå i pension någon gång mellan 2010 och 2015. Här kommer det att behövas jättemycket arbetskraft. Ett bra tillfälle hade varit att nu erbjuda arbetslösa unga och andra arbetslösa människor att rusta sig för att kunna

ta dessa jobb, exempelvis genom generationsväxlingsinsatser eller utbildningsinsatser.

Motsvarande saker kan man titta på när det gäller hantverkare, verktygsmakare, specialister inom både industri och data och så vidare. Här finns ett antal grupper som man skulle kunna satsa på.

Prot. 2008/09:97

3 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 113 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är väldigt lätt att hålla med Jennie Nilsson. Det måste jag erkänna. Men jag ska säga så här: Jennie Nilsson tog upp de 90 000 misslyckade rekryteringar som vi såg Svenskt Näringsliv rapportera om. Vilket slöseri! Det kan vi vara överens om. Det var 90 000 jobb som inte kom till som skulle ha kunnat komma till. Det är klart att man inte kan vara nöjd över det. Problemet är möjligen att de yrkesutbildningar som skulle ha kunnat fylla de 90 000 platserna skulle ha satts i gång långt före valet för att det skulle ha fått den effekten 2007.

Icke desto mindre är jag helt övertygad om att en av de viktigaste diskussionspunkterna när vi nu går in för det som blev ett icke-toppmöte men som kommer att bli någon typ av stort möte i EU den 7 maj som ordförandeskapet har tagit initiativ till, och den förkonferens som kommer att vara i Stockholm i kommissionens regi den 20 april, kommer att vara just precis det som Jennie Nilsson pekar på: vår förmåga land för land men också totalt i EU att ha bättre prognosmöjligheter över arbetsmarknaden framöver.

Det här är en besvärlig materia. Vi kan naturligtvis ha idéer om vilka jobb som inte kommer att finnas om tre år, men vi borde ha en mycket bättre gemensam indikation på vilka jobb som i stället ska komma till. Jag tror också att det blir en av de viktigaste insatserna som vi kan göra gemensamt på EU-nivå för att få bättre förståelse för vad vi behöver göra i form av utbildningsinsatser och annat. Den uppfattningen delar jag helt och fullt med Jennie Nilsson.

Jennie Nilsson pekar också på det som Arbetsförmedlingen brukar peka på, nämligen det generationsskifte som kommer på svensk arbetsmarknad om några år och naturligtvis möjligheten att vara redo för det. Där kan vi ju tydligare se vilka som går i pension och var det behövs nya personer som kommer in. Det kan man också räkna på.

Ibland förundras man dock lite grann över brister i prognosförmågan. Mitt tredje barn skulle födas i augusti, och det var då så dålig framförhållning på förlossningsklinikerna i Stockholmsregionerna att vi först blev anvisade till Mora eller något i den stilen. Då börjar man undra lite grann. Om man har nio månader på sig att prognoslägga när förlossningar kommer borde man ha lite större framförhållning. Men det är inte alldeles lätt.

Där behöver vi bli mycket bättre. Jag håller helt med om det. Vi måste också parallellt med detta naturligtvis strukturera vårt utbildningssystem så att det fyller de behov vi med någon trovärdighet tror kommer att uppfyllas.

Ett försök till det är vad jag har försökt att peka på, nämligen att nu gå upp i volym och också förbättra möjligheterna för yrkesutbildning – yrkeshögskolan som kommer i gång i sommar och andra saker – som syftar till att ha en bättre koppling mellan arbetsmarknaden och utbild-

ningssystemet. Där finns det säkert mycket mer att göra för att det ska bli bättre.

En sådan sak som jag personligen och anekdotiskt skulle önska kunde ske är att de olika utbildningsanordnarna blir bättre på att berätta för sina blivande elever och studenter hur de ska lyckas. Tänk om universiteten i sin iver att få studenter också kunde berätta för de blivande studenterna att om du går den här utbildningen har du så och så många procents chans att få ett jobb inom två år efter avslutad utbildning! Den typen av, ska jag kalla det för VDN-märkning, av utbildningen har vi inte i dag. Det gör att många elever och studenter lockas in i utbildningar som låter sexiga, roliga och spännande men som tyvärr inte leder till att de får ett jobb i andra ändan. Då riskerar man, precis som den unga kvinna som jag berättade om nyss, att känna sig trippellurad: på tiden, på pengarna och på möjligheterna att få ett jobb efteråt. Där kan vi bli bättre.

Slutsatsen man kan dra tror jag är att långsiktigt upprusta utbildningssystemet längs hela dess kedja och vara bättre på att prognostisera. Där tror jag säkert att vi kan hjälpas åt.

Anf. 114 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag kan dela synpunkterna när det gäller prognoser. Jag har också anekdoter från den tid jag satt i exempelvis barn- och utbildningsnämnden hemma om hur svårt det är att ha rätt antal förskoleplatser på rätt ställe och så vidare. Visst är det ett problem.

Sedan får man ändå fakta på hur någonting ser ut och måste i någon mening förhålla sig till en verklighet och inte till en prognos. Just nu är det så att det finns ansökningar till dubbelt så många KY-platser som regeringen har anslagit medel till, trots att vi här och nu är jätteöverens om att det är precis den typen av åtgärder som man bör satsa på för arbetslösa unga eller kanske ännu hellre för arbetslösa 55-plus. De som kommer ut från industrier där de har arbetat i 30 år och ska försöka hitta ett nytt jobb tror jag kommer att bli ett ännu större problem. De kommer att behöva rustas för att kunna ta de nya jobben.

Vad kan man göra och vad bör man göra? Det här handlar ju inte om att sätta sprätt på pengarna. Det är en kommentar som både ministern och hans ministerkolleger ibland använder. Man hänvisar till att vi tror att vi har sedelpressar eller annat och så försöker man raljera över våra förslag. Det gör mig pissad, rent ut sagt. Arbetslöshet kostar pengar. Det vet ministern och det vet jag. Här finns inte valet om man ska använda skattebetalarnas pengar utan hur man ska använda dem.

Det kloka att göra är att rusta för framtiden. Det är att investera i företagande, i människor, i utbildning och i omställning. Det handlar om att investera i praktik, arbetslivserfarenhet och bristyrkesutbildningar. Det handlar om att möta en generationsväxling och identifiera bristyrkena. Låt oss tillsammans vara överens om att det är rätt väg att gå och börja leverera.

Anf. 115 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det är lätt att vara överens. Det måste jag erkänna. Om jag fick välja skulle jag naturligtvis hellre, av precis de skäl som Jennie Nilsson anför, lägga mer resurser på utbildning, KY-platser till exempel, och forskning och utveckling än på att kanske höja taket i a-kassan eller

sänka avgifterna. Utbildning är någonstans alltid bra för en ekonomi, men det är klart att det nu är både konjunkturellt rätt och strukturellt riktigt att försöka hantera de här dystra åren genom att förbättra utbildningsnivån samtidigt som vi därmed gör oss bättre rustade för att möta en uppgång som så småningom naturligtvis kommer.

Vi kan inte rädda varje enskilt jobb i Sverige, men vi kan jobba med att underlätta för varje enskild person att bli återanställbar. Det är ju den väg vi borde gå. Jag håller helt med Jennie Nilsson i den frågan och får också önska en glad påsk.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:97
3 april

Svar på
interpellationer

20 § Svar på interpellation 2008/09:422 om tillsättningen av toppchefer på Arbetsförmedlingen

Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att tillse att rekryteringar inom Arbetsförmedlingen görs i enlighet med regeringens deklarerade utnämningsspolitik i fråga om öppenhet samt om jag ämnar vidta några andra åtgärder för att säkerställa att rekryteringen av toppchefer inom Arbetsförmedlingen sker på ett sätt som överensstämmer med regeringens syn på hur chefstillsättningar ska gå till. Sven-Erik Österberg har även frågat om jag har informerat mig om generaldirektörens tillvägagångssätt vid tillsättningen av de här diskuterade cheferna.

Låt oss börja med att konstatera att regeringens utnämningsspolitik avser utnämningar som regeringen fattar beslut om. I det här fallet rör frågorna rekryteringen av chefer vid Arbetsförmedlingen, beslut som fattas av Arbetsförmedlingens generaldirektör.

Jag anser att det är viktigt att Arbetsförmedlingen har kompetenta chefer och att myndigheten vid rekryteringen av dessa följer det regelverk som finns för statliga anställningar.

När det gäller staten som arbetsgivare kan jag konstatera att den arbetsgivarpolitiska delegeringen inom staten – som beslutats av riksdagen – ligger fast. Enligt denna delegering är det myndigheterna som arbetsgivare som har ansvaret för den statliga arbetsgivarpolitiken.

Myndigheterna har inom ramen för denna delegering i uppgift att anställa, lönesätta, utveckla, motivera och avveckla sin personal. Myndigheterna ska säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. När det gäller anställningar i staten ska enligt regeringsformen avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Skickligheten ska, enligt lagen om offentlig anställning, sättas främst, om det inte finns särskilda skäl för något annat. En myndighet som avser att anställa en arbetstagar ska på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information om lediga tjänster behöver dock inte lämnas om särskilda skäl talar emot det. Detta framgår av anställningsförordningen.

Det arbetsgivarpolitiska ansvaret för rekrytering och anställning av personal, det vill säga även chefer vid en myndighet, ligger alltså på

myndigheten. Regeringen är dock ansvarig för myndighetens verksamhet som helhet.

Jag tycker att det är olyckligt om Arbetsförmedlingen inte har följt gällande regelverk och utgår från att Arbetsförmedlingen i fortsättningen kommer att göra det.

Avslutningsvis vill jag nämna att jag med anledning av rekryteringen av de här diskuterade cheferna har varit i kontakt med generaldirektören för Arbetsförmedlingen för att informera mig om hur myndigheten arbetar i rekryteringsfrågor.

Anf. 117 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Skälet till min interpellation framgår ju väldigt tydligt av frågan. Jag kan hålla med om det mesta som står i arbetsmarknadsministerns svar, men det är egentligen ändå inte svar på det som jag frågade om.

Frågan gällde det särskilda tillfälle då Arbetsförmedlingens chef Angeles Bermudez-Svankvist, som utsågs till generaldirektör den 12 juni 2008, för att tillsätta sina närmaste chefer, utan annonsering eller på annat sätt, utsåg medarbetare från den arbetsplats där hon tidigare hade varit anställd, alltså hos en tidigare arbetsgivare. Det ger ju en signal, tycker jag, om hur man anställer chefer i staten som rimmar väldigt illa med hur vi vill att det ska vara.

Det är väldigt svårt för mig att tro att just de fyra som generaldirektören råkade känna från en tidigare arbetsplats skulle vara de exakt mest lämpliga för uppgifterna att vara höga chefer inom Arbetsförmedlingen. Jag tror säkert att det kan finnas personer som har minst lika goda, kanske till och med bättre, kvalifikationer, men dessa personer har inte haft någon chans att anmäla sitt intresse till Arbetsförmedlingen. På ett sätt kan man säga att de här personerna internrekryterats även om de togs från en tidigare arbetsgivare.

Det som jag tycker är lite alarmerande i det här fallet är bland annat regeringens eget höga tonläge när det gäller rekrytering av personer. Inte minst kritiserade man den förra regeringen under förra mandatperioden. Man skulle ha större öppenhet. Det skulle vara ansökningsförfarande. Det skulle vara transparent. Det fanns till och med väldigt långtgående förslag på hur detta skulle gå till om man kom i regeringsställning. Nu har inte det verkställts på grund av de orimligheter som de förslagen innebar. Hur det skulle gå till hade väl ett inslag av populism vid det tillfället.

Nu vet jag mycket väl att det här var de chefer som regeringen utser, men samtidigt är det ju viktigt, om man har den ambitionen när det gäller att utse sina egna chefer, att cheferna i sin tur också står för öppenhet i myndigheterna. Annars rimmar detta fruktansvärt illa, skulle jag vilja säga.

Läser man sedan det som stod i tidningen Arbetsmarknaden, där de beskrev den nya generaldirektören, kan man se att de skrev så här: ”Angeles Bermudez-Svankvist har alltid argumenterat för öppna rekryteringar och såg det som sitt moraliska ansvar att söka jobbet som generaldirektör för Arbetsförmedlingen.

– När makten de facto har en öppen rekrytering är det ju vår skyldighet som har tyckt så ... att söka jobbet annars skulle vi ha varit tysta.”

Hon har stått för en stor öppenhet. När hon själv kommer i chefsställning handplockar hon fyra gamla kolleger till toppjobb inom Arbetsförmedlingen. Det är ingen öppenhet, transparens eller möjlighet för andra att söka tjänsterna – något hon själv underströk så varmt när hon sökte posten som generaldirektör.

Det här är olyckligt. Jag skulle vilja få lite tydligare svar av arbetsmarknadsministern. Det skulle vara intressant att få refererat – jag förstår att det inte går att få ett direkt citat – vad arbetsmarknadsministern sade till generaldirektören vid samtalet. Vad svarade generaldirektören? Tyckte hon att det var bra? Står hon upp för det? Eller tycker hon att det var olyckligt och att det inte ska upprepas? Jag ger arbetsmarknadsministern möjlighet att göra några reflexioner. Det skulle vara intressant för att belysa denna fråga, som såg så illa ut när den beskrevs i medierna.

Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag har ju varken rätt eller möjlighet att döma eller avgöra huruvida det gick rätt eller fel till. Den möjligheten tillkommer andra. Jag vill återigen påpeka just det Sven-Erik Österberg själv tar upp, nämligen att generaldirektören utsågs i en öppen rekryteringsprocess. Det var poängen med vår mer öppna rekryteringspolitik.

Jag vet att generaldirektören har informerat facket och styrelsen. Vad jag sade var i ord och visor ungefär det Sven-Erik Österberg sade, nämligen att anställningsförordningen ska följas. Det är det regelverk som finns. I den mån det inte har skett ska det följas i fortsättningen. Det svar jag fick var i grund och botten detsamma, nämligen att det ska följas.

Därmed har jag svarat på de frågor som Sven-Erik Österberg har tagit upp i sin interpellation. Det är väl självklart att oavsett vilken offentlig tjänst det handlar om ska regelverket följas. Så enkelt är det.

Anf. 119 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! När jag intervjuades av TV 4 frågade reportern mig vad jag skulle ha gjort om jag hade varit minister. Jag sade då att jag skulle ha gett generaldirektören en ordentlig utskällning. Det är precis vad som behövs vid ett sådant tillfälle. Det ska naturligtvis inte vara ministerstyre i fråga om de anställningarna. På den punkten är Littorin och jag fullständigt överens. Det är myndighetschefens sak.

Jag tolkar det så att arbetsmarknadsministern har samma åsikt som jag, nämligen att regelverket ska följas. Det ska upprätthållas en syn på staten där jag som medborgare och tjänsteman ska känna att jag blir sjyst behandlad om jag söker jobb hos staten. Jag ska veta att jag får jobbet för att jag har de rätta kvalifikationerna och att jag har haft chansen att söka, lägga fram min sak och få komma till en anställningsintervju om jag har bedömts som lämplig tillsammans med andra kandidater. Det är oerhört viktigt att veta att jag blir sjyst behandlad i staten.

I det här fallet kan vi konstatera att det inte var så. Det var ett starkt avsteg från det som tydligen både jag och arbetsmarknadsministern står för.

Generaldirektören svarade att hon tänkte följa regelverket. Varför gjorde hon inte det i det här fallet? Vad var skälet till det? Varför gjorde man avsteg i det här fallet? Kommer generaldirektören vid kommande

tillsättningar att följa regelverket så att det inte blir en sådan här debatt som inte är bra för regeringen, Arbetsförmedlingens generaldirektör eller för myndigheten? Det skapar en signal om att det där fungerar på ett sätt som det inte borde göra.

Det här föranleder en vidare diskussion. Nöjer sig arbetsmarknadsministern med att generaldirektören fortsättningsvis ska följa regelverket? Är det vad ni kom fram till? Jag vill att arbetsmarknadsministern förtydligar det i sitt svar. Det som sker är olyckligt.

Jag har sedan konstaterat andra saker som har kommit fram efter det att jag väckte interpellationen. Det gäller bland annat hur man reser hit och dit. Det kan man vrida och vända på, men jag tror att man kan strunta i detta. Det är viktigt att chefer kan röra sig och snabbt komma på plats.

Däremot har det kommit fram att Arbetsförmedlingens chef vid tillfällena också har tagit på sig föreläsningssupplett. Hon har blivit ersatt för föredrag under arbetstid. Det hänvisas till att det har skett med Arbetsmarknadsdepartementets samtycke. Enligt uppgift ska generaldirektören ha erhållit ett arvode om 40 000 från en föreläsning som skulle ha handlat om "Management by love". Fanns det ett samtycke om detta? I vilken omfattning ska det kunna ske under den ordinarie arbetstiden för Arbetsförmedlingens generaldirektör? Det är en ganska pressad myndighet. Spontant kan man tycka att chefen borde vara på plats och styra myndigheten så mycket som möjligt. På vilket sätt har undantag medgivits, om det vi har läst har varit sant?

Anf. 120 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Utskällning – vi försöker att låta bli att arbeta med den sortens arbetsgivarpolitik. Däremot ska vi ha öppna och tydliga samtal, och det har vi haft. Inte ens goda intentioner är tillräckliga skäl för att, om så var fallet, inte följa regelverket eller dess intentioner om öppenhet, tydlighet och så vidare.

I faktisk mening är det så att under tre veckor efter det att ett beslut har anslagits finns möjlighet att överklaga. Det har inte inkommit något sådant överklagande. I det här fallet är det passerat. Men jag tror att av det öppna och tydliga samtalet framgår att regelverket ska följas och att det är uppenbart att så kommer att bli fallet framöver.

När det gäller föreläsningssupplett är det riktigt att generaldirektören till Arbetsmarknadsdepartementets rätts- och expeditionschef har anmält bisyssla av en omfattning på – tror jag – sex föredrag. Föredragen var överenskomna när anställningen påbörjades, och hon ansökte omedelbart på helt korrekt sätt om att få fullfölja det hon redan hade kommit överens om. Men vi har också samtalat om att det nu är viktigt att hon fokuserar på huvudgiften, och huvuduppgiften är att vara anställd som generaldirektör för Arbetsförmedlingen.

Anf. 121 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Både Littorin och jag vet att utskällning på ministernivå innebär inte att man skriker på varandra utan att man är synnerligen tydlig om vad man tycker om en sak – det kan inte missförstås av den man samtalar med. Jag vet att det sker i en lågmäld ton. Jag har själv varit

med om det, så jag vet mycket väl hur det går till. Jag vet vad jag menar när jag säger så.

Det är bra om arbetsmarknadsministern har haft detta tydliga samtal. Ett sådant agerande skadar inte bara myndigheten. Det är bra om detta har klarats ut.

Jag tackar också för svaret i fråga om bisysslorna. Det är också bra att det har framgått av samtalet att Arbetsförmedlingens chef i den pressade situation som Arbetsförmedlingen som myndighet befinner sig i tar konsekvenserna av detta och minskar på sina bisysslor och sänder signalen att det är viktigt att fokusera på huvuduppgiften.

Jag tackar för ett öppet svar och en förklaring på den punkten också. Jag förutsätter att vi slipper läsa mer om Arbetsförmedlingen när det gäller anställningar och så vidare, utan de ska nu skötas på ett korrekt sätt.

Anf. 122 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag har inte särskilt mycket mer att tillägga annat än att önska alla med- och motdebattörer, talmannen och alla medarbetare en glad påsk och tack för i dag.

(SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s): Jag instämmer i detta!)

(TREDJE VICE TALMANNEN: Det tackar vi för.)

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2008/09:369 om vidareutbildning av obehöriga lärare

Anf. 123 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mats Pertoft har frågat mig när jag avser att redovisa finansieringen för fortsatt utbildning av obehöriga lärare.

Det finns många lärare som saknar utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Det finns också många obehöriga lärare som önskar eller behöver komplettera sin utbildning för att få lärarbehörighet. Strävan att minska antalet obehöriga lärare i skolan är ett av de viktigaste inslagen i regeringens utbildningspolitik.

För att säkra kvaliteten i undervisningen och för att ge erfarna lärare som saknar lärarexamen en möjlighet att komplettera sin utbildning avsattes medel i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 16) för ändamålet. Regeringen har avsatt 60 miljoner kronor per år under 2007, 2008 och 2009 till en utbildningsinsats för att minska antalet obehöriga lärare.

Den satsning som regeringen gjort på vidareutbildning av obehöriga lärare har inneburit att ca 750 obehöriga lärare hittills har registrerats för att genomgå utbildningen, och under vårterminen 2009 har ytterligare ca 270 obehöriga lärare påbörjat utbildningen. Regeringen har beslutat att de medel som avsatts för utbildningssatsningen ska täcka kostnaden för en antagning även under höstterminen 2009.

Anf. 124 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret på min interpellation.

Jag tror att jag delar åsikten med statsrådet om betydelsen av den här utbildningen för obehöriga lärare. Det är bra att vi nu har fått ett besked. Som av en händelse verkar regeringen ha fattat beslut i frågan i går. Det är ett märkligt sammanträffande, och en bra tidpunkt för svaret på interpellationen i förhållande till regeringsbeslutet.

Det tycker jag är bra. Det kommer att hjälpa, vad jag förstår, Umeå universitet och alla andra universitet som anordnar den här utbildningen att de får klara besked.

Det som jag har uppmärksammat när jag har ringt runt och försökt skapa klarhet i detta är hur mycket oklarhet som har funnits. Från högskolans sida har man förväntat sig ett besked, som verkar ha dröjt ganska länge. Jag förstår inte varför.

Det sägs i beslutet att de pengar man har avsatt tidigare även kommer att finansiera antagningen höstterminen 2009, som från början inte var inbegripen. Då undrar jag: Hur många platser kommer att finansieras i höst? Hur mycket pengar finns det över, är inte förbrukade?

Jag har förstått att anstormningen inte har varit lika stor som man beräknat från början. Däremot har jag också förstått att efterfrågan har ökat allteftersom tiden har lidit. Det vore viktigt att veta mer konkret: Hur många obehöriga lärare kan påbörja sin utbildning under hösten och göra det här vidare?

Vi ska inte heller glömma bort att det här är de lärare som kanske är bland de allra viktigaste ute i skolorna. Jag blev lite förvånad när jag kom ut i verkligheten på skolorna. De här lärarna har varit ute och har dessutom fått vitsord av sina rektorer. De är alltså verkligen klass A-lärare, som behöver få sin behörighet vidimerad och få klartecken att de har kompetensen att göra det som de redan gör. Det är extra viktigt att vi tar till vara dessa krafter nu när vi vet att det är så stora pensionsavgångar i skolorna och det behövs fler utbildade lärare.

Det är ett bra beslut. Jag välkomnar att regeringen har fattat beslut om det här och att frågetecknen är borta. Men frågan är: Hur mycket pengar finns kvar, och hur många platser blir det i framtiden?

Anf. 125 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag kan börja med att instämma i Mats Pertofts skildring av den här gruppen. Det gäller alltså människor som är erfarna lärare och som med egna uppoffringar vill se till att de blir ännu bättre lärare. Vi ska verkligen vara tacksamma mot dem och måna om dem. Särskilt om man har den utgångspunkt som jag angav här, att man är bekymrad över att vi har så mycket obehöriga lärare, ska vi vara tacksamma för att lärare som nu är verksamma vill se till att de blir behöriga. Vi klarar oss inte utan denna grupp. Med de rekryteringsproblem vi har till lärarutbildningen är det nödvändigt att den här gruppen stannar i skolan.

Det är också riktigt, som Mats Pertoft säger, att efterfrågan hittills inte har matchat det belopp vi har avsatt. Det finns ett betydande belopp kvar. Svaret på frågan hur många som kan tas emot är att jag är övertygad om att alla som vill har möjlighet att gå. Jag säger ”alla som vill”, men det sker också ett urval på det sättet att de som gör antagningen gör

en bedömning av huruvida utbildningen räcker till för att göra personen i fråga behörig. Där faller några bort då man menar att tiden inte räcker till. Men jag är övertygad om att den grupp som kvarstår kommer att kunna tas emot i sin helhet.

Tyvärr är det väl så att inte ens med den här extra antagningen kommer de avsatta 60 miljonerna att förbrukas. Det är möjligt att min kollega Anders Borg inte skulle gilla uttryckssättet att jag beklagar att offentliga medel inte förbrukas. Men jag menar att det här ändamålet är väldigt viktigt. Om man brinner för kvalitet i skolan, som hela regeringen gör, är det helt rätt tänkt att lärare som är verksamma men vill skaffa sig en bättre utbildning får möjlighet att göra det.

Jag tyckte själv att det var mycket bra att det här beslutet fattades i går, före den här debatten, så att jag kunde ge detta besked. Det var dock inte orsaken till att svaret blev något försenat, utan det hade andra grunder. Men ibland kan ju tillfälligheter sammanfalla.

Nu är vi, som sagt, i ett läge att administratörerna vid Umeå universitet och hela Lärarsverige har fått beskedet att sökande är hjärtligt välkomna att söka också till i höst. Eftersom den här utbildningen är tvåårig på halvtid innebär det att fram till 2011 kommer det att vara personer i den här verksamheten.

Därefter förutsätter jag att den här insatsen måste växlas över till en mer permanent verksamhet. Jag är övertygad om att under årtal framåt, med de ambitioner vi har med lärarlegitimation och att pressa ned antalet obehöriga, kommer det här behovet att kvarstå. Det här får ses som en inledning till en sådan satsning.

Anf. 126 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Tack, statsrådet, för det positiva svaret, där vi verkar vara väldigt överens!

Däremot undrar jag när jag lyssnar på statsrådet hur man går vidare. Vi är överens om att vi måste ta till vara dessa lärare som är ytterst kompetenta men saknar behörigheten. Är statsrådet då beredd att till exempel ta till extra åtgärder för att locka fler?

När jag har pratat med Umeå universitet har de sagt att man egentligen skulle behöva en längre utbildning på 90 poäng i stället för 60 poäng. Om jag minns rätt har vi debatterat den frågan tidigare. Det kan annars vara svårt att få lärarnas erfarenheter att passa in i de krav som man ställer från högskolan.

Det som statsrådet lyfter upp om att permanenta är också intressant. Ja, vi är helt överens. Jag tycker att det är en väldigt bra tanke.

När det gäller den här utbildningen och att dessa studenter går fram till 2011 måste jag fråga: Är hela tiden fram till 2011 finansierad? Hittills har vi ju pratat om hösten 2009, men jag förutsätter att detta är finansierat hela vägen ut. Särskilt i förhållande till de av regeringen aviserade skärpningarna av behörighetskraven i skolan är ju detta viktigt. Då är det också extra viktigt att få svar på frågan vad regeringen tänker göra för att locka fler. Det finns betydligt fler duktiga obehöriga lärare ute i landet än de som söker till dessa utbildningar. Då måste man kanske tänka till lite extra. Det verkar ju inte som att alla hittar till denna utbildning.

Vidare är min fråga till statsrådet: Vilka extra åtgärder kan man tänka sig? Kan man tänka sig att också utvidga utbildningen utifrån de erfaren-

heter som högskolan har gjort när det gäller kompetensen hos lärarstudenterna? Jag vill också ha ett klarläggande om finansieringen, att detta är finansierat hela vägen.

Anf. 127 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag har kunnat ge ett positivt besked här: Regeringen har i går fattat beslut om att också göra en höstintagning. Jag kan komma med ytterligare ett positivt besked, nämligen att de som antas kommer att få gå klart. Det kanske inte är särskilt överraskande. När vi tar in folk hösten 2009 till en utbildning som ska vara i två år är det väl självklart att vi ser till att pengarna räcker till 2011. Det är ju hela tanken.

Däremot kan jag inte ge några besked om det jag kallade för det permanenta systemet, alltså det som ska avlösa detta. Det är vi inte alls färdiga med. Vi har diskuterat vad man kan göra för att få ytterligare personer att söka detta. Sanningen är ju att målgruppen är betydligt större än de som hittills har gått.

Vi har för närvarande inte kommit längre än att vi nu säger att den här utbildningen förlängs. Hur vi kan utveckla detta får vi återkomma till. Men vi är helt överens om att när man, som vi tänker göra, inför tydligare behörighetskrav, är det nödvändigt att också kunna erbjuda alla dem som i princip inte kan vara anställda i skolan – vi vill ju att det i princip ska vara krav på lärarexamen för att få undervisa – en vidareutbildningsmöjlighet. Men exakt hur det systemet ska se ut är vi inte färdiga med.

Anf. 128 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Det låter positivt. Jag och statsrådet verkar vara väldigt överens i målbilden. Det enda jag inte fick svar på var vilka extra åtgärder man kan tänka sig för att locka fler. Vi verkar vara överens om att vi borde locka fler till den här utbildningen.

Jag frågade också om man till exempel kunde tänka sig att utvidga utbildningen till 90 poäng, som den var tidigare, under förra mandatperioden. Vad jag förstår var också den utbildningen mycket framgångsrik. Kanske lockade den till och med fler än den nuvarande.

Det finns säkert många olika åtgärder man kan tänka sig, inte minst informationsåtgärder. Sedan måste man naturligtvis vara beredd på att i det ögonblick som regeringen lägger fram tydliga och klara förslag i behörighetsfrågorna kommer det antagligen att bli en stark rusning till denna utbildning. Om inte tidigare kommer då de som arbetar ute i skolorna och vill ha en fast anställning att vakna.

Anf. 129 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Först kan jag säga att de som administrerar detta i Umeå har efterlyst ett besked om att det också får bli höstintagning. De ville ha det för några veckor sedan. Nu fick de det i går. Vi har haft kontakt med dem, och de menar att det inte är något problem att få ut information så att man får sökande till hösten.

Sedan kan jag hålla med Mats Pertoft om att det vore önskvärt med ännu bredare informationsinsatser. Vi har ju som sagt råd att ta emot om det skulle komma fler sökande. Vi kan ju hoppas att några av alla dem som följer den här debatten blir inspirerade att söka. Men det är respek-

tive lärosätes ansvar att göra reklam och informera om det kursutbud man har.

Jag har gjort en speciell sak, nämligen att tillsätta en jämställdhetsdelegation. Ett av syftena med den är just att uppmuntra unga män att söka utbildningar där kvinnodominansen är mycket stor. Det här är just ett sådant område. Jag vet inte exakt hur det är på den här vidareutbildningen, men lärarutbildningen i stort domineras ju av kvinnor. Det är alltså möjligt att det kan komma ytterligare reklam för detta som ett utflöde av Jämställdhetsdelegationen, men i övrigt får vi lita på att respektive utbildningsanordnare tar informationsansvaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:97
3 april

*Svar på
interpellationer*

22 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2008/09:T15 till trafikutskottet

2008/09:A13 till arbetsmarknadsutskottet

2008/09: MJ14 och MJ15 till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09: Ub28–Ub31 till utbildningsutskottet

2008/09:A12 till arbetsmarknadsutskottet

2008/09: MJ16–MJ19 till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09: MJ10–MJ13 till miljö- och jordbruksutskottet

2008/09: Ub25–Ub27 till utbildningsutskottet

2008/09: U14–U19 till utrikesutskottet

2008/09: N12–N14 till näringsutskottet

23 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 3 april

2008/09:446 Beskrivning av den ekonomiska politiken

av *Bosse Ringholm* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:447 Försäljning av statliga bolag

av *Bosse Ringholm* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 april.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 april

2008/09:814 Hemlösa gymnasieungdomar

av *Anneli Särnblad* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:815 Öresund, ett glömt vatten

av *Christin Hagberg* (s)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:816 Arbetsmarknadsutvecklingen

av *Birgitta Eriksson* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:817 Bedömning av Sveriges ekonomi

av *Birgitta Eriksson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:818 Beskattningen av vin inom EU

av *Laila Bjurling* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:819 EU och Frankrikes d'outre-mer-områden

av *Ameer Sachet* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:820 Barnperspektivet vid hemlöshet

av *Anneli Särnblad* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 april.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 2 april

2008/09:780 Svenskt bistånd via skatteparadis

av *Hans Linde* (v)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2008/09:789 Biståndsmedel och skatteparadis

av *Monica Green* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 april.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 10 §
anf. 41 (delvis),
av talmannen därefter till och med 15 § anf. 82 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MONICA HALL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet.....	1
3 § Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Svar på interpellation 2008/09:359 om Tibet	3
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	3
Anf. 2 SVEN BERGSTRÖM (c)	4
Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	5
Anf. 4 SVEN BERGSTRÖM (c)	6
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	7
Anf. 6 SVEN BERGSTRÖM (c)	9
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	9
6 § Svar på interpellation 2008/09:379 om EU:s ståndpunkt gentemot Burma	10
Anf. 8 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	10
Anf. 9 ULF HOLM (mp).....	12
Anf. 10 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	13
Anf. 11 ULF HOLM (mp).....	14
Anf. 12 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	15
Anf. 13 ULF HOLM (mp).....	15
Anf. 14 Utrikesminister CARL BILDT (m).....	16
7 § Svar på interpellation 2008/09:264 om nystartsjobbares rättigheter.....	16
Anf. 15 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	16
Anf. 16 LARS LILJA (s).....	17
Anf. 17 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	18
Anf. 18 LARS LILJA (s).....	19
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	20
Anf. 20 LARS LILJA (s).....	20
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	20
8 § Svar på interpellation 2008/09:302 om privata tilläggförsäkringar vid arbetslöshet	21
Anf. 22 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	21
Anf. 23 PATRIK BJÖRCK (s).....	22
Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	23
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (s).....	23

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	24
Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (s).....	25
Anf. 28 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	25
9 § Svar på interpellation 2008/09:320 om rekryteringen av jobbcoacher	26
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	26
Anf. 30 BERIT HÖGMAN (s).....	27
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	28
Anf. 32 BERIT HÖGMAN (s).....	29
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	30
Anf. 34 BERIT HÖGMAN (s).....	31
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	31
10 § Svar på interpellation 2008/09:323 om Arbetsförmedlingens upphandling av kompletterande aktörer.....	32
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	32
Anf. 37 BERIT HÖGMAN (s).....	32
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	33
Anf. 39 BERIT HÖGMAN (s).....	34
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	35
Anf. 41 BERIT HÖGMAN (s).....	35
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	36
11 § Svar på interpellation 2008/09:329 om OSA för personer med tidigare missbruksproblem	36
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	36
Anf. 44 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	37
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	38
Anf. 46 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	38
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	39
Anf. 48 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s).....	40
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	40
12 § Svar på interpellation 2008/09:330 om arbetslöshetsförsäkringen	40

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	40
Anf. 51 PATRIK BJÖRCK (s).....	41
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
Anf. 53 PATRIK BJÖRCK (s).....	43
Anf. 54 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	44
Anf. 55 PATRIK BJÖRCK (s).....	44
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	45
13 § Svar på interpellation 2008/09:339 om situationen för yrkesarbetande småbarnsföräldrar	45
Anf. 57 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	45
Anf. 58 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	46
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	48
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	49
Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	51
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	51
Ajournering.....	52
Återupptagna förhandlingar	52
14 § Svar på interpellation 2008/09:343 om arbetslösheten i Gävleborg	52
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	52
Anf. 65 RAIMO PÄRSSINEN (s)	52
Anf. 66 ROLAND BÄCKMAN (s)	53
Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	54
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	55
Anf. 69 RAIMO PÄRSSINEN (s)	56
Anf. 70 ROLAND BÄCKMAN (s)	57
Anf. 71 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	58
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	58
Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (s)	60
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	60
15 § Svar på interpellation 2008/09:344 om varslen i Stockholm och EU-medel.....	61
Anf. 75 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	61
Anf. 76 MIKAEL DAMBERG (s).....	62

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (fp)	63
Anf. 78 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	64
Anf. 79 MIKAEL DAMBERG (s)	65
Anf. 80 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	66
Anf. 81 MIKAEL DAMBERG (s)	67
Anf. 82 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	68
16 § Svar på interpellation 2008/09:354 om ungdomars möte med Arbetsförmedlingen	69
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	69
Anf. 84 BERIT HÖGMAN (s)	69
Anf. 85 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	70
Anf. 86 BERIT HÖGMAN (s)	71
Anf. 87 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	71
Anf. 88 BERIT HÖGMAN (s)	72
Anf. 89 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	72
17 § Svar på interpellation 2008/09:404 om regeringens jobbpolitik.....	72
Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	72
Anf. 91 SYLVIA LINDGREN (s).....	73
Anf. 92 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	74
Anf. 93 SYLVIA LINDGREN (s).....	75
Anf. 94 EVA-LENA JANSSON (s).....	76
Anf. 95 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	77
Anf. 96 SYLVIA LINDGREN (s).....	78
Anf. 97 EVA-LENA JANSSON (s).....	78
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	79
18 § Svar på interpellationerna 2008/09:413 och 420 om ungas situation på svensk arbetsmarknad	80
Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	80
Anf. 100 JENNIE NILSSON (s)	81
Anf. 101 EVA-LENA JANSSON (s).....	82
Anf. 102 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	83
Anf. 103 JENNIE NILSSON (s)	84
Anf. 104 EVA-LENA JANSSON (s).....	85

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	86
Anf. 106 JENNIE NILSSON (s).....	88
Anf. 107 EVA-LENA JANSSON (s).....	88
Anf. 108 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	89
19 § Svar på interpellation 2008/09:414 om bristyrken	90
Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	90
Anf. 110 JENNIE NILSSON (s).....	90
Anf. 111 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	91
Anf. 112 JENNIE NILSSON (s).....	93
Anf. 113 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	94
Anf. 114 JENNIE NILSSON (s).....	95
Anf. 115 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	95
20 § Svar på interpellation 2008/09:422 om tillsättningen av toppchefer på Arbetsförmedlingen	96
Anf. 116 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	96
Anf. 117 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	97
Anf. 118 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	98
Anf. 119 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	98
Anf. 120 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	99
Anf. 121 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	99
Anf. 122 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	100
21 § Svar på interpellation 2008/09:369 om vidareutbildning av obehöriga lärare.....	100
Anf. 123 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	100
Anf. 124 MATS PERTOFT (mp).....	101
Anf. 125 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	101
Anf. 126 MATS PERTOFT (mp).....	102
Anf. 127 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	103
Anf. 128 MATS PERTOFT (mp).....	103
Anf. 129 Statsrådet LARS LEIJONBORG (fp).....	103
22 § Hänvisning av ärenden till utskott	104
23 § Anmälan om interpellationer	104
24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	105
25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	105
26 § Kammaren åtskildes kl. 15.06.	106

Tryck: Elanders, Vällingby 2009